

พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม ๑๐

ปัญฐานปกรณ์ ภาค ๔

ขออนบ้น้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

สารัมมณฑกะ

ปฎิจจวาร

[๑] สารัมมณฑกรรม อาศัยสารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ใน

ปฎิสันธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณฑกรรม อาศัยสารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น ใน

ปฎิสันธิขณะ ฯลฯ

สารัมมณฑกรรม และอนารัมมณฑกรรม อาศัยอารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นสารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฎิสันธิขณะ ฯลฯ

อนารัมมณฑกรรม อาศัยอนารัมมณฑกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย เกิดขึ้น

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กุฏัตตารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรมและหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ กุฏัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

[๒] สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ

ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๔] สारัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคด้วยวิจิกิจณา ที่สหคด้วยอุทัจจะ อาศัย
ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยวิจิกิจณา ที่สหคด้วยอุทัจจะ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ

เหตุกปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมภูฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็น

เหตุกะ ขันธ ๒ ฯลฯ เหตุกปฏิสนธิ.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสังขยสัตตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยัตถ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ในเหตุกะปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยัตถ

กภูตคารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยัตถ

ขันธ ๒ ฯลฯ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ จิตตสมภูฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย เหตุกปฏิสนธิขณะ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และ

หทัยัตถ ขันธ ๒ ฯลฯ กภูตคารูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

[๕] อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอารัมมณปัจจัย
คือ ตลอดจนถึงอสังขสัจจ์

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อารัมมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ปฏิสนธิ ฯลฯ

[๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

[๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

[๘] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๓

ในสหชาตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ.

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจวาร

ปัจจัยวาร

[๙] สาร์มมณธรรม อาศัยสาร์มมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจวาร.

อนาร์มมณธรรม อาศัยอนาร์มมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมภูฐานรูป กัญฐิตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

สาร์มมณธรรม อาศัยอนาร์มมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์มมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สาร์มมณธรรม และอนาร์มมณธรรม อาศัยอนาร์มมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสาร์म्मณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๑๐] สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

สาร์म्मณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสาร์म्मณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

สาร์म्मณธรรม อาศัยสาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์म्मณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๑๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์म्मณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฉานปัจจัย	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตถิปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๑๒] สारัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

อนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนพวกอสังขยสัตว์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.
สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ
ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

อนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม อาศัยสารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรมและหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
กภูตคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ.

[๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

- ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมชาติปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ฯลฯ

[๑๕] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

ในมีคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจัยวาร.

สังสัฏฐวาร

[๑๖] สारัมมณธรรม คลุกเคล้ากับสารัมมณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ฯลฯ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น

๒ ฯลฯ

[๑๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๑

ในอธิปติปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๑

[๑๘] สारัมมณธรรม คลุกเคล้ากับสารัมมณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

คือ ชั้น ๑ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ
คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิจจณา ที่สหระคตด้วยอุทธานจะ ฯลฯ.

[๑๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มีวาระ ๑

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๐] สारัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือสารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ สารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ สารัมมณเหตุทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตฉันท์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๒๑] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ

บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรม
นั้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น กุศลธรรมที่ตนอบรมแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ พระอริยะทั้งหลาย
พิจารณาโคตรภู โวทาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณาภิเลสทั้งหลายที่
ละแล้ว พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว

บุคคลรู้ซึ่งภิเลสทั้งหลายที่เคยกำเริบแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาฉันท์ทั้งหลายที่เป็นสารัมมณธรรม โดยเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลรู้จิตของบุคคลที่พร้อมเพรียงด้วยสารัมมณจิต ด้วยเจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณ์ญาตนะ

อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาตนะ

สารัมมณฉันท์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อธิวิธญาณ

แก่เจโตปริยญาณ

แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

แก่ยถากัมมุปกญาณ

แก่อนาคตังสญาณ

แก่อาวชชนะ

โดยอารัมมณปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือพระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู

 แก่โวกทาน

 แก่มรรค

 แก่ผล

 แก่อาวัชชนะ

 โดยอาร์มณปัจจัย

บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียง ด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

อนารัมมณจันท์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญาณ

 แก่เจโตปริยญาณ

 แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ

 แก่ยถากัมมุปคญาณ

 แก่อนาคตังสญาณ

 แก่อาวัชชนะ

 โดยอาร์มณปัจจัย.

[๒๒] สาร์มมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณากุศลธรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะทำกุศลธรรมนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะย่อมเกิดขึ้น ทิฏฐิย่อมเกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลธรรมที่อบรมแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉานแล้ว ทำฉานให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายที่ออกจากมรรคแล้ว ทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
ทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลทำสาร์มมณชั้นทั้งหลาย ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วย่อมยินดี ย่อมเพติด
เพลิน เพราะทำสาร์มมณชั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฎฐิเกิดขึ้น ฯลฯ
ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่ สาร์มมณอธิปัตติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยอธิปัตติปัจจัย.

สาร์มมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ สาร์มมณอธิปัตติธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

สาร์มมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์มมณธรรม และอนารัมมณธรรม

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปฏิบัติ ได้แก่ สาร์มมณอธิปัตติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพาน ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

บุคคลทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติด
เพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฎฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

[๒๓] สาร์มมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ สาร์มมณธรรมที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัตติ โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัยเหมือนกับ
สหชาติปัจจัย ในปฏิจวาร

เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับอัญญมัญญปัจจัยในปฏิจวารมี ๖ นัย
เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับนิสสยปัจจัยในปฏิจวาร.

[๒๔] สาร์มมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์มมณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่างคือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วยอมให้ทาน ก่อมานะ
ถือทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย คือ ปัญญา ความปรารถนา สุขอันเป็นไปทางกาย ทุกข์อันเป็นไปทางกาย แล้วยอมให้ทาน ฯลฯ

บุคคลยังสมบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์มีชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ปัญญา รากะ ฯลฯ ความปรารถนา สุขอันเป็นไปทางกาย ทุกข์อันเป็นไปทางกาย เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่รากะ แก่ความปรารถนา แก่สุขอันเป็นไปทางกาย แก่ทุกข์อันเป็นไปทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่างคือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤดู โภชนะ เสนาสนะแล้วให้ทาน ยังสมบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์มีชีวิต ทำลายสงฆ์

ฤดู โภชนะ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขอันเป็นไปทางกาย แก่ทุกข์อันเป็นไปทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕] อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่สารัมมณขั้นทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย

[๒๖] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยปัจฉาชาติ ปัจจัย มี ๑ นัย.

[๒๗] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอาเสวนปัจจัย มี ๑ นัย.

[๒๘] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สารัมมณเจตนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาขณิก ได้แก่ สारัมมเจตนา เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือสหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สारัมมเจตนา เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ สारัมมเจตนา เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สारัมมเจตนา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ สारัมมเจตนา เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๒๕] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย.

[๓๐] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย.

[๓๑] สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทริย เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

โดยอินทริยปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทริย และกายวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

[๑๒] สारัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๑๓] สारัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

มี ๒ อย่างคือ สหชาติ ปัจฉาชาติ

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่างคือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณชั้นทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๑๔] สारัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นสารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ โดยอตฺถิปัจจัยชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิ.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

สารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย
เหมือนกับปฏิจวาร

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่นารัมมณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขยัตถุ

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่สารัมมณชั้นทั้งหลาย
โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ
จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็น
ปัจจัยแก่สาร์म्मณชั้นทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

สาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สาร์म्मณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่ ๑ โดยอัติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ โดยอัติ
ปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสาร์म्मณธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๑ โดยอัติปัจจัย
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

สาร์म्मณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ สาร์म्मณชั้น และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมมุ
ฐานรูป โดยอัติปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ สาร์म्मณชั้น และกพพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้
โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ สาร์म्मณชั้น และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูป
ทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

[๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๑

ในสหชาติปัจจัย มี " ๗

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจย	มีวาระ ๗
ในอุปนิสสยปัจจย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจย	มี " ๑
ในปัจฉาชาติปัจจย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๑
ในกัมมปัจจย	มี " ๓
ในวิปากปัจจย	มี " ๓
ในอาหารปัจจย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจย	มี " ๖
ในฉานปัจจย	มี " ๓
ในมัคคปัจจย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจย	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจย	มี " ๒
ในอัติปัจจย	มี " ๗
ในนัตติปัจจย	มี " ๑
ในวิคตปัจจย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจย	มี " ๗

[๓๖] สारัมมณธรรม เป็นปัจจยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

สารัมมณธรรม เป็นปัจจยแก่สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

อนารัมมณธรรม เป็นปัจจยแก่สารัมมณธรรม โดยอารัมมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่สารัมมณธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

สารัมมณธรรม และอนารัมมณธรรม เป็นปัจจัยแก่อนารัมมณธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทรีย์ปัจจัย.

[๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๔

[๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ธปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคปัจจัย มี "

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๙] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

สารัมมณทุกะ จบ.

จิตตทุกะ

ปฏิจวาร

[๔๐] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต.

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ และกฏัตตารูป อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยัตถุ

มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยคือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ จิต และกภูตคารูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๑ จิต และกภูตคารูป อาศัยชั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น เพราะเหตุ

ปัจจัย

ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกภูตคารูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยัตถุ

[๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้นเพราะอาร์มมณ

ปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิต อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และจิตอาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิตและจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ.

[๔๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๕

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอินทริยปัจจัย มีวาระ ๕

ในฉานปัจจัย มี " ๕

ในมคคปัจจัย มี " ๕

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในวิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในอตถิปัจจัย มี " ๕

ในนัตถิปัจจัย มี " ๕

ในวิคตปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๓] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอเหตุกจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วย

อุทฺธจจะ อาศัยจิตที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขั้น ๒ ฯลฯ

อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญญสัตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วย

อุทฺธจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ และ
จิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ และกถัตตารูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ โมหะที่สหระคด้วย
วิกิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยจิตที่สหระคด้วยวิกิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

[๔๔] ธรรมที่ ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญีสัตว์.

ธรรมที่ ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย กถัตตารูป
อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๔๕] ธรรมที่ ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัจจัย มี ๕ นัย.

ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๖] ธรรมที่ ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้น และกถัตตารูป อาศัยจิต.

ธรรมที่ ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้นทั้งหลายที่ ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญีสัตว์.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ จิตต

สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ

กัญฐิตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย กัญฐิตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๗] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตุสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต และจิต.

ฯลฯ

[๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิกคปัจจัย มี " ๓.

[๔๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

[๕๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจย กับ ฯลฯ มีวาระ ๑

ในอวิกตปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาระ เหมือนกับ ปฏิจวาร.

[๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือสัมปยุตตชั้นร์ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้นร์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นร์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้นร์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

ตลอดถึงมหาภูตรูป ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ จิต อาศัยชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจย

คือ ชั้นร์ ๒ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นร์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้นร์ ๒ ฯลฯ จิต
และสัมปยุตตชั้นร์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นร์ ๒ จิต และกุกัตตารูป อาศัยชั้นร์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต
ชั้นร์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นร์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้นร์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นร์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้นร์ ๒ ฯลฯ

ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิตและหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นร์ ๒ และกุกัตตารูป อาศัยชั้นร์ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้นร์

๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นร์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิตและหทัยวัตถุ.

[๕๒] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่สหระต ด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยกายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะ อาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ชั้น ๒ ฯลฯ จิตและสัมปยุตต ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย กายตนะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่สหระตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ.

[๕๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕.

[๕๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอเหตุกจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ อาศัย
จิตที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญัตตว์ ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ
อาศัยจักขายตนะ ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยกายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ขั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ
อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นจิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ อเหตุก

ปฏิสนธิ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ อาศัย
กายตนะ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ขั้น ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ขั้น ๒ ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อเหตุกปฏิสนธิ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อาศัย
จักขายตนะ ฯลฯ อาศัยกายตนะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต อาศัยธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น
ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต อาศัยจิต และหทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัย
จักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจญา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ และจิต.

ฯลฯ

- [๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕
 - ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มีวาระ ๓

[๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕.

[๕๗] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปฏิจจาร.

สังสัฏฐวาร

[๕๘] ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นจิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ ๑ คลุกเคล้ากับขันธ ๒ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นจิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิต คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต ขันธ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต และจิต ขันธ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

๑๓๑

[๖๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้ทั้งหมด.

ปัญหาวาร

[๖๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ๑๓๑

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๖๒] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล.

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล.

จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน รักษาศีล กระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น รากะเกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น กุศลธรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉานแล้ว พิจารณาซึ่งฉาน ฯลฯ พระอริยะทั้งหลาย ออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มณปัจจัย

พระอริยทั้งหลาย พิจารณาภิเลศที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่จิต พิจารณาภิเลศที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งภิเลศทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ และขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพยจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ รู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยธรรมที่ไม่ใช่จิต ด้วยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญจายตนะ ฯลฯ อากิญจัญญายตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยจักขุวิญญาณ โสภณัฐพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพ

นิวาसानุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มณปัจจัย

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ที่ว่าบุคคลให้ทาน ฯลฯ ไม่มีแตกต่างกัน.

ข้อที่ต่างกันมีแต่ว่า รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่

กายวิญญาณ. ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ ฯลฯ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจจัย

มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีตอนต้น ที่ว่าบุคคลให้ทาน ฯลฯ ไม่มีแตกต่างกัน. ข้อที่ต่างกันมีแต่ว่า รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โสภณูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ ฯลฯ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย มี ๓ นัย.

[๖๑] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ จิต ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปัตติปัจจัยมี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตาธิปัตติ ได้แก่ จิตตาธิปัตติธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย ทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ข่อมยินดีข่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลธรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ กระทำให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

บุคลลกระทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต ให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริปี ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปติปัจจัย

คำอธิบายทั้งสองอย่างนี้ เหมือนกับคำอธิบายตามบาลีตอนต้น ไม่มีแตกต่างกัน พึง
กระทำอารัมมณาริปี สหชาตาริปี.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริปี แม้ทั้ง ๓ นัย ธรรมที่พึงทำให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่น ก็เป็นอารัมมณาริปีอย่างเดียว.

[๖๔] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตร
ปัจจัย จิตเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดย
อนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดย
อนันตรปัจจัย

ข้อความที่จะยกมาอธิบายบททั้งสองนี้โดยบริบูรณ์ เหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่ข้างต้น.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอนันตรปัจจัย คือ จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

จิตที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร

เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร

เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร

[๖๕] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ยึดถือ

ทิฎฐิ

เข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ และเสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่มรรค ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

ข้อความที่จะยกมาอธิบายทั้งสองนี้ให้สมบูรณ์ เหมือนกับข้อความตามบาลี ที่มีอยู่ข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๖๖] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่าง ๒ คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลายที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัย แก่ธรรมที่เป็นจิต โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ

ที่เป็นอาร์มณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุโดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย กายายตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๖๗] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ

[๖๘] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาเสวนปัจจัย มี ๘ นัย.

[๖๙] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย และ
กภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย จิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้นทั้งหลาย และจิต และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๗๐] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๒] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และวิปยุตตขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจนาชาติ.

ฯลฯ

[๗๗] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจนาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจนาชาติ อาหาร อินทริย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขันธที่ไม่ใช่จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๒ และจิต และจิตต

สมุฏฐานรูป โดยอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขันธไม่ใช่จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอติปัจจัย มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่จิตและจิต เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตและหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิต โดยอติปัจจัย แม้ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตและมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกพพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย.

[๗๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๓

ในปัจฉาชาติปัจฉัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจฉัย	มี "	๘
ในกัมมปัจฉัย	มี "	๓
ในวิปากปัจฉัย	มี "	๕
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจฉัย	มี "	๕
ในฉานปัจฉัย	มี "	๓
ในมคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๕
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๘
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๘
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๕.

[๗๕] ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัย โดย สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นจิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย ปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดย สหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมม-
ปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นจิต และธรรมที่ไม่ใช่จิต โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตร

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญ

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสย

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวงกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคค

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต-

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต

ปัจจัยกับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิ

ปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๓.

[๗๘] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

พึงกระทำอนุโลม ปฏิโลมมาตिका.

จิตตตุกะ จบ

เจตสิกตุกะ

ปฏิจวาร

[๗๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ในปฏิสนธิขณะ จิต และกัญฐิตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กัญฐิตารูปอาศัยจิต หทัยัตถุอาศัยจิต จิตอาศัยหทัยัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กัญฐิตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัย
หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต และหทัยวัตถุ
ขั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กภูตคารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กภูตคารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่
ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกฤตคารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิกและหทัยวัตถุ ชั้น ๑
และจิต อาศัยชั้น ๒ และหทัยวัตถุ.

[๘๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่
เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ซึ่งเป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๘๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย.

ฯลฯ

[๘๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๘

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๘

ในอนันตรปัจจัย มี " ๘

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๘

ในสหชาติปัจจัย มี " ๘

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๘

ในนิสสยปัจจัย มี " ๘

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๘

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในกัมมปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๘

ในอวิคตปัจจัย มี " ๘.

[๘๓] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นเหตุกะ

อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็น
เหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กุฎตารูปอาศัยจิต หทัยัตถุอาศัยจิต จิตอาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ส่วนอสังญญัตถ์ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อาศัยหทัยัตถุ โมหะที่สหระค
ด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยจิตที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกถัตตารูป อาศัยจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกจนา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหระคด้วย
วิจิกจนา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่
เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก ซึ่งเป็นอเหตุกะ และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และกถัตตารูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ

ขันธ์ ๒ ฯลฯ.

[๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถ์.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และวิญญาณ และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ พึ่งทำทั้ง ๒ นัย.

๑๗๑

[๘๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๘๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

[๘๗] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจัยวาร

[๘๘] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายอาศัยจิต ขันธ์อันเป็นเจตสิก อาศัยหทัยวัตถุ ใน ปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิตและสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึ่งทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัย
ขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึ่งทำ
ทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และ จิต จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึ่งทำทั้ง ๑ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่
เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต
ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ พึ่งทำทั้ง ๒ นัย.

[๘๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
มี ๑ นัย เหมือนปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายคณะ กายวิญญาณ อาศัยกายายคณะ จิตอาศัย
หทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

ในอธิปปัจจย	มีวาระ	๕
ในปัจจยทั้งปวง	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจย	มี "	๕
ในอวิกตปัจจย	มี "	๕.

[๕๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก อาศัยธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย คือ เจตสิกที่เป็นเหตุกะ ฯลฯ มีวาระ ๕ แม้ปัญญาวิญญาณ พึงกระทำเหมือน อารัมมณปัจจย โมหะ มีในหัวข้อปัจจย ๓ เท่านั้น หัวข้อปัจจยทั้งปวง ผู้มีปัญญาพึงกระทำ โดยปวัตติ และปฏิสนธิ.

[๕๒] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่ัญญมัญญปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิตสยปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจจชาติปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย	มี "	๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย	มี "	๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่ฌานปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่มัคคปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย	มี "	๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย	มี "	๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนติปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๕๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

[๕๔] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สังสังฐวาร

[๕๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๕๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๕๗] ธรรมที่เป็นเจตสิก คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ ซ้ำอย่างนี้ โมะหะ มีในหัวข้อปัจจัย ๓ เท่านั้น.

ฯลฯ

[๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัยปฏิบัติ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เป็นเจตสิก
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลายและจิต และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๑๐๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น

ฟังถามถึงมูล

จิต ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอาร์มณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วโฆทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อำวัชชนะ

โดยอาร์มณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้ซึ่งจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ซึ่งเป็นธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
เจโตปริยญาณ

อากาसानัญญาตนะ ฯลฯ อากิญจัญญาตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมูปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อำวัชชนะ โดยอาร์มณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นที่ไม่ใช่เจตสิก โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิวจักขุ ฟังเสียงด้วยทิวโสทธาตุ

บุคคลรู้ซึ่งขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดยเจโตปริยญาณ

อากาสัญญาขณะ ฯลฯ อากิญจัญญาขณะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญาขณะ

รูปายขณะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โสภัญญูปายขณะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณแก่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และ
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิวจักขุ.

รูปายขณะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอาร์มมณปัจจัย

โสภัญญูปายขณะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่

บุพเพนิวาสานุสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

จิต ปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ปรารภขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต
เกิดขึ้น

[๑๐๑] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาร์มมณปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาตชาติปติ.

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก ทำขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัย แก่สัมปยุตตขันธุ์
ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ฟังถมาถึงมูล

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ จิต ทำขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัย แก่จิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ฟังถมาถึงมูล

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ ขันธุ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต ทำขันธุ์ทั้งหลาย
ที่เป็นเจตสิกให้หนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัย แก่สัมปยุตตขันธุ์
ทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอธิปติปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณชาติปติ สหชาตชาติปติ.

ที่เป็นอาร์มมณชาติปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลทำขันธุ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง จิต ทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต และจิต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอริบัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
 ฯลฯ มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น.

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้หนักแน่น ย่อม
ยินดี ย่อมผลิตเพลินยิ่ง เพราะทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิกฐิเกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
ทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อริบัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลาย นิพพาน ฯลฯ มีคำอธิบายเหมือนกับ
ข้อความตามบาลีข้างต้น.

บุคคลทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่เจตสิกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อม
ผลิตเพลินยิ่ง เพราะทำขันธนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และ
จิต เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริบัติธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริบัติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย
อริบัติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ มี ๓ นัย เป็นอารัมมณาริบัติอย่างเดียว.

[๑๐๒] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกที่เกิดหลังๆ และจิต โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย

ฟังกระทำเป็น ๓ นัย ดังที่กล่าวมา ฟังยังคำอธิบายให้บริบูรณ์ เหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร เป็นปัจจัยโดยนิสสปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปัจจัยวาร.

[๑๐๓] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล มี ๓ นัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก อันเป็นที่เข้าไปอาศัย เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล มี ๓ นัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิกอันเป็นที่เข้าไปอาศัย เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต โดยอุปนิสสปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอุปนิสสปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ
เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์
ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา
แก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัย ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ
เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน มี ๓ นัย มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีข้างต้น
ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย
อุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๑๐๔] ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น จิต เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะเป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ
เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยกายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วย
จักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดย
ปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตต
ขันธ์ทั้งหลายเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โสภณูปายตนะ
 ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดย
ปุเรชาติปัจจัย.

[๑๐๕] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
ปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

[๑๐๖] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาเสวนปัจจัย.

[๑๐๗] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิต และจิตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาเจตสิก เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้นทั้งหลาย และจิต และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๐๘] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยมกคปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๑๐๙] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจจัย กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหรัคด้วยจักขุวิญญาณ
กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
เจตสิก และจิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดย
วิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ฯลฯ.

[๑๑๐] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอตติปัจจัย มี ๑ นัย
เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจจชาต ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อตติปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอตติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต ปัจจชาต อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก โดยอตติปัจจัย ใน
ปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก
โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตสมภูฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ และจิต เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัติปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ และจิตเป็นปัจจัยแก่ขันธ์ ๒ โดยอัติปัจจัย ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปีณาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมภูฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต และมหาภูตรูป เป็นปัจจัยแก่จิตตสมภูฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอัติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๑ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต เป็นปัจจัยแก่กายนี้ที่เป็นปุเรชาต โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต และกพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นเจตสิก และจิต และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตคารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปุเรชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหหคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัย แก่ชั้น ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๑ ที่สหหคด้วยกายวิญญาณ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และกายวิญญาณ โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นเจตสิก และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิต โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๑๑๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาตปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓

ในวิปากปัจฉัย	มีวาระ	๕
ในอาหารปัจฉัย	มี "	๕
ในอินทรีปัจฉัย	มี "	๕
ในฉานปัจฉัย	มี "	๓
ในมคคปัจฉัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจฉัย	มี "	๕
ในนตฺถิปัจฉัย	มี "	๕
ในวิคตปัจฉัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจฉัย	มี "	๕

[๑๑๒] ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทรีปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปุระชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรมที่ไม่ใช่เจตสิก เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นเจตสิก และธรรม
ที่ไม่ใช่เจตสิก โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๑๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕.

[๑๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่รัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓.

[๑๑๕] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิกตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

เจตสิกทุกะ.

จิตตสัมปยุตตทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๑๑๖] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ ใน
ปฏิสนธิ ฯลฯ

จิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กภูตคารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
กภูตคารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กภูตคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และ
จิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ กภูตคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๑๑๗] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๑๑๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปตัจจัย	มีวาระ	๕
ในอนันตรัจจัย	มี "	๓
ในสมนันตรัจจัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๑
ในอาสวณปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจจัย		
ในฉานปัจจัย		
ในมกคปัจจัย	มี "	๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี "	๕
ในนตฺถิปัจจัย	มี "	๓
ในวิคตปัจจัย	มี "	๓
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕

[๑๑๕] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะอาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ ชื่อดังกล่าวมา พึงกำหนดในบททั้งปวงว่า อเหตุกะ โมหมูล
อย่างเดียวกันเท่านั้น พึงให้เต็ม.

[๑๒๐] จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย
คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลายในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๑๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๑๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๑๒๓] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจฉิมวาร

[๑๒๔] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปัจฉิมวาร.

จิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปัจฉิมวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๑๒๕] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปัจฉิมวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ
ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และ
หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๒๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๓
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕ ฯลฯ
ในอวิกตปัจจัย	มี "	๕.

[๑๒๗] จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจิวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขณัฐว์.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่สหรัคด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ โมหะ ที่
สหรัคด้วยวิจิกิจจา ที่สหรัคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม อาศัยจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตฺรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม อาศัยจิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรัคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒
อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหรัคด้วยกายวิญญาณและกายายตนะ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็น
จิตตสัมปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรัคด้วยวิจิกิจจา ที่สหรัคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัย
ขันธ์ทั้งหลายที่สหรัคด้วยวิจิกิจจา ที่สหรัคด้วยอุทฺธัจจะ และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำห้วงข้อปัจจัย ๒ ข้อดังกล่าวมาแล้ว ทั้งปวัตติ และปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๑๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉนปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย	มี "	๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

[๑๒๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่รัตติปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓.

[๑๓๐] ในอารัมมปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๓ ฯลฯ
ในมคปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๓ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	กับ ฯลฯ	มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจัยวาร.

สังสัณฐวาร

[๑๓๑] จิตตสัมปยุตธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสัมปยุตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๑๓๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๑
ในอารัมมปัจจัย	มี "	๑
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๑.

[๑๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๑

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็คือ สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๑๑๔] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๑๑๕] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำซึ่งอุโบสถกรรม แล้วพิจารณา ซึ่งกุศลธรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะปรารถนากุศลกรรมนั้น รากะเกิดขึ้น โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลกรรมที่ตนอบรมดีแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมานแล้วพิจารณาซึ่งมาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณาภิเลสทั้งหลาย
ที่ละแล้ว ที่ข่มแล้ว รู้ซึ่งกิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน
บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น
บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตตสัมปยุตตธรรม โดยเจโตปริยญาณ
อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะเป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย
จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย
บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปยุตตธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ
รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โสภณัฐัพพายตนะ ฯลฯ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่บุพเพนิวาสา
นุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.
[๑๓๖] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.
ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลกระทำกุศล
นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิคเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศล
กรรมนั้นให้หนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ข่มยินดี ข่มเพิลิดเพิลินยี่ เพราะกระทำขั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น
ทิกฺขุเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตชิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุต
ขั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตชิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย,

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตชิปติ ได้แก่อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาชิปติ ได้แก่พระอริยะทั้งหลายทำนิพพาน ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลกระทำจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตวิปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ข่มยินดี ข่มเพิลิดเพิลินยี่ เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิกฺขุเกิดขึ้น.

[๑๓๗] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ
โดยอนันตรปัจจัย.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับ

ปฏิจจวาร ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย เหมือนกับปัจจัยวาร ปัจจัยสงเคราะห์ไม่มี.

[๑๓๘] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็น ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ย่อมยึดถือทิฏฐิ บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ ทุกข์ทางกาย แล้วให้ ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์ที่มีชีวิต ทำลายสงฆ์ ศรัทธา ฯลฯ ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่มรรค ฯลฯ แก่ผลสมมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยถุคฺค ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้ว ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์ ถุคฺค ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมมาบัติ โดย อุปนิสสยปัจจัย.

[๑๓๙] จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ. ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของ ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตฺต รุบายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โสณัฐัพพายตนะ ฯลฯ ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย ปุเรชาติปัจจัย.

[๑๔๐] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ.

[๑๔๑] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้นและกัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๔๒] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๓ นัย

[๑๔๓] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยอาหารปัจจัย

ได้แก่ กพพิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอาหารปัจจัย.

[๑๔๔] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ จักขุนทรีย์ และอุเบกจินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์และสุชินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกชินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย.

เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๑๔๕] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วย จักขุวิญญาณ โดยวิปปยุตตปัจจัย กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็น จิตตสัมปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๑๔๖] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปปยุตตธรรม โดย อัติปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

จิตตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง
 ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม
โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้น ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัย
แก่ ขั้น ๒ ฯลฯ กายายตนะ

ขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้น ๒ ฯลฯ ขั้น ๒
 ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม
โดยอัติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตตสัมปยุตตขั้น และมหาภูตรูปทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูป โดยอัติปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ จิตตสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และกพพิงการอาหารเป็นปัจจัยแก่
กายนี้ โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ จิตตสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัย
แก่กภูตคารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

[๑๔๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๑

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๑

ในสหชาติปัจจัย	มีวาระ	๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๗
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๑
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๑
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๓
ในอาหารปัจจัย	มี "	๔
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๖
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๑
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๒
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๗
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๑
ในวิคตปัจจัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๗

[๑๔๘] จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปยุตตธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปยุตตธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

จิตตวิปลยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปลยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสัมปยุตตธรรม โดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสัมปยุตตธรรม และจิตตวิปลยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตวิปลยุตตธรรม โดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริย
ปัจจัย.

[๑๔๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปลยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๔

[๑๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๑๕๑] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาตिका.

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๓

จิตตสัมปยุตตทุกะ จบ.

จิตตสังกัสสุทฺถุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๕๒] จิตตสังกัสสุทฺถุธรรม อาคัยจิตตสังกัสสุทฺถุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุทฺถุธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตวิสังกัสสุทฺถุธรรม อาคัยจิตตสังกัสสุทฺถุธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฺฐานรูป อาคัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุทฺถุธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสังกัสสุทฺถุกะ พึงกระทำเหมือนจิตตสัมปยุตตทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังกัสสุทฺถุกะ จบ.

จิตตสมุฏฺฐานทุกะ

ปฏิจจวาร

[๑๕๓] จิตตสมุฏฺฐานธรรม อาคัยจิตตสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฺฐานรูป อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฺฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฺฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

มหากุตรูป ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฺฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฺฐานรูปที่เป็นอุปาทารูป อาคัยมหากุตรูป
ทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฺฐานธรรม อาคัยจิตตสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาคัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฺฐานธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิตและกภูตคารูป อาคัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฺฐานธรรม.

จิตตสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฺฐานธรรม อาคัยจิตตสมุฏฺฐานธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฺฐานรูป อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฺฐานธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต และกภูตคารูป อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฺฐาน
ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และกถัตตารูปอาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุเป็นปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรมและธรรม ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และกถัตตารูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ จิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๑๕๔] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตอาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น

๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และจิต อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขั้น ๒ ฯลฯ

[๑๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๘
ในอาร์มณปัจจัย	มี "	๘
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๘
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๘
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๘
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๘
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๘
ในอุปนนิสสยปัจจัย	มี "	๘
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๘
ในวิปากปัจจัย	มี "	๘
ในอาหารปัจจัย	มี "	๘
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๘
ในฌานปัจจัย	มี "	๘
ในมัคคปัจจัย	มี "	๘
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๘
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๘
ในวิคตปัจจัย	มี "	๘
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๘.

[๑๕๖] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ
มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และกัมมัตถารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.
จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
ซึ่งเป็นอเหตุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กัมมัตถารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิตอาศัย
หทัยวัตถุ ฟังกระทำมหาภูตรูป ๑ จนถึงอสังญัตตว์.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ
ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิต
ตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และกัมมัตถารูปอาศัยจิต
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ และจิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิต
ตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฏคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม
และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฏคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ และกัญฏคารูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐาน
ธรรม และจิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ และจิต อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

[๑๕๗] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ

อาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม มหาภูตรูป ๑
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขณัตว์.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กถัตตารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๑๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มีวาระ	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่บุรุษปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๖.

[๑๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย		
กับ ฯลฯ	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย		
กับเหตุปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖.

[๑๖๐] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในฉานปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจวาร

ปัจจัยวาร

[๑๖๑] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ เหมือนกับปฏิจวาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตต
สมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะเหมือนกับ ปฏิจจวาร ทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ เป็นที่จิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ เหมือนกับปฏิจจวารทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

[๑๖๒] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ อาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ ฯลฯ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ พึงทำ ทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิต อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๑๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๑๖๔] จิตตสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย พึงกระทำหัวข้อปัจจัยหมดทั้ง ๕ ข้อ เหมือนกับปฏิจวาร แม้ปัญญาญาณ ก็พึงกระทำโมหะ มีทั้ง ๓ นัย.

[๑๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต์ปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๖.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็คือ นิสสยวารก็ดี พิงกระทำอย่างนี้.

สังสัทฐวาร

[๑๖๖] จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับขั้นทั้งหลายเป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ คลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๑๖๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๑๖๘] จิตตสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๑๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็คือ สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๑๗๐] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตและกัญฏคา रूपทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๑๗๑] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต ปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจิต ปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะปรารถจักขุเป็นต้น จิต
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
เจโตปริยญาณ

อากาธานัญญาตนะ ฯลฯ อากิญจัญญาตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีที่มี
อยู่ข้างต้น

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โสภณัฐพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตต-
สมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน มีคำอธิบายเหมือนกับข้อความตามบาลีที่มีอยู่ข้างต้น

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ เพราะปรารถนขั้นนั้น จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลายเกิดขึ้น ด้วยทิกพจักขุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โภกฐัพพายตนะ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย ฟังกระทำ เพราะปรารถ ๓ นัย.

[๑๗๒] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม กระทำขั้นทั้งหลาย เป็นจิตตสมุฏฐานธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อาร์มมณาธิปติกี่สหชาตาธิปติกี่ดี ฟังกระทำทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ เพราะกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น จิตเกิดขึ้น

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอรัมมณชิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลาย กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตชิปติ ได้แก่ อชิปติธรรม ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานธรรมรูปทั้งหลาย โดยอชิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอชิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อรัมมณชิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายกระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอชิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อรัมมณชิปติ มี ๓ นัย เป็นอรัมมณชิปติอย่างเดียว.

[๑๗๓] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย วุฏฐานะไม่มี.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิต ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ ฯลฯ แก่ผู้ที่ออกจากนิโรธ เนว สัตถุณานาสัตถุณายตนะ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

การนับสองอย่างนอกจากนี้ พึงกระทำเหมือนอย่างนี้.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๓ วุฏฐานะไม่มี.

[๑๗๔] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยสหชาตปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับปัจจัยวาร.

[๑๗๕] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๓.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ
ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข์

ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็น
ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน
ทำลายสังข์

ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัย แก่สรัทธา ฯลฯ แก่มรรค
แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ
ฯลฯ จิต แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสังข์

ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ จิต เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นจิตต
สมุฏฐานธรรม และจิต โดยอุปนิสสยปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ มีหัวข้อปัจจัย ๓.

[๑๗๖] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย

โสภณูปะตนะ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลายที่เป็นจิตต

สมุฏฐานธรรม ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลิน ยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณูปะตนะเป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิตและสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย โสภณูปะตนะ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ภาย ฯลฯ
รูปทั้งหลาย ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็น
ต้นนั้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณูปายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาตปัจฉัย ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ ภายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่างคือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โสภณูปายตนะ
ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วย
จักขุวิญญาณ ภายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุเป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐาน
ธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นแก่จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดย
ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิตและสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ ด้วยทิพพโสตราตุ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โสภณูปายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตต
ชั้นทั้งหลาย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
ธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย โผฏฐัพพายตนะที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ
รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วย
จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และกายตนะ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดย
ปุเรชาติปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และกายตนะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม
และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

คือ รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ฯลฯ

รูปายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย

โผฏฐัพพายตนะ ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ฯลฯ.

[๑๗๗] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่ชาติที่เป็น จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย

ปัจฉาชาติปัจจัย พึงให้พิสดารโดยอาการนี้.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๑๗๘] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยกัมมปัจจัย

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากจิต และ กภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

และที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิต จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

และที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ์ และจิต กภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๑๗๙] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

[๑๘๐] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตต สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กวฬิงการาหาร ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ฬิงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวฬิงการาหาร ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ฬิงกระทำมูล

อาหารทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

ฬิงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ.

ฬิงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวฬิงการาหาร ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ฬิงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย.

[๑๘๑] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย มี ๓ นัย

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อินทรีย์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย จักขุนทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอินทรีย์ปัจจัย

คือ อินทรีย์ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ กายินทรีย์ และสุขินทรีย์ กายินทรีย์ และทุกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทรีย์ปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทรีย์ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อินทรีย์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม และที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย

จักขุนทรีย์ และอุเบกขินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอินทรีย์ปัจจัย กายินทรีย์ ฯลฯ

เป็นปัจจัย โดยฉนปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยมกคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๑๘๒] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจจชาติ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจญาชาติ อาหาร ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจญาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจญาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอรรถปัจจัย ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

จิตตสมุฏฐานธรรม ที่เป็นสหชาติ ฯลฯ พึงกระทำให้เหมือนกับปัจจัยวาร ทั้งปฏิสนธิ และปวัตติ ตลอดจนหัวข้อปัจจัยทั้งปวง.

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต และกวพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอรรถปัจจัย.

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสมุฏฐานธรรม ที่เกิดภายหลัง และจิต และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฐคารูปทั้งหลาย โดยอรรถปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจญาชาติ.

คือ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ ที่เกิดร่วมกัน ฯลฯ.

ปัจจัยวาร เหมือนกับสหชาติ พึงกระทำบว่า สหชาติทุกนัย.

เป็นปัจจัย โดยนัตถปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๑๘๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๕
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๑๘๕] จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

จิตตสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

[๑๘๘] ในอาร์มมณปัจจัย กับ มีวาระ ๕

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำการนับอนุโลม.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี ๕.

จิตตสมุฏฐานทุกะ จบ

จิตตสทกุฑระ

ปฏิบัติจวาร

[๑๘๙] จิตตสทกุฑระ อาศัยจิตตสทกุฑระ เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสทกุฑระ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น

จิตตสทกุฑระ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกุฑระ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกุฑระ อาศัยจิตตสทกุฑระ เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตและจิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสทกุฑระ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็น

จิตตสทกุฑระ ในปฏิสนธิขณะ จิตและกัฏฐตา रूप อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกุฑระ.

จิตตสทกุฑระ และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกุฑระ อาศัยจิตตสทกุฑระ เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสทกกรรม และไม่ใช้จิตต
สทกกรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกกรรม

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต และกฏัตคารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกกรรม.

กรรมที่ไม่ใช้จิตตสทกกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช้จิตตสทกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตคารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม และกฏัตคารูป ที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสทกกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช้จิตตสทกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสทกกรรม อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
ที่เป็นจิตตสทกกรรม ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสทกกรรม และกรรมที่ไม่ใช้จิตตสทกกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช้จิตตสทกกรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสทกกรรม และไม่ใช้
จิตตสทกกรรม อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกฏัตคารูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
ที่เป็นจิตตสทกกรรม และไม่ใช้จิตตสทกกรรมที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสทกกรรม อาศัยจิตตสทกกรรม และกรรมที่ไม่ใช้จิตตสทกกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสทกกรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตต
สทกกรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกกรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น

๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็น จิตตสหุทธธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม อาศัยจิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิตอาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม และกุฎตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็น จิตตสหุทธธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม อาศัยจิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกุฎตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ กุฎตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ฯลฯ.

[๑๕๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในรูปทั้งหมดเพียงยกขึ้นแสดงเหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ.

ในอธิปติปัจจัย มีวาระ ๕

มหาภูตรูปทั้งหลาย ฟังกระทำในมีวาระ ๖ ข้อ

ในอธิปติปัจจัย ไม่มีในมีวาระ ๓.

ในอนันตรปัจจัย มีวาระ ๕

ในสมนันตรปัจจย	มีวาระ	๕
ในสหชาติปัจจย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจย	มี "	๕
ในกัมมปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจย	มี "	๕.

[๑๕๑] จิตตสหุทธธรรม อาศัยจิตตสหุทธธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย คือ ชั้น ๒ และ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น จิตตสหุทธธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหุทธด้วยวิจิกิจฉา ที่สหุทธด้วยอุทธัจจะ อาศัย ชั้นทั้งหลาย ที่สหุทธด้วยวิจิกิจฉา ที่สหุทธด้วยอุทธัจจะ.

พึงทำหัวข้อปัจจยทั้ง ๕ ข้อดังกล่าวมา พึงกำหนดคำว่า อเหตุกะในอนุโลม ท่าน จำแนกไว้อย่างใด พึงทำอย่างนั้น โมหะ มี ๓ นัย ในจิตตสมุฏฐานทุกะ ท่านจำแนกไว้อย่างใด พึงทำอย่างนั้น.

[๑๕๒] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ	๕
ในปัจจยที่อาร์มมณปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจัยชาติปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕.

[๑๕๓] จิตตสทกฺขรรม อาศัยจิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกฺขรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ พาทริ ฯลฯ อาหาร ฯลฯ อตุ ฯลฯ.

จิตตสทกฺขรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยจิต.

จิตตสทกฺขรรม อาศัยจิตตสทกฺขรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกฺขรรม และจิต.

[๑๕๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑.

[๑๕๕] จิตตสทกฺขรรม อาศัยจิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฌานปัจจัย ฯลฯ

สทรรคด้วยปัญญาวินญาณ ฯลฯ

[๑๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมกปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถิปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕.

การนับสองอย่าง นอกจากนี้ ฟังกระทำอย่างนี้.

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจฉิมวาร

[๑๕๗] จิตตสหุจธรรม อาศัยจิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉิมวาร มี ๓ นัย เหมือนกับปัจฉิมวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉิมวาร คือ จิต อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฺฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม อาศัยจิต ปฏิสนธิ เหมือนกับปัจฉิมวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหุจธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉิมวาร คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฺฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุจธรรม อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุจธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ มหาภูตรูปทั้งหมด เหมือนกับ ปัจฉิมวาร.

จิตตสหุจธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉิมวาร

คือสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฺฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุจธรรม และไม่ใช่ จิตตสหุจธรรม อาศัยจิต จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ เหมือน กับ ปัจฉิมวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสหุจธรรม อาศัยจิตตสหุจธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะ เหตุปัจฉิมวาร

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฺฐานรูป ที่เป็นจิตตสหุจธรรม อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตต สหุจธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสหุจธรรม และหทัย วัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ เหมือนกับปัจฉิมวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม อาศัยจิตตสหุจธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉิมวาร

คือ จิตตสมุฏฺฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุจ ธรรม และจิต จิต อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุจธรรม และหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฺฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุจธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ เหมือนกับปัจฉิมวาร มหาภูตรูปทั้งหมด.

จิตตสทกฺขรรม และชรรมทึไม่ไช้จิตตสทกฺขรรม อาศึยจิตตสทกฺขรรม และ ชรรมทึ
ไม่ไช้จิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้ เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธุ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ทึเป็นจิตตสทกฺขรรม และไม่ไช้จิตตสทกฺขรรม
อาศึยขันธุ์ ๑ ทึเป็นจิตตสทกฺขรรม และจิต ขันธุ์ ๒ และจิต อาศึยขันธุ์ ๑ ทึเป็นจิตตสท
กฺขรรม และหทัยวัตถุ ขันธุ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ เหมือนกับปฏิจจวาร มหาภูตรูปทึ้หมด.

[๑๕๘] จิตตสทกฺขรรม อาศึยจิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้ เพราะอาร์มมณปัจจย มี ๓ นัย
เหมือนกับปฏิจจวาร.

ชรรมทึไม่ไช้จิตตสทกฺขรรม อาศึยชรรมทึไม่ไช้จิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้ เพราะ
อาร์มมณปัจจย

คือ จักขวิญญาน อาศึยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ นึ้เหมือนอาร์มมณปัจจย ใน
ปัจจยวาร ในจิตตสมุฏฐานทุกะ ฟังกระทำปัญญวิญญานมูลแก่ชรรมเหล่านี้ทึ้ ๖ อย่าง ฯลฯ.

[๑๕๙] ในเหตุปัจจย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทึ้ปวง	มี "	๕
ในอวิกตปัจจย	มี "	๕.

[๒๐๐] จิตตสทกฺขรรม อาศึยจิตตสทกฺขรรม เกิดขึ้ ไม่ไช้เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธุ์ ๑ ทึเป็นจิตตสทกฺขรรม ซึ้เป็นอเหตุกะ ฯลฯ ฟังกระทำทุกอย่าง
ปัญญวิญญานแห่งปัจจยวาร มูล แห่งชรรมทึ้ ๖ ก็ฟังกระทำ มหาภูตรูปทึ้หมด โมะหะ มี
๓ นัยเหมือนกัน ฯลฯ.

[๒๐๑] ในปัจจยทึไม่ไช้เหตุปัจจย	มีวาระ	๕
ในปัจจยทึไม่ไช้อาร์มมณปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทึไม่ไช้อธิปติปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทึไม่ไช้อันตรปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทึไม่ไช้สมันตรปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทึไม่ไช้อัญญมัญญปัจจย	มี "	๕
ในปัจจยทึไม่ไช้อุปนิสสยปัจจย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่บุรุษชาติปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๕
[๒๐๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
[๒๐๓] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๕
ในมัคคปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี "	๑
ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕

นิสสยวาร เหมือนกับปฏิจวาร.

สังสัฏฐวาร

[๒๐๔] จิตตสหุจธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสหุจธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคคลุกเคล้ากับขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุจธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสหุจธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิตคคลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสหุจธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

จิตตสหุจธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสหุจธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสหุจธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุจธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสหุจธรรม และจิต ขันธ ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ ฯลฯ.

[๒๐๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๒๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

โมหะ มี ๓ นัย.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมัคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็คือ สัมปยุตตวารกัฏฐิ พิงกระทำทั้งหมด.

ปัญหาวาร

[๒๐๗] จิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกกรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และกุกัฏฐิตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

จิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกกรรม และกรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกกรรม และไม่ใช่จิตตสทกกรรม โดยเหตุปัจจัย.

[๒๐๘] จิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๐๙] จิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย อาร์มมณอธิปัตติกัฏฐิ สหชาตอธิปัตติกัฏฐิ พิงกระทำ.

กรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย อาร์มมณอธิปัตติกัฏฐิ สหชาตอธิปัตติกัฏฐิ พิงกระทำแก่กรรมทั้ง ๓ แม้เหล่านี้ แม้ปัญหา ๕ ข้อ ก็เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ในบทปลายมี ๓ นัย เป็นอาร์มมณอธิปัตติอย่างเดียว.

[๒๑๐] จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสทกฺขรรม โดยอนันตรปัจฉัย มี ๕ นัย
เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย มี ๕ นัย

เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๕ นัย

เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๕ นัย

เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๕ นัย

เหมือนกับปัจจวาร.

เป็นปัจฉัย โดยอุปนิสสยปัจฉัย มี ๕ นัย

เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ.

[๒๑๑] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดย
ปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ มี ๓ นัย. ได้เฉพาะธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสทกฺขรรมเป็นมูลเท่านั้น ทั้ง ๓ นัย นี้ เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๑๒] จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดยปัจฉาชาติปัจฉัย
คือ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกฺขรรมที่เกิดภายหลัง เป็นปัจฉัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตต
สทกฺขรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดยปัจฉาชาติ
ปัจฉัย.

จิตตสทกฺขรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทก
ขรรม โดยปัจฉาชาติปัจฉัย.

เป็นปัจฉัยโดยอาเสวนปัจฉัย มี ๕ นัย.

[๒๑๓] จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสทกฺขรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกฺขรรม โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
จิตตสทกฺขรรม ที่เป็นวิบาก โดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่วิบากจิต และ
กภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

จิตตสทกฺขรรมเป็นปัจฉัยแกจิตตสทกฺขรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดย
กัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกฺขรรม และไม่ใช่จิตตสทกฺขรรม โดย
กัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นจิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแก่วิบากขันธ์ทั้งหลาย
และจิต และกภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

[๒๑๔] จิตตสทกฺขรรม เป็นปัจฉัยแกจิตตสทกฺขรรม โดยวิปากปัจฉัย เหมือนจิตต
สมุฏฐานทุกะ.

เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย มี ๕ นัย เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ แม้ทุกะนี้ก็มี ๑ นัย
เหมือนกพพิงการอาหาร.

[๒๑๕] จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย
เหมือนจิตตสมุฏฐานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

เป็นปัจจัยโดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมัคคปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๑๖] จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจนาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจจนาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตต - ปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจนาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย จิต เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจจัย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจจัย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุทธธรรม และไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิตและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกขรรม และจิต เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกขรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสทกขรรม และขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่ขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทก
ขรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกขรรม และไม่ใช่จิตตสทกขรรม
และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกขรรม และไม่ใช่จิตตสทกขรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

จิตตสทกขรรม และขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกขรรม และ
ขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสทกขรรม และไม่ใช่จิตตสทกขรรม และจิต เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสทกขรรม และไม่ใช่จิตตสทกขรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๒๑๗] จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกขรรม โดยอัติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกขรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจวาร

จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่ขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกขรรม และขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม โดย
อัติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสทกขรรม ฯลฯ เหมือนกับปฏิจวาร.

ขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่ขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ขรรมที่ไม่ใช่จิตตสทกขรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสทกขรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุ
ธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุธรรม โดย
อติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และ
จักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ฯลฯ สหชาติ ปุเรชาติ พึงกระทำในปฏิสนธิทั้งหมด.

จิตตสหุธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม
โดยอติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอติปัจจัย ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็น
จิตตสหุธรรม และจิต เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม โดย
อติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัย
แก่จิต โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรม โดยอติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำทั้ง ๑ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม และไม่ใช่จิตตสหุธรรม
เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรมนี้ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสหุธรรม และไม่ใช่จิตตสหุธรรม
และกพพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสหุธรรมนี้ โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสหุธรรม และไม่ใช่จิตตสหุธรรม
และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตคารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย.

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ฯลฯ
เหมือนกับปัจจัยวาร.

[๒๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๕
ในฉานปัจจัย	มี "	๓
ในมคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕

จิตตสหุทธธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสหุทธธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสหุทธธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย.

[๒๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕.

[๒๒๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๒๒๒] ในอาร์มมณปัจจัยกับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

จิตตสหุทุกะ จบ.

จิตตานุปริวัตติทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๒๒๓] จิตตานุปริวัตติธรรม อาศัยจิตตานุปริวัตติธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตานุปริวัตติธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
จิตตานุปริวัตติธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำทุกะนี้ เหมือนจิตตสหุทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตานุปริวัตติทุกะ.

จิตตสังสังสุฏฐานทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๒๒๔] จิตตสังสังสุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังสุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสังสุฏฐานธรรม ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังสุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังสุฏฐานธรรม
ในปฏิสนธิขณะ จิต และกฏัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสังสุฏ
ฐานธรรม.

จิตตสังสังสุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังสุฏฐานธรรม อาศัยจิตต
สังสังสุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสังสุ
ฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิตอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป และกุฎตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่
ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกุฎตารูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และจิต ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และจิต
ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่จิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และจิต
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสถสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุภูฐานธรรม และ
จิต

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังกัสสุภูฐานธรรม
และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุภูฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ.

จิตตสังกัสสุภูฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุภูฐานธรรม อาศัย
จิตตสังกัสสุภูฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุภูฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุภูฐานธรรม
และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกุฎตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุภูฐานธรรม
และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุภูฐานธรรม
และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๒๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปคปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕

ในกัมมปัจจัย	มีวาระ	๕
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๒๖] จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัย
ชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ อเหตุกปฏิสนธิ.

จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตต
สังสัทธสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัทธ
สมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต จิต อาศัย
หทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังญุตตว์.

จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัทธสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม อาศัย

หทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยจิตที่สหระคด้วย
วิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ.

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม อาศัยธรรม
ที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฺฐานรูป อาศัยจิตซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกภูตตารูป อาศัยจิต

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และจิต
ขันธ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม
และจิต ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขันธ ๒ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม
และหทัยวัตถุ ขันธ ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยขันธ
ทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ และจิต.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฺฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม ซึ่งเป็น
เหตุกะ และจิต จิตตสมุฏฺฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม
ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กภูตตารูป อาศัยขันธทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐาน
ธรรม และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ.

จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัย จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๒๗] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยจิต หทัยวัตถุ อาศัยจิต มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึง อสังขณัตถ์.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฐสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย ฯลฯ.

[๒๒๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่รัตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

[๒๒๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓. ๗๑

[๒๓๐] ในอาร์มมณปัจจัยกับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัยกับ ๗๑ มี " ๕ ๗๑.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจจัยวาร

[๒๓๑] จิตตสังสังกุฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสังกุฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ๗๑. มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึง
มหาภูตรูป.

จิตตสังคัมภฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจิต ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังคัมภฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิต
ตสังคัมภฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และ จิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ
ขันธ์ ๒ ขันธ์ ๑ ที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม อาศัยขันธ์ทั้งหลาย ที่เป็น
จิตตสังคัมภฏฐานธรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป ที่ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม
อาศัยขันธ์ที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย จิตอาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
จิตตสังคัมภฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๑ นัย.

จิตตสังคัมภฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม อาศัยจิต
ตสังคัมภฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคัมภฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม อาศัยขันธ์ ๑
ที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และจิต ขันธ์ ๒ ฯลฯ ขันธ์ ๒ และจิตอาศัยขันธ์ ๑
ที่เป็นจิตตสังคัมภฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๑๒] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย เหมือนกับปฏิจิวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ จิต อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ
ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยธรรม
ที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ
จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตต
สังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุ
วิญญาณ ชั้น ๒ ฯลฯ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็น
จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตต
สังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม อาศัยจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ
ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และ
หทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

จิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม อาศัย
จิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตอาศัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

ฯลฯ

[๒๓๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิกตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๓๔] จิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม อาศัยจิตตสังคฺกุฏฺสมุฏฺฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ ดังกล่าวมาแล้ว ในปัจจัยวาร ก็พึงทำปัญจวิญญาณ โมหะมี
ทั้ง ๓ นัย.

[๒๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ	๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๒๓๖] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับ
จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม ชั้น ๒

ฯลฯ ปฏิสนธิ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต ปฏิสนธิ.

จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และจิต ชั้น ๒
 ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๒๓๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๒๓๘] จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม คลุกเคล้ากับจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น
 ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ. โมหะมีทั้ง ๓ นัย.

[๒๓๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๔๐] จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม โดย
เหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิต และรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๒๔๑] จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม ปรารกขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต ปรารกขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ปรารกขันธทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย พิจารณา นิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ.

อาร์มมณปัจจัยในจิตตสททุกะฉันใด พึงทำฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕.

[๒๔๒] จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ มี ๓ นัย.

พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยทั้งสอง.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ มี ๓ นัย.

พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยทั้งสอง.

จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปัตติ.

พึงกระทำอธิปัตติปัจจัยอย่างเดียวกันเท่านั้น พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ เหมือนจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๓] จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยอนันตรปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๕ เหมือนจิตตสหกุกะ.

เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจจัยโดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๕ เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๔] ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตตปุเรชาต มี ๓ นัย.

เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๒๔๕] จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสังกุศลสมุฏฐานธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

เหมือนกับจิตตสหกุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

ปัจฉาชาตมีทั้ง ๓ นัย เป็นเอกมุล ๒ เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ๑.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๔๖] จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม โดย
กัมมปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับจิตตสหทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

กัมมปัจจัยมี ๓ นัย ทั้งสหชาติ และนानาชนิด.

เป็นปัจจัยโดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับข้อความตามบาลี ในจิตตสหทุกะ

กพฬิงการาหาร มี ๑ นัยเท่านั้น. เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย

เป็นปัจจัยโดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยมกฺกปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัยโดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๔๗] จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐาน
ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐาน
ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็น
จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจฉัย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจฉัย.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ฯลฯ

[๒๔๘] จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัติปัจฉัย เหมือนกับปฏิจวาร.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม เป็นปัจฉัยแก่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานธรรม โดยอัติปัจฉัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทริย.

ที่เป็นปุเรชาติ พึงกระทำเหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

ที่อื่นๆ ทั้งหมดควรให้พิสดาร.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นจิตตสังสัณฺฐานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังสัณฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังสัณฺฐานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

โดยอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกภูตตารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่

จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขุวิญญาณ เป็น
ปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๒
ชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรมที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ และจิต เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่ ๒ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
ชั้นที่ ๒ โดยอติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะเป็น
ปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โดยอติปัจจัย ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม ที่
สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ และจิต เป็นปัจจัยแก่รูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม
โดยอติปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่
รูปทั้งหลาย ที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม โดยอติปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดย
อติปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และจิตเป็น
ปัจจัยแก่กาย ที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรม และจิต และ
กวางพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่จิตตสังกัสสุสมุฏฐานธรรมนี้ โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม และจิต และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย.

จิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม โดยอติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหกตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็นปัจจัย แก่ชั้น ๒ และจักขุวิญญาณ โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ที่สหกตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม และจิตเป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และรูปทั้งหลายที่เป็นจิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังกัสัญญสมุฏฐานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๒ และจิต โดยอติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

[๒๔๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๓
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี "	๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕

ในกัมมปัจจัย	มีวาระ	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๕
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี "	๕
ในนตฺถิปัจจัย	มี "	๕
ในวิคตปัจจัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๕๐] จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม โดย
 อารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมม
 ปัจจัย

จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม โดย
 อารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
 ปัจจชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
 จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
 อุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฺกฐสมุฏฺฐาน
 ธรรม โดยอารัมมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็น
 ปัจจัยโดยบุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจจชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย
 โดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย.

จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัย
แก่ธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม เป็นปัจจัยแก่
จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่จิตตสังคฤๅณสมุฏฐานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๒๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

[๒๕๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัยมีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๒๕๓] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัยมีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

จิตตสังสัฏฐสมุฏฐานทุกะ จบ.

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานสหกฺทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๔] จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานสหกฺขรรม อาคัยจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานสหกฺขรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานสหกฺขรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานทุกะเป็นอย่างไร แม้ทุกะนี้ก็เป็นอย่างนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานสหกฺทุกะ จบ.

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวัตติทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๕] จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวัตติขรรม อาคัยจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวัตติ
ขรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาคัยชั้น ๑ ที่เป็นจิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวัตติขรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานทุกะเป็นอย่างไร แม้ทุกะนี้ก็เป็นอย่างนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

จิตตสังสัฏฺฐสมุฏฺฐานานุปริวัตติทุกะ จบ.

อชฉัตติกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๒๕๖] อชฉัตติกขรรม อาคัยอชฉัตติกขรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อชฉัตติกกฐัตตารูป อาคัยจิต.

พาหิรขรรม อาคัยอชฉัตติกขรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยจิต.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และอัมมัตติก และพาหิรกฏัตตารูป
อาศัยจิต.

พาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุเป็นปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ชั้น
๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตต-
สมุฏฐานรูป กฏัตตารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อัมมัตติกกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และอัมมัตติกกฏัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุที่เป็นพาหิรกรรม.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และจิต และอัมมัตติก และพาหิรกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑
ที่เป็นพาหิรกรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัมมัตติกกฏัตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรมและจิต ชั้น ๒ ฯลฯ

จิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ และพาหิรกฐิตารูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม
และจิต

พาหิรกฐิตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิต และหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ และอัมมัตติก และพาหิรกฐิตารูป อาศัยชั้นที่ ๑
ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

[๒๕๖] พาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจย คือ สัมปยุตต
ชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจย

คือ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจย

คือ ชั้นที่ ๒ และจิต อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ และจิต อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

พาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจย

คือ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๒ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม และจิต
และหทัยวัตถุ.

๗๑๗

[๒๕๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๘
ในอาร์มมปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๘
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสปัจจัย	มี " ๘
ในอุปนีสสปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๘
ในวิปากปัจจัย	มี " ๘
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๘
ในสัมปยุตต์ปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตต์ปัจจัย	มี " ๘
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๘
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

[๒๕๙] อหัตตติกกรรม อาศัยอหัตตติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อหัตตติกกภูตตารูป อาศัยจิต.

พาหิรกรรม อาศัยอหัตตติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตต์ขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตต์ขั้นทั้งหลาย และพาหิรกภูตตารูป อาศัยจิต

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ อาศัยจิตที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และอัมมัตติกและพาหิรกภูตคารูป
อาศัยจิต.

พาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ขั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังญีสัตว์ โมหะที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ.

อัมมัตติกกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ จิต อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และอัมมัตติกกภูตคารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต อาศัยหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือขั้น ๒ และจิต และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และจิต และอัมมัตติก และพาหิรกภูตคารูป อาศัย
ขั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อัมมัตติกกภูตคารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย.

พาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ขั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
และจิต ขั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต ซึ่งเป็นอเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ และพาหิรกภูตคารูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม
และจิต

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ พหิรกภูตตารูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม อาศัยจิต และหทัยวัตถุ

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยชั้นที่สหระคด้วยวิจิกิจญา
ที่สหระคด้วยอุทฺธัจจะ และจิต.

อฆมัตติกธรรม และพหิรธรรม อาศัยอฆมัตติกธรรม และพหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และอฆมัตติก และพหิรกภูตตารูป อาศัย
ชั้น ๑ ที่เป็นพหิรธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๖๐] อฆมัตติกธรรม อาศัยอฆมัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อฆมัตติกภูตตารูป อาศัยจิต.

พหิรธรรม อาศัยอฆมัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยจิต

ในปฏิสนธิขณะ พหิรกภูตตารูป อาศัยจิต.

อฆมัตติกธรรม และพหิรธรรม อาศัยอฆมัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ
ปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อฆมัตติก และพหิรกภูตตารูป อาศัยจิต.

พหิรธรรม อาศัยพหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ พหิรกภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม หทัยวัตถุ อาศัย
ชั้นทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสัญญสัตว์.

อฆมัตติกธรรม อาศัยพหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อฆมัตติกภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม

อฆมัตติกธรรม และพหิรธรรม อาศัยพหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ

ปัจฉัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อฆมัตติก และพหิรกภูตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็น
พหิรธรรม.

อัมมัตติกกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัมมัตติกภูตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

พาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม และจิต จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยจิต และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อัมมัตติก และพาหิรภูตตารูป อาศัยจิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย.

[๒๖๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑.

[๒๖๒] พาหิรกรรม อาศัยอัมมัตติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย อาศัยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ ฯลฯ.

พาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ ขันธ์ ๒ อาศัยขันธ์ ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ ขันธ์ ๒ ฯลฯ

ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนอสังญสัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ.

อัมมัตติกกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ กายวิญญาณ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ.

อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉนนานปัจจัย

คือขั้น ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยขั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ ขั้น ๒ ฯลฯ ขั้น ๑ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉนนานปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขุวิญญาณ ขั้น ๒ ฯลฯ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ. ฟังผู้จกักรนัย.

[๒๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉนนานปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕.

[๒๖๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๕.

ฯลฯ

[๒๖๕] ในอาร์มมณปัจจัย

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

ฯลฯ

แม้สหชาติวาร ก็เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจจัยวาร

[๒๖๖] อัชฌัตติกกรรม อาศัยอัชฌัตติกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๑ นัย
เหมือนกับปัจจัยวาร.

พาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย จนถึงมหาภูตรูปที่เป็นอัชฌัตติกกรรม ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นพาหิรกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อัชฌัตติกกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิต อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม จิต อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ
ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ จิต
และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๒ นัย.

อัชฌัตติกกรรม อาศัยอัชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ อัชฌัตติกกภูตदारूप อาศัยจิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พาหิรกรรม อาศัยอัชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรกรรม และจิต จิตต
สมุฏฐานรูป อาศัยจิตและมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม อาศัยจิตและ
หทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ ฟังทำทั้ง ๑ นัย.

อัชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม อาศัยอัชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และอัชฌัตติก และพาหิรกภูตदारूप อาศัยชั้น ๑ ที่
เป็นพาหิรกรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๖๗] อัชฌัตติกกรรม อาศัยอัชฌัตติกกรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้นที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ และจักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ
สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจิต ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ.

พาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อัมมัตติกธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จิตอาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม จิตอาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ พึงทำทั้ง ๒ นัย.

อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จิตและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ

ในปฏิสนธิขณะ มี ๑ นัย.

อัมมัตติกธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ที่
สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ

พาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัย ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ และจักขุ
วิญญาณ ชั้น ๒ ฯลฯ ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นพาหิรธรรม
และจิตชั้น ๒ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม อาศัยจิตและหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ
พึงทำทั้ง ๒ นัย

อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม อาศัยอัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะ
อาร์มมปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจักขุวิญญาณ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และ
จักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๖๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๖๙] อัมมัตตดิक्ขธรรม อาศัยอัมมัตตดิक्ขธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อัมมัตตดิक्ขัตตารูป อาศัยจิต จักขุวิญญาน อาศัย
จักขายตนะ ฯลฯ

พึงทำหัวข้อปัจจัยแม่ทั้ง ๕ อย่างนี้ พึงบวกปัญจวิญญาน เข้าไปด้วยมี ๓ นัย เหมือน
กับ โมหะ.

[๒๗๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี "	๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฐวาร

[๒๗๑] พหิรธรรม คลุกเคล้ากับอชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับจิต.

พหิรธรรม คลุกเคล้ากับพหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นพหิรธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อชฌัตติกธรรม คลุกเคล้ากับพหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตคลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นพหิรธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อชฌัตติกธรรม และพหิรธรรม คลุกเคล้ากับพหิรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๒ และจิตคลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่เป็นพหิรธรรมขันธ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิ

ขณะ ฯลฯ

พหุหิริธรรม คลุกเคล้ากับอชฌัตติกธรรม และพหุหิริธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นพหุหิริธรรม และจิต ชั้น ๒ ฯลฯ ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๒๗๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕

[๒๗๓] พหุหิริธรรม คลุกเคล้ากับอชฌัตติกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
พึงทำหัวข้อปัจจัย ๕ อย่างนี้ มี ๓ นัย เหมือนกับ โมหะ.

[๒๗๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๒๗๕] พหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พหิรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และพหิรกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตตติกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต และอฆัตตติกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตตติกรรม และพหิรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิต และอฆัตตติ และพหิรกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๒๗๖] อฆัตตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตตติกรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ จิต ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นพหิรธรรม ปรารภจิต เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย ปรารภจิต เกิดขึ้น.

พหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พหิรธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว พิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลพิจารณากุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน

ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ฯลฯ ผล ฯลฯ นิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัจชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณาภิเลสทีละแล้ว ซึ่งเป็นพาหิรธรรม ภิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ

รู้ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นพาหิรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย แก่นิวสัญญานาสัญญาตนะ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย โสภณัญญาตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคังสญาณ แก่อาวัจชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัจฉัตตดิग्กรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น จิตเกิดขึ้น

กุศลธรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฌาน พิจารณาฌาน ฯลฯ.

ที่ข่มไว้ทั้งหมด ฟังจำแนกให้พิสดาร.

บุคคลพิจารณาเห็นกิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ รูปทั้งหลาย ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารถนารูปเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกกรรม และพาหิรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคลพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารถนากุศลกรรมนั้น จิต และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่ย่อไว้ทั้งหมด พึงจำแนกให้พิสดาร.

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารถนขั้นนั้น จิตและสัมปยุตตขั้นทั้งหลายเกิดขึ้น.

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อัชฌัตติกกรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๒๗๗] อัชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อัชฌัตติกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปัตติ ได้แก่ จิต กระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอัชฌัตติกกรรม และจิต ให้อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว เกิดขึ้น.

อัชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม กระทำจิตให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัติธรรม คือ จิตเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัติปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ จิต และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย กระทำจิตที่เป็นอชฌตติกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วเกิดขึ้น.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอธิปัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ มี ๓ นัย.

อธิปัติปัจจัยทั้งสอง ฟังจำแนกทั้ง ๓ อย่าง.

อชฌตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌตติกธรรม โดยอธิปัติปัจจัย มี ๓ นัย.

แม้ทั้ง ๓ ก็เป็นอธิปัติปัจจัยอย่างเดียว.

[๒๗๘] อชฌตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌตติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จิตที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่จิตที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู มี ๓ นัย.

แม้ทั้ง ๓ อย่าง ก็เช่นเดียวกัน.

อชฌตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌตติกธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย.

เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร. เป็นปัจจัย โดย
อัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร. เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับ
ปฏิจวาร.

[๒๙๕] อชฉัตตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อชฉัตตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ จิต เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาสยศรัทธาแล้วให้ทาน ก่อมานะ ถือทัญญู

บุคคลเข้าไปอาสยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงแจกให้บริบูรณ์ทั้ง ๓ อย่าง พึงแจกแก่จิต และสัมปยุตตขันธ.

อชฉัตตติกรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฉัตตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ นัย.

[๒๙๖] อชฉัตตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อชฉัตตติกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็น
ปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาติปัจจัย.

อชฉัตตติกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ฯลฯ โทมัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่สหคตด้วย
จักขุวิญญาณ ภายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาต
ปัจจัย.

อัมมัตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ ภาย โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น จิต และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย ภายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย
 ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย
 ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภรูปเป็นต้นนั้น จิตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นรูปทั้งหลาย ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลาย
 ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เพราะปรารภรูปเป็นต้น จิต และสัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต กายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยปุเรชาตปัจจัย

รูปลายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ และ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม โดยปุเรชาตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม โดย ปุเรชาตปัจจัย

กายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม โดยปุเรชาต ปัจจัย

รูปลายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ โดย ปุเรชาตปัจจัย.

โผฏฐัพพายตนะ และกายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม และพาหิรกรรม โดย ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย ปุเรชาตปัจจัย กายตนะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ รูปลายตนะ และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยปุเรชาตปัจจัย โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ.

[๒๘๑] อัมมัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกกรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น อัมมัตติกกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

พึงทำถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรธรรมนี้
ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

พึงทำถึงมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอชฌัตติกธรรม
และพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ พึงจำแนกอย่างนี้.

เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย พึงจำแนกเป็นหัวข้อปัจจัย ๕.

[๒๘๒] พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
พาหิรธรรม ที่เป็นวิบากจิต และกฐัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากจิต และกฐัตตารูป
ทั้งหลาย ที่เป็นอชฌัตติกธรรม โดยกัมมปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
และจิต และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่เจตนาที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้นทั้งหลาย และ
จิต และกฐัตตารูป ที่เป็นอชฌัตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๕๓] อชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกกรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูป
ทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม โดยอาหารปัจจัย.

อชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย และกฐิตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม โดยอาหารปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย และกฐิตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ กพพิงการอาหารที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นพาหิรกรรม
โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกกรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่จิต โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตและกฐิตารูป
ทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม โดยอาหารปัจจัย กพพิงการอาหารที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่
กายที่เป็นอชฌัตติกกรรม โดยอาหารปัจจัย.

พาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิต
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย
และจิต และกฐิตารูปทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม โดยอาหารปัจจัย

กพพิงการอาหารที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

อัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมตติกธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อาหารทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอาหารปัจจัย.

[๒๘๔] อัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม โดยอินทริยปัจจัย จักขุนทริย เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

อัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

จักขุนทริย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย

กายินทริย เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย

อัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมตติกธรรม และพาหิรธรรม โดยอินทริยปัจจัย

และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นพาหิรกรรม โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทริย และอุเบกขินทริย เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหหคด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทริย และสุขินทริย กายินทริย และทุกขินทริย เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหหคด้วยกายวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย.

อัมมัตติกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกรรม และพาหิรกรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกรรม และพาหิรกรรม โดยอินทริยปัจจัย

จักขุนทริย และอุเบกขินทริย เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอินทริยปัจจัย กายินทริย ฯลฯ

[๒๘๕] พาหิรกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม โดย

ฉานปัจจัย มี ๓ นัย.

เป็นปัจจัย โดยมีปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๒๘๖] อัมมัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็นอัมมัตติกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอัมมัตติกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อัมมัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ
กายตนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอฆัตตดิक्ขรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
พาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อฆัตตดิक्ขรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตตดิक्ขรรม และพาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอฆัตตดิक्ขรรม เป็นปัจจัย
แก่กฐิตารูปทั้งหลายที่เป็นอฆัตตดิक्ขรรม และพาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ และสัมปยุตตขั้น
ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอฆัตตดิक्ขรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัย
แก่กายที่เป็นอฆัตตดิक्ขรรม และพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรมที่เกิดร่วมกัน เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตตปัจจัย หทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กาย
ที่เป็นพาหิรธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อฆัตตดิक्ขรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่ กุฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จิต โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นพาหิรธรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กาย ที่เป็นอัมมัตติกกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม และพาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกกรรม และ พาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่กุฏัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ที่เกิดภายหลัง ฯลฯ.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

อัมมัตติกกรรม และพาหิรธรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม และพาหิรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัมมัตติกกรรม และ พาหิรธรรม ฯลฯ

[๒๘๘] อัมมัตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมมัตติกกรรม โดยอัตติปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ จิต เป็นปัจจัยแก่กุฏัตตารูปทั้งหลาย ที่เป็น อัมมัตติกกรรม โดยอัตติปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

ที่เป็นปัจฉาชาติ พึงกระทำเหมือนปัจฉาชาติปัจฉัย

อชฌัตติกกรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม ที่เกิดร่วมกัน เป็นปัจฉัย
แก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจฉัย ฯลฯ

สหชาติในที่ทั้งปวง มีในที่นี้ เหมือนกับปัจฉยวาร

ปุเรชาติ พึงกระทำเหมือนปัจฉาชาติปัจฉัย

ปัจฉาชาติ พึงกระทำเหมือนปุเรชาติปัจฉัย ไม่มีแตกต่างกัน.

อชฌัตติกกรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

พาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่พาหิรกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์. พึงให้พิสดารทั้งหมด

พาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

พาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่อชฌัตติกกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย.

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ เป็น
ปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โดยอตฺถิปัจฉัย ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจฉัยแก่
กภูตคารูปทั้งหลาย ที่เป็นอชฌัตติกกรรม โดยอตฺถิปัจฉัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต โดยอตฺถิปัจฉัย

กายายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่จิต โดยอตฺถิปัจฉัย รูปายตนะ และจักขายตนะ

เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ โภกฐัพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ โดยอตฺถิ
ปัจฉัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอชฌัตติกกรรม และพาหิรกรรม เป็นปัจฉัย
แก่กายที่เป็นอชฌัตติกกรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจฉัย.

ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในกัมมปัจจัย	มี "	๓
ในวิปากปัจจัย	มี "	๕
ในอาหารปัจจัย	มี "	๕
ในอินทริยปัจจัย	มี "	๕
ในฌานปัจจัย	มี "	๓
ในมัคคปัจจัย	มี "	๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี "	๕
ในอัตถิปัจจัย	มี "	๕
ในนัตถิปัจจัย	มี "	๕
ในวิคตปัจจัย	มี "	๕
ในอวิคตปัจจัย	มี "	๕.

[๒๘๕] อหัตตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อหัตตติกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

อหัตตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่พาหิรกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

อหัตตติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อหัตตติกกรรม และพาหิรกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อริปติปัจจัย กับ ฯลฯ	มีวาระ	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๓.

[๒๕๒] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี "	๕
ในอริปติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี "	๕.

พึงกระทำอนุโลมมาตिका.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

อัมมัตตคิกทุกะ จบ

อุปาทาทุกะ

ปฎิจจวาร

[๒๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกภูตคารูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยขั้น
๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ขั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และหทัยวัตถุ ขั้น
๒ ฯลฯ.

[๒๕๔] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ขั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย.

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และหทัยวัตถุ
ขั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๕๕] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะ
อธิปติปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม
ขั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัย
ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เพราะสมนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เพราะสหชาติ
ปัจจัย มี ๕ นัย.

[๒๕๖] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

ส่วนพวกสัญญาสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ อาศัย

มหาภูตรูป ๒.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น

เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ และหทัยวัตถุ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม

ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
เพราะอัญญมัญญปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรมและหทัยวัตถุ ชั้นที่

๒ ฯลฯ.

[๒๕๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๓

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๑
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๒๕๘] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กัญฏคารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ตลอดถึงอสังขญัตตว์.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ซึ่งเป็นอเหตุก อเหตุกปฏิสนธิ.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๒๕๕] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม

ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขญัตตว์ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม

ในปฏิสนธิขณะ อุปาทาจิตตสมุฏฐานรูป กัญฏคารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ตลอดถึงอสังขญัตตว์.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ปฏิสนธิ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย. ฯลฯ

ไม่ใช่เพราะอุปนิสสปัจจัย ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๓๐๐] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม พหิรรูป ฯลฯ อาหาร
สมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ อุปาทารูป อาศัยพหิร ฯลฯ อาหารสมุฏฐาน ฯลฯ อุตสมุฏฐาน มหาภูตรูป
ทั้งหลาย

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพหิร ฯลฯ อาหาร
สมุฏฐาน ฯลฯ อุตสมุฏฐาน ฯลฯ.

[๓๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทา
ธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดอสังขยัตถ์ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นมูล มี ๓ นัย
อย่างนี้.

[๓๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาหารปัจจัย

คือ พหิรรูป อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พหิรรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพหิรรูป อุตสมุฏฐานรูป.

[๓๐๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อินทริยปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพหิรรูป อาหารสมุฏฐานรูป อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ พาหิรมหาภูตรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกฺขณัตถ์ทั้งหลาย รูปชีวิตินทริย อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมภูฐานรูป อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ.

[๓๐๔] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะฉานปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สทรคด้วยปัญญาวิญญาณ ชั้น ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ
อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกฺขณัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๒ อาศัยมหาภูตรูป ๒.

อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกฺขณัตถ์ทั้งหลาย อุปาทากฎัตตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกฺขณัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ อุปาทากฎัตตารูปที่
เป็นอุปาทา รูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๐๕] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยอุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะมคคปัจจัย
มี ๕ นัย.

๑. ไม่ใช่เพราะสัมปยุตคปัจจัย มี ๓ นัย.

[๓๐๖] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
วิปปยุตคปัจจัย

คือ ในอรุปนภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ชั้น ๒ ฯลฯ พาหิรรูป
๑ ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังกฺขณัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อุปาทากรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปปยุตคปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขณัตว์ทั้งหลาย อุปาทากกัฏตารูปที่เป็นอุปาทายรูป อาศัสมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๓ และอุปาทายรูป อาศัสมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมภู
ฐานรูป อุดสมภูฐานรูป มหาภูตรูป ๒ อาศัสมหาภูตรูป ๒

ส่วนพวกอสังขณัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ และกัฏตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศั
ยมหาภูตรูป ๑ มหาภูตรูป ๒ และกัฏตารูป ที่เป็นอุปาทายรูป อาศัสมหาภูตรูป ๒

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนัตติปัจจัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย.

[๓๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี "	๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี "	๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี "	๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

[๓๐๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๐๙] ในอารัมมปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาติวาร เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจจัยวาร

[๓๑๐] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมเป็นมูล เหมือนกับปฏิจจวาร ทั้ง ๓ นัย ไม่มี
แตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๓๑๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลาย
ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
มี ๑ นัย เหมือนปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ
ที่สหคตด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๓๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ	๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี "	๓
ในอธิปติปัจจัย	มี "	๕
ในอนันตรปัจจัย	มี "	๓
ในสมนัตตปัจจัย	มี "	๓
ในสหชาติปัจจัย	มี "	๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี "	๕
ในนิสสยปัจจัย	มี "	๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี "	๓
ในปุเรชาติปัจจัย	มี "	๓

ในอาเสวนปัจจย มีวาระ ๓

ในกัมมปัจจย มี " ๕.

พินฺนํอย่างนี้.

ในอวิคตปัจจย มีวาระ ๕.

[๓๑๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ชันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยชันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชันธ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ. เหมือนกับปฏิจวารทั้ง ๓ นัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ชันธ ๒ ฯลฯ ที่สหระคด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ชันธ ๓ อาศัยชันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ ชันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกจณาที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ และหทัยวัตถุ ฯลฯ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจย มี ๕ นัย.

[๓๑๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม พาหิรรูป ฯลฯ อาหาร

สมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ อาศัสมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ อุปาทารูป อาศัยพาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป

มหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ มหาภูตรูป ๑ และอุปาทารูป อาศัสมหาภูตรูป ๑ ที่เป็นพาหิรรูป อาหารสมภูฐานรูป อุดสมภูฐานรูป มหาภูตรูป ๒.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมเกิดขึ้น

ไม่ใช่เพราะกรรมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย มี ๑๓ นัย ไม่ใช่

เพราะอินทริยปัจจัย มี ๑๓ นัย.

[๓๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยอุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายคณะ กายวิญญาณ อาศัยกายายคณะ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ ขันธ ๑ อาศัยขันธ ๑ ที่สหระคด้วยปัญจวิญญาณ ขันธ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ

อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขณัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๒ อาศัสมหาภูตรูป ๒.

อุปาทาธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ พาหิรรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุดสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย อุปาทากฎัตตารูป อาศัสมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัสมหาภูตที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉนปัจจย

คือ พาหิรูป ฯลฯ อาหารสมภูฐานรูป ฯลฯ อุตสมภูฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๓ และอุปาทากฎัตตารูป อาศัสมหาภูตรูป ๑
มหาภูตรูป ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม อาศัสมหาภูต และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะฉนปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัสมหาภูต ๑ ที่สหระคด้วยจักขุวิญญาณ และจักขายตนะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะมคคปัจจย มี ๕ นัย ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจยมี ๓ นัย ไม่ใช่
เพราะวิปยุตตปัจจย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะนคตปัจจย มี ๓ นัย ไม่ใช่เพราะวิกตปัจจยมี ๓ นัย.

[๓๑๖] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่ฉนปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่มคคปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่नคตปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิกตปัจจย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฐวาร

[๓๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับ
ชั้น ๒ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๓๑๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๑
ในอธิปตติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๑.

[๓๑๙] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เกิดขึ้น ไม่
ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นเหตุของ ชั้น ๒ ฯลฯ
ในเหตุปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.
คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ

[๓๒๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตติปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๓๒๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๓๒๒] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาร์มณปัจจัย คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูป ฯลฯ รส ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็น

หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ รสายตนะ เป็นปัจจัยแก่ชีวหาวิญญาณ โดยอาร์มณปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาร์มณปัจจัย คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น

ย่อมยินดี ย่อมผลิตเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากุศลธรรมนั้น รากะเกิดขึ้น ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น กุศลที่ได้สร้างไว้ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ได้ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสที่เคยเกิดขึ้นในกาล
ก่อน ฯลฯ โสภณูปะ ฯลฯ

บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพริยงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยเจโตปริยญาณ
อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่เนวสัญญาตนะ สัญญาตนะ โสภณูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย
ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย.

[๑๒๓] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย รูป รส ฯลฯ บุคคลกระทำ
หทัยัตถุให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ เพราะกระทำจักขุ
เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปัตติ สหชาตอธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่
เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว ทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ ผล ฯลฯ

นิพพาน ฯลฯ

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

โผฏฐัพพะ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติอธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัย แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติอธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

[๑๒๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

ในปัจจยวาร เหมือนกับนิสสยวาร.

[๑๒๕] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยซึ่งความถึงพร้อมด้วยจักขุ ฯลฯ ซึ่งความถึงพร้อมด้วยกาย ซึ่งความถึงพร้อมด้วยวรรณะ ซึ่งความถึงพร้อมด้วยคันธะ ซึ่งความถึงพร้อมด้วยรส ฯลฯ ซึ่ง โภชนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ความถึงพร้อมด้วยจักขุ ฯลฯ ความถึงพร้อมด้วยกาย ฯลฯ ความถึงพร้อมด้วยวรรณะ ความถึงพร้อมด้วยคันธะ ความถึงพร้อมด้วยรส ฯลฯ โภชนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิวฐิ

ศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๒๖] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ ฯลฯ หทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ รสอายตนะเป็นปัจจัยแก่ชีวหาวิญญาณ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียวคือ อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นโณภูฐัพพะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

โผฏฐัพพายนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

คือ โผฏฐัพพายนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

โผฏฐัพพายนะ และกายายนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๓๒๑] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรม และกายที่ไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๓๒๘] กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ์ และกฏัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป ทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐัตถารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ และกัฏฐัตถารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยกัมมปัจจัย.

[๑๒๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม ซึ่งเป็นวิบาก เป็นปัจจัย แก่ขันธ ๑ ฯลฯ ปฏิสนธิมี ๑ นัย.

[๑๓๐] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

กวางิการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ ในธรรมที่มีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นมูล มี ๓ นัย ปฏิสนธิ

[๓๓๑] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฏคารูปที่เป็นอุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

จักขุนทริย์ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย์ ฯลฯ รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฏคารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กัฏฏคารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทาธรรม และไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย ปฏิสนธิ.

อุปาทาธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอินทริยปัจจัย

คือ จักขุนทริย์ และจักขุวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่สหจรตด้วยจักขุวิญญาณ โดยอินทริยปัจจัย กายินทริย์ ฯลฯ.

[๓๓๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยฉานปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมีคคปัจจัย มี ๓ นัย พึงกระทำถึงปฏิสนธิ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๑ นัย.

[๓๓๓] อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขยตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม โดยวิปยุตตปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๓๓๔] อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาหาร อินทริย์. ได้แก่ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรมนี้ โดยอินทริย์ปัจจัย

รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็นจักขุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ.

ฯลฯ เหมือนกับปุเรชาติ ไม่มีแตกต่างกัน.

กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ โดยอตฺถิปัจจัย

รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อาหาร อินทริย์.

คือ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ โดยอตฺถิปัจจัย

รูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรมและไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ มหาภูตรูป ๑ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๓ โดยอตฺถิปัจจัย ฯลฯ มหาภูตรูป ๒ เป็นปัจจัยแก่มหาภูตรูป ๒ โดยอตฺถิปัจจัย ตลอดถึงอสังขญสัตว์.

ที่เป็นปุจฉา ได้แก่ บุคคลพิจารณาเห็น โสภณูปาทากรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

โสภณูปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาน โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่ไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต ปัจฉาชาต.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ ปัจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และกวางพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรม โดยอรรถปัจจัย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดย
อตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่สหคตด้วยจักขุวิญญาณ

และจักขายตนะเป็นปัจจัยแก่ ชั้นที่ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นที่ ๑ ที่

ไม่ใช่อุปาทากรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ชั้นที่ ๓
โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ โภกฐัพพายตนะ และ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่
ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย คือ โภกฐัพพายตนะ และ กายายตนะ เป็นปัจจัยแก่
กายวิญญาณ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และกวมังการาหารเป็นปัจจัย
แก่กายที่ไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และรูปชีวิตินทริย เป็น
ปัจจัยแก่กตฺตคารูปทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

อุปาทากรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และกรรม
ที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และกวมังการาหาร เป็น
ปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรมนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทากรรม และ รูปชีวิตินทริย เป็น
ปัจจัยแก่กตฺตคารูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทากรรม และไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

[๓๑๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๑
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๑
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๖
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฉานปัจจัย	มี " ๓
ในมคคปัจจัย	มี " ๓
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๑
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๓๓๖] อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาธรรม โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย

อุปาทาธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทาธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทากรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทากรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทากรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๓๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนาคตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๓๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๓๓๙] ในอารมณ์ปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๔ ฯลฯ.

พึงจำแนกอนุโลมมาตีกาให้พิสดาร.

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

อุปาทาทุกะ จบ

อุปาทินนทุกะ

ปัจฉยวาร

[๓๔๐] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัฏฐตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทาทินนธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

กัฏฐตารูปที่เป็นอุปาทาทรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทาตินนธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ขั้น ๒

ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๑] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอารัมมณปัจจัย

คือ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ.

[๓๔๒] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ขั้น ๒

ฯลฯ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๓๔๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปัจจัย มี " ๑

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจย	มีวาระ ๕
ในอุปนิสสยปัจจย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๑
ในกัมมปัจจย	มี " ๕
ในวิปากปัจจย	มี " ๕
ในอาหารปัจจย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจย	มี " ๕
ในฌานปัจจย	มี " ๕
ในมัคคปัจจย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจย	มี " ๕
ในอัติปัจจย	มี " ๕
ในนัตติปัจจย	มี " ๒
ในวิคตปัจจย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕.

[๓๔๔] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑
 ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสังขณัตถ์ทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ.

อุปาทินนธรรม และ อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอนุอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย พหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย โมหะ ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๕] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ กุฏิตถารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กุฏิตถารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ส่วนพวกอสังขยสัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กุฏิตถารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอนุอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุอุปาทินนธรรม มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พหิรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม มหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๖] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัจจัย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญ
ปัจจัย ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๓๔๗] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ตลอดถึง
อสังขยัตถ์.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุ
ฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ อุดสมุ
ฐานรูป.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
ปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉิมชาติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๓๔๘] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม พาหิรรูป
ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๓๔๙] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

คือ ส่วนพวกอสังขยัตถ์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปากปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอุตฺตสมุฏฐานรูป.

[๑๕๐] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาหารปัจจัย

คือ พาหีรรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๑๕๑] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย รูปชีวิตินทริย อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอินทริยปัจจัย

คือ พาหีรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๑๕๒] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรัคด้วยปัญญาวิญญูณ ชั้น ๒ ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะฉานปัจจัย

คือ พาหีรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

[๑๕๓] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะมคคปัจจัย เหมือนกับที่ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย โมหะไม่มี.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย.

[๑๕๔] อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขยัตว์ทั้งหลาย อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม อาศัยอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ พาหีรรูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตฺตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะนตติปัจจัย ไม่ใช่เพราะวิคตปัจจัย.

[๓๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๓๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๓๕๑] ในอรัมมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในอาสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในวิปากปัจจย กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในมคคปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในสัมปยุตตปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในอวิคตปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาร เหมือนกับปฎิจจวาร.

ปฎิจจวาร

[๓๕๘] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ใน

ปฎิสันธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

หทัยวัตถุอาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กฏัตตารูป

ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้นทั้งหลายที่เป็น
อุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม และอนุอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูปอาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอนุอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อนุอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอนุอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุอุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓๕๙] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๓๖๐] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

มหากุตรูป ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหากุตรูปทั้งหลาย.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๓๖๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๓

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๔

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในอาเสวนปัจฉัย	มี " ๓
ในกัมมปัจฉัย	มี " ๕
ในวิปากปัจฉัย	มี " ๕
ในอวิกตปัจฉัย	มี " ๕.

[๓๖๒] อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะชั้น ๒ ฯลฯ
ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุอาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ กภูตคารูป ที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
ส่วนพวกอสังขยวัตถุทั้งหลาย มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ
กายวิญญาณ อาศัยกายตนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัย
วัตถุ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา
ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทินนธรรม และอุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจฉัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็น
เหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐาน
รูป ฯลฯ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ

อุปาทินนธรรม อาศัยอุปาทินนธรรม และอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจฉัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๓๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมันตรปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๓๖๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๕ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่รัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

[๓๖๕] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

นิสสยวาร เหมือนกับปัจจัยวาร.

สังสัฏฐวาร

[๓๖๖] อุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิ

ขณะ ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม คลุกเคล้ากับอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรมชั้น ๒ ฯลฯ

[๓๖๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปตปัจจัย	มี " ๑
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสปัจจัย	มี " ๒
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๑
ในกัมมปัจจัย	มี " ๒
ในวิปากปัจจัย	มี " ๒
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๒

[๓๖๘] อุปาทินนธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม คลุกเคล้ากับอนุปาตินนธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ซึ่งเป็นเหตุกับชั้น ๒ ฯลฯ
โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหรถด้วย
วิจิกิจฉา ที่สหรถด้วยอุทธัจจะ.

[๓๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย	มี " ๒

การนับทั้งสองนี้ นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๓๗๐] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ชั้นทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ชั้น และ
กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต์ชั้น และจิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนุอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

[๓๓๑] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทอาร์มมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปร่างขณะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ คันธายณะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ฆานาวิญญาณ ฯลฯ โผฏฐัพพะอายณะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โผฏฐัพพะ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูป ซึ่งเป็นอุปาทินนธรรม ด้วยทิพจักขุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ซึ่งเป็นอุปาทินนธรรม โดยเจโตปริยญาณ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากุศลกรรมนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิด
แล้วในกาลก่อน ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ ชั้น
ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิวชกขุ ฟังเสียงด้วยทิวพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะเป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ

แก่นุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลาย
ที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ในเมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทอาร์มมณจิต ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

อากาสาัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะเป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ชกขุวิญญาตนะ สัททายตนะ ฯลฯ

โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาตนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

[๓๗๒] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาริบัติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กาย ฯลฯ รูปทั้งหลายที่เป็น
อนุปาตินนธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วยอมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำ
จักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอริยมมณชิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะ
กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ
กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ
พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา
ผล ฯลฯ นิพพาน ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอชิปติปัจจัย คือ
รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โผฏฐัพพะ ฯลฯ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่
เป็นอนุปาทินนธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาติชิปติ ได้แก่ อชิปติธรรมที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต
ขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอชิปติปัจจัย.

[๓๗๓] อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อนุปาทินนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ปัญจวิญญาณ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนธาตุ โดยอนันตรปัจจัย
วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ โดยอนันตรปัจจัย.
อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ กวังก์ เป็นปัจจัยแก่อวัชชนะ วิบากมโนวิญญาณธาตุเป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณ
ธาตุ โดยอนันตรปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อนุปาทินนธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัย
แก่ภูฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.
อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ อวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ภูฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับนิสสยปัจจัยในปัจจวาร

[๓๗๔] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ สุขทางกาย เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ทุกข์ทางกาย ๑๗๑ ฤๅ ที่เป็นอุปาทินนธรรม ๑๗๑ โภชนะเป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

สุขทางกาย ๑๗๑ ทุกข์ทางกาย ๑๗๑ ฤๅ โภชนะเป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยปัจจัย

๑๗๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยสุขทางกายแล้วให้ทาน ๑๗๑ ทำลายสงฆ์ ทุกข์ทางกาย ๑๗๑ ฤๅที่เป็นอุปาทินนธรรม ๑๗๑ บุคคลอาศัยโภชนะแล้วให้ทาน ๑๗๑ ยังสมบัติให้เกิด ทำลายสงฆ์

สุขทางกาย ๑๗๑ ทุกข์ทางกาย ๑๗๑ ฤๅ โภชนะเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑๗๑ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ๑๗๑ ความปรารถนา ๑๗๑ ฤๅ โภชนะ ๑๗๑ บุคคลเข้าไปอาศัยซึ่งเสนาสนะ แล้วให้ทาน ๑๗๑ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗๑ ความปรารถนา ๑๗๑ ฤๅ โภชนะ ๑๗๑ เสนาสนะเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑๗๑ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วยังคนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน ทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ ฤๅ ฯลฯ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้ว ยังคนให้เดือดร้อน ให้เร่าร้อน ทุกข์มีการแสวงหาเป็นมูล ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยะปัจจัย ธรรมที่เป็นกุศล และกุศลเป็นปัจจัยแก่วิบาก โดยอุปนิสสยะปัจจัย.

[๓๗๕] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กายรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น โสภณูปะ ฯลฯ หทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส ฯลฯ

เมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะที่เป็นอุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ คันธายตนะ ฯลฯ โสภณูปะ พายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ เป็นปัจจัย แก่กายวิญญาณ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ กายรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม กลิ่น รส โสภณูปะ ฯลฯ หทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอุปาทินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตตเป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม ฯลฯ เสียง ฯลฯ โสภณูปะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปที่เป็นอนุปาทินนธรรม ด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตรธาตุ.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ อารัมมณปุเรชาต ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ กลิ่น
 ฯลฯ โสภณปุระ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น
เมื่อกุศล และอกุศลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิตที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น
รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ สัททายตนะ ฯลฯ โสภณปุ
พายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาตปัจจัย

หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ โสภณปุพพายตนะ และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ
สัททายตนะ ฯลฯ โสภณปุพพายตนะ และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยปุเรชาต
ปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

คือ รูปายตนะที่เป็นอนุปาตินนธรรม และหทัยวัตถุ โสภณปุพพายตนะ และหทัยวัตถุ
เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๓๗๖] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กาย
ที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่
กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยปัจฉาชาตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาต
ปัจจัย ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาต
ปัจจัย ฯลฯ

[๓๓๗] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาเสวนปัจจัย.

[๓๓๘] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและกฏัตตารูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยกัมมปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ นานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ
และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๓๓๙] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ฯลฯ

ในธรรมที่มีอนุปาตินนธรรมเป็นมูล มี ๓ นัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอนุปาตินนธรรม ซึ่งเป็นวิปาก เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ และจิตต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปากปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ

[๓๘๐] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย ปฏิสนธิ

กวมังการาหารที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

กวมังการาหารที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย

กวมังการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ อาหารทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอาหารปัจจัย

กวมังการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวมังการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจจัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจฉัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจฉัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยอาหารปัจฉัย

คือ กวฬิงการาหารที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ โดยอาหารปัจฉัย.

[๓๘๑] อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอินทริยปัจฉัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย

ในปฏิสนธิขณะ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และกถัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย

จักขุนทริย เป็นปัจฉัยแก่จักขุวิญญาณ กายินทริย ฯลฯ รูปชีวิตินทริย เป็นปัจฉัยแก่กถัตตารูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม ฯลฯ

ในธรรมที่มีอนุปาตินนธรรมเป็นมูล มี ๓ นัย รูปชีวิตินทริย มีเฉพาะนัยต้นเท่านั้น นัยที่เหลือออกนั้นไม่มี.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอินทริยปัจฉัย

คือ อินทริยทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตต - สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอินทริยปัจฉัย.

[๓๘๒] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยฉานปัจจัย มี ๔ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยมีคปัจจัย มี ๔ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๓๘๓] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัย
แก่กฐิตารูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ชั้นทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่หทัยวัตถุ โดยวิปยุตต
ปัจจัย

หทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัย แก่จิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็น
อนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่
กายที่เป็นอุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่ อนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปัจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๓๘๔] อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทริย์.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ ฟังจำแนกให้ครบถ้วน.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ ฟังให้พิสดาร.

อุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ ฟังให้พิสดาร.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร.

ฯลฯ

บทที่ย่อไว้ พึงจำแนกให้พิสดาร.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ ปุเรชาติ ปิจฉาชาต อาหาร.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ รูปทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรมที่เกิดก่อน ฯลฯ เสียง ฯลฯ โสภณูปะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ในเมื่ออกุล และอกุลดับไปแล้ว ตทารัมมณจิต ที่เป็นวิบาก เกิดขึ้น

รูปายตนะ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณูปะพาตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นปิจฉาชาต ได้แก่ ันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจจัย

กวจิการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัติปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ ปิจฉาชาต อาหาร.

ที่เป็นปิจฉาชาต ได้แก่ ันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจจัย

กวจิการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัย แก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัติปัจจัย.

อนุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ ปุเรชาติ ปิจฉาชาต อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ โสภณูปะพาตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย

รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และจักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณูปะพาตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และกายายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาต ได้แก่ ันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม กวจิการาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาต ได้แก่ ันธ์ทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจาชาต อาหาร.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ชั้น ๓ โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ รูปายตนะที่เป็นอนุปาทินนธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย

โณฐัพพายตนะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปิจาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทินนธรรม และกวมพิงการอาหารที่เป็นอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัติปัจจัย.

อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยอัติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาหาร ได้แก่ กวมพิงการอาหารที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม เป็นปัจจัยแก่กายที่เป็นอุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรมนี้ โดยอัติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๓๘๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจย	มี " ๖
ในปัจฉาชาติปัจจย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๑
ในกัมมปัจจย	มี " ๕
ในวิปากปัจจย	มี " ๔
ในอาหารปัจจย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจย	มี " ๔
ในฌานปัจจย	มี " ๔
ในมัคคปัจจย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจย	มี " ๖
ในอัติปัจจย	มี " ๕
ในนัตติปัจจย	มี " ๔
ในวิคตปัจจย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕.

[๓๕๖] อุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย.

อุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทินนธรรม และอนุปาทินนธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย.

อนุปาทินนธรรม เป็นปัจจยแก่อนุปาทินนธรรม โดยอารัมมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยบุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรมและอนุปาตินนธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยบุเรชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม โดยสหชาตปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยบุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย.

อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินนธรรม เป็นปัจจัยแก่อนุปาตินนธรรม และอนุปาตินน
ธรรม โดยอาหารปัจจัย.

[๓๘๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อตถปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๓๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ

มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ

[๓๔๕] ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอริปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

อุปาทินนทุกะ จบ

อุปาทานทุกะ

ปฎิจจวาร

[๓๕๐] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทัญญาอุปาทาน ทัญญาอุปาทาน อาศัยกามุปาทาน กามุปาทาน อาศัย
สีลัพพตูปาทาน สีลัพพตูปาทาน อาศัย กามุปาทาน กามุปาทาน อาศัยอัตตวาหุอุปาทาน
อัตตวาหุอุปาทาน อาศัยกามุปาทาน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยทัญญาอุปาทาน
กามุปาทาน ฯลฯ.

พึงกระทำจักรทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกถัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป
กถัตตารูปที่เป็นอุปาทารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาน
ธรรม ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๒.

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือกามุปาทาน อาศัยทัญญูปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย.

พึงกระทำจักรนัยทั้งหมด.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทาน
ธรรม และทัญญูปาทาน ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกัณนัยทั้งหมด.

[๑๕๑] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย
พึงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ ยกเว้นรูปออกเสีย.

[๑๕๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๑๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กภูตคารูปที่เป็นอุปาทายรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
พาหिरูป ฯลฯ อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุตสมุฏฐานรูป ฯลฯ

ส่วนพวกอสังขณัตว์ทั้งหลาย โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

[๑๕๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม

ในปฏิสนธิขณะ กภูตคารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม หทัยวัตถุ อาศัย
ชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขณัตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย จิตตสมุฏฐาน
รูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตปัจจัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสย
ปัจจัย.

[๓๕๕] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ กามุปาทาน อาศัยอิตตวาหุปาทาน อิตตวาหุปาทานอาศัยกามุปาทาน.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ฯลฯ

พึงทำหัวข้อปัจจัย ๕

ในอรูปภูมิ มีอุปาทานธรรม ๒.

ฯลฯ

[๓๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉิมชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

[๓๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กัมเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ

มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ

มี " ๓.

[๓๕๘] ในอาร์มมณปัจจัยกับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย

มี " ๑

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๑

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑.

แม้สหชาตวาร ก็เหมือนกับปฏิจจวาร.

พึงจำแนกสหชาตวารที่ว่า กามุปาทาน เกิดร่วมกับทัญญาอุปาทาน.

ปัจจัยวาร

[๓๕๙] อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ กามุปาทาน อาศัยทัญญาอุปาทาน. มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร. ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอหิมัตตคิมหาภูตรูป มหาภูตรูปทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรม อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย อุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิจฺฐุปาทาน และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย ทิจฺฐุปาทาน อาศัยกามุปาทาน และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย.

พึงกระทำจกฺกรณั.

กามุปาทาน อาศัยทิจฺฐุปาทาน และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจกฺกรณั.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

พึงกระทำจกฺกรณั.

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหากุตฺรูปทั้งหลาย ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรมและหทัยวัตถุ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยอุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิจฺฐุปาทาน.

พึงกระทำจกฺกรณั

กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยทิจฺฐุปาทาน และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจกฺกรณั

ฯลฯ เพราะอาร์มมณปัจจัย

ในอาร์มมณปัจจัย ซึ่งมีธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมเป็นมูล พึงจำแนกทั้งปัญญาตนะ และหทัยวัตถุ.

[๔๐๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจฉยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจฉย มี " ๑

ในอวิกตปัจฉย มี " ๕

[๔๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจฉย

คือ อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ จักขุวิญญาณอาศัยจักขายตนะ กาย
วิญญาณ อาศัยกายตนะ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ
โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่
สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๔๐๒] ในปัจฉยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉย มีวาระ ๑

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจฉย มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจฉย มี " ๕

ในปัจฉยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉย มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉย มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจฉย มี " ๕ ฯลฯ.

ในปัจฉยที่ไม่ใช่กัมมปัจฉย มี " ๓

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิปากปัจฉย มี " ๕

เหมือนปฏิจวาร.

ในปัจฉยที่ไม่ใช่วิกตปัจฉย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี ฟังกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๔๐๓] อุปาทานธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจฉย

คือ กามุปาทาน คลุกเคล้ากับทัญญาอุปาทาน ทัญญาอุปาทาน คลุกเคล้ากับกามุปาทาน.

ฟังกระทำจกักรณัย.

ฟังกระทำหัวข้อปัจฉยทั้ง ๕ อย่างนี้.

[๔๐๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๔๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้า
กับชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

[๔๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี ฟังกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๐๗] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทาน
ธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม และไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย.

[๔๐๘] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถนุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรม เกิดขึ้น. พึงกระทำคำว่า ปรารถนุ
ทั้ง ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน รักษาศีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อม
ยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนุกุศลธรรมนั้น รากะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา
อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

กุศลธรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก้วทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย

อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ซึ่งไม่ใช่อุปาทานธรรม ฯลฯ พิจารณากิเลสทั้งหลาย
ที่ละแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐัพพายตนะ ฯลฯ

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลิน
ยิ่ง ซึ่งกุศลธรรมนั้น เพราะปรารถนุกุศลธรรมนั้น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เพราะปรารถนุจักขุ
เป็นต้นนั้น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เพราะปรารถนัจจุเป็นต้นนั้น อุปาทานธรรมและสัมปยุตตขันธทั้งหลายเกิดขึ้น

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย ฟังกระทำคำว่า ปรารถนัจจุ ๓ นัย.

[๔๐๕] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณธิปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำอุปาทานธรรมทั้งหลายให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น อุปาทานธรรม เกิดขึ้น. มี ๓ นัย เป็นอาร์มมณธิปัตติ อย่างเดียว.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณธิปัตติ สหชาตธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มมณธิปัตติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉานแล้วทำฉานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา ย่อมยินดี ฯลฯ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วกระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ผล ฯลฯ นิพพานให้หนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้หนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักจุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณธิปัตติ สหชาตธิปัตติ.

ที่เป็นอาร์มณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง ซึ่งกุศลธรรมนั้น เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

กุศลทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นคตินั้นให้เป็น
อารมณ์หนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทาน
ธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณาธิปติ สหชาติธิปติ.

ที่เป็นอาร์มณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลที่ได้สั่งสม
ไว้ในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นคตินั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
และจิตตสมุฏฐานรูป ที่เป็นอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อธิปติปัจจัย มี ๓ นัย. เป็นอาร์มณาธิปติ

พึงกระทำคำว่า ปรารภ ทั้ง ๓ นัย เป็นอาร์มณาธิปติอย่างเดียว.

[๔๑๐] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมบัติ
โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรมเป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย
โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม
ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่
อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

- ๑. เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย
- ๑. เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย เหมือนกับปัจจัยวาร.
- ๑. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย เหมือนกับปฏิกิจวาร.
- ๑. เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย เหมือนกับปัจจัยวาร.

[๔๑๑] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ๑.

ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศีล ๑. ปัญญา ๑. รากะ ๑. ความปรารถนา ๑. บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วถือเอาซึ่งสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

มูสา ๑. ปิสุณา ๑. ให้ทาน ๑. ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัย ศีล ๑. รากะ ๑. ความปรารถนา ๑. เข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วให้ทาน ๑. ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑. เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ๑. แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทิวฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ ฯลฯ อทินนาทาน ฯลฯ มุสา ฯลฯ
ปีสุณา ฯลฯ ผรุสสะ ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้น ไปลักทรัพย์ ฯลฯ
ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ
ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อก่อนะ ถือทิวฐิ บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ
แล้วถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้

มุสา ฯลฯ ปีสุณา ฯลฯ ผรุสสะ ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ
ลอบขึ้น ไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ
ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ มี ๓ นัย.

[๔๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราดู

รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขยตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ
เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย โดย
ปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งหทัยวัตถุ
เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตต
ขันธทั้งหลาย โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๔๑๓] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยปัจฉาชาติ
ปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๔๑๔] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ และกัญฐิตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปที่เป็นอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๔๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปากปัจจัย

คือ ขันธ ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ มี ๑ นัย.

[๔๑๖] ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาหารปัจจัย

มี ๓ นัย คือ กวฬิงการาหาร อย่างเดียว.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย คือ รูปชีวิตินทริยอย่างเดียว.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๑๗] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยมัคคปัจจัย

คือ องคัมมรรคทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยมัคคปัจจัย.

พึงกระทำหัวข้อปัญหา ๘ โดยเหตุนี้.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๔๑๘] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจาสชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เกิดภายหลัง เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่
เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรมทั้งหลาย
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม และ
สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กาย
นี้ ที่เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๔๑๕] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

คือ กามุปาทาน เป็นปัจจัยแก่ทัญญูปาทาน โดยอตฺถิปัจจัย.

พึงกระทำจกฺรณั.

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๑๐ ปุฏฐานปกรณ์ ภาค ๔ - หน้าที่ 267

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอรรถปัจจัย
อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดย
อรรถปัจจัย. ฯลฯ เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์. ฯลฯ พึงให้พิสดาร
ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอรรถปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ เหมือนกับ สหชาติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับ ปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

สหชาติ พึงจำแนก เหมือนกับ สหชาติปัจจัย

ปุเรชาติ พึงจำแนก เหมือนกับ ปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดย
อรรถปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่อุปาทาน
โดยอรรถปัจจัย.

พึงกระทำจกณัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ทิฏฐุปาทาน และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่อุปาทาน โดย
อรรถปัจจัย.

พึงกระทำจกณัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอรรถปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกวางิการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัติปัจจัย

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ อุปาทานธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่ภูตคารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทัญญาอุปาทาน เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และกามุปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงกระทำจกักรณัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ทัญญาอุปาทาน และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กามุปาทาน และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย

พึงกระทำจกักรณัย

[๔๒๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัตถิปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๔๒๑] อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๕.

[๔๒๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุ

ปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๕

[๔๒๔] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุ

ปัจจัย มี " ๕.

ในอธิปติปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาตกา.

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

อุปาทานทุกะ จบ

อุปาทานียทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๔๒๕] อุปาทานนิยธรรม อาศัยอุปาทานนิยธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานนิยธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูต
รูป ๑ ฯลฯ.

โลกียทุกะ เป็นอย่างไร พึงกระทำอย่างนั้น ไม่แตกต่างกัน.

อุปาทานสัมปยุตตทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๔๒๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โลกะ และ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เพราะเหตุปัจจัย เกิดขึ้น

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ชั้น
๒ ฯลฯ ชั้น ๓ และ โลกะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ชั้น
๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ชั้น
๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตต
ธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม และ โลกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม
และโลกะ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหรัคด้วย โลกะที่เป็นทัญญูจิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

[๔๒๗] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ โลกะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วย โลกะที่เป็นทัญญูจิตตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และ โลกะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหรัคด้วย โลกะที่เป็นทัญญูจิตตวิปยุตตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญูจิตตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหรัคด้วย โลกะที่เป็นทัญญูจิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๔๒๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๖

ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๖
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๖
ในวิคตปัจจัย	มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๔๒๕] อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

[๔๓๐] อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐาน
รูป อาศัยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังขยัตถ์.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย
ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๓๑] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
ปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปรภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติ
ปัจจัย

คือ ในอรุปรภูมิ โลภะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญุคตวิปยุตต
ธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปรภูมิ ชั้น ๓ และโลภะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญุคต
สัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปรภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ จิตต
สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลภะที่
เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอสังขยัตถ์.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติ
ปัจจัย

คือ ในอรุणภูมิ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรัคด้วยโลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม
และโลกะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉิมชาติปัจจัย ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๓๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
กัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะกัมม
ปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม พาหิรรูป ฯลฯ
อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยโลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลกะ ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม
และโลกะ.

[๔๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ ก็พึงกระทำ

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจจัยวาร

[๔๓๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ฯลฯ ตลอดถึงอัมมัตติกมหาภูตรูป
ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ โลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม
อาศัยหทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตชั้นทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยโลกะที่เป็นทิวฐิต
วิปยุตตธรรม ชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม และโลกะ อาศัย
หทัยวัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม
อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรัคด้วยโลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม และโลกะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูต
รูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม
และโลกะ โลกะอาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม และหทัย
วัตถุ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานสัมปยุตตธรรม
และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น

๓ และโลกะ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทิวฐิตวิปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

ในอารัมมณปัจจย ฟังกระทำปัญญวิญญาณ.

[๔๓๕] ในเหตุปัจจย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจย มี " ๕

ในอนันตรปัจจย มี " ๕

ในปัจจยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจย มี " ๑

ในอวิกตปัจจย มี " ๕.

[๔๓๖] อุปาทานวิปยุตตธรรม อาศัยอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสังข
สัคคว จักขวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตต
ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทธีจจะ และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๔๓๗] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจจฉายาตปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็คือ นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฐวาร

[๔๓๘] อุปาทานสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ คลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ฯลฯ มี ๓ นัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อรูปภูมิ เหมือนกับปฏิจจวาร.

[๔๓๙] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิกตปัจจย มี " ๖.

[๔๔๐] อุปาทานวิปยุตตธรรม คลุกเคล้ากับอุปาทานวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจย

[๔๔๑] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๖

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย มี " ๖

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจย มี " ๖

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย มี " ๖

ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย มี " ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย มี " ๖

ในปัจจยที่ไม่ใช่ฉานปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่หมักคปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย มี " ๖

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๔๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจย เหตุทั้งหลายที่สหคตด้วย โลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่โลภะ
ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย เหตุทั้งหลายที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และโลกะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรมเป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ และ โลกะที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โมหะ และ โลกะที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ โมหะ และ โลกะที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๔๔๓] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และ โลภะ เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ขันธทั้งหลายที่สหรัคด้วย โลภะ ที่เป็นทัญญูจิตวิปยุตตธรรม และ โลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศิล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌาน แล้วพิจารณาฌาน ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น รากะที่เป็นทัญญูจิตวิปยุตตธรรม ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ เมื่อฌานเสื่อมไป โทมนัสเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เดือดร้อนใจ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

บุคคลพิจารณาเห็นจักษุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ และขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และ โลภะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะ ปรารภจักษุเป็นต้นนั้น รากะที่เป็นทัญญูจิตวิปยุตตธรรม ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ ฟังใส่ให้ครบถ้วน เห็นรูปด้วยทิพพจักษุ ตลอดถึงกายวิญญาณ

ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณแก่ เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดย อาร์มมณปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลภะ เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลภะ ขันธทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคติวิปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคติวิปยุตตธรรม และโลภะ ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคติวิปยุตตธรรม และ โลภะ ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และ โลภะ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคติวิปยุตตธรรม และ โลภะ ขันธทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคติวิปยุตตธรรม และ โลภะ เกิดขึ้น.

[๔๔๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณชาติปัตติ สหชาติปัตติ

ที่เป็นอาร์มณชาติปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรมเกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่โลกะ โดยอธิปติปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม และโลกะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย อธิปติธรรมที่สหระคด้วยโลกะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และโลกะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลออกจากฉมาน กระทำทาน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำทาน เป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลกะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำจักขุ เป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นทัญญุคตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัย
วัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตต
ธรรม โดยอริปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้น
ทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตต
ธรรม โดยอริปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ เพราะกระทำขั้นทั้งหลาย ที่สหรัคด้วย
โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และโลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลาย ที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และ
โลภะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น โลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลาย ที่สหรัคด้วยโลภะที่เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม และ โลภะ
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่สหรัคด้วยโลภะ เป็นทิฏฐิคตวิปยุตตธรรม
และโลภะ เกิดขึ้น.

[๔๔๕] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลาย ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรมที่เกิดหลังๆ และ โลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

โลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมามบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

โลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และ โลภะ โดยอนันตรปัจจัย อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทิวฐิตวิปปยุตตธรรม และ โลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลาย ที่สหคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และ โลภะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และ โลภะ เป็นปัจจัยแก่โลภะ ที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม และ โลภะเป็นปัจจัยแก่ วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และ โลภะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหคด้วยโลภะที่เป็นทวิภูคตวิปยุตตธรรม ที่เกิดหลังๆ และ โลภะ โดยอนันตรปัจจัย.

[๔๔๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตร ปัจจัย

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยสหคปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

[๔๔๗] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสส ยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๓๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็น ปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทาน วิปยุตตธรรม และ โลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทิวฏฐิตวิปยุตตธรรม และโลภะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมำบัติให้เกิด ก่อมานะศีล ฯลฯ ปัญญา

บุคคลเข้าไปอาศัย รากะ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่รากะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมำบัติ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย. คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ก่อมานะ ถือทิวฏฐิต ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยรากะ มานะ ความปรารถนา ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม แล้วอุทินนาทาน ฯลฯ มุสา ฯลฯ ปิตุณา ฯลฯ ผรุสยะ ฯลฯ สัมผะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ หมำคนในหมู่บ้าน ฯลฯ หมำคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่รากะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิวฏฐิต แก่ความปรารถนา ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อก่อมานะ ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ

บุคคลเข้าไปอาศัยรากะ ฯลฯ เสนาสนะ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม แล้วกระทำ การหมำคนในหมู่บ้าน หมำคนในนิคม

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะเป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และ โลกะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะเป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วย โลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และ โลกะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๔๔๘] อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม และ โลกะ โดยปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลย่อมยินดี ย่อมผลิตเพลินยั้ง

ซึ่งจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ เพราะปรารถนจักขุเป็นต้น รากะเกิดขึ้น ทัญญิตตเกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตตปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ เพราะปรารภจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่ สหระคด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตตปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม และโลภะ โดยปุเรชาตปัจจัย.

[๔๔๕] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาต ปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตต ธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๔๕๐] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย กัมมปัจจัย

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหระคด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม เป็นปัจจัย แก่โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตต ธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏ ฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย เจตนาที่สหระคด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม เป็น ปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และ โลภะ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยกัมมปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่วิปากขันธ และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจฉัย.

[๔๕๑] อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยวิปากปัจฉัย คือ ขันธ ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ มี ๑ นัย.

[๔๕๒] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาหารปัจฉัย.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยอินทริยปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยฌานปัจฉัย

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยมัคคปัจฉัย.

ในปัจฉัยทั้ง ๔ นี้ พึงแสดงเหมือน โลกะที่เป็นทัญญิตตวิปยุตตธรรม ที่แสดงไว้ใน กัมมปัจฉัย มีหัวข้อปัจฉัย อย่างละ ๔ๆ.

ฯลฯ เป็นปัจฉัย โดยสัมปยุตตปัจฉัย มี ๖ นัย.

[๔๕๓] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจฉัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น

อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย.

อุปาทานวิปยุตตธรรม เป็นปัจฉัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปยุตตธรรม โดยวิปยุตตปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรม และโลกะ โดยวิปปยุตตปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจนาชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยโลกะที่เป็นทวิภูตวิปปยุตตธรรมและโลกะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยวิปปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปัจจนาชาติ ฯลฯ.

[๔๕๔] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจนาชาติ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจนาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

อุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ในปัจจัยเหล่านี้ สหชาติ เหมือนกับสหชาติปัจจัย ปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ ขันธ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม และ
โลภะ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ โดยอตถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานวิปปยุตต
ธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โลภะ โดยอตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ กวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยโลภะ ที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม
และโลภะ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอตถิปัจจัย.

อุปาทานสัมปยุตตธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตต
ธรรม และอุปาทานวิปปยุตตธรรม โดยอตถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม และ
โลภะ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่สหคตด้วยโลภะที่เป็นทัญญิตตวิปปยุตตธรรม และ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ และโลภะ โดยอตถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนตถิปัจจัย เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอวิคต
ปัจจัย.

[๔๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฉานปัจจัย	มี " ๔
ในมคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตฺธิปัจจัย	มี " ๕
ในนตฺธิปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๔๕๖] อุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนีสสยปัจจัย.

[๔๕๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัยกับเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หนัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

[๔๕๙] ในอาร์มณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัยกับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

อุปาทานสัมปยุตตทุกะ

อุปาทานอุปาทานียทกะ

ปฏิบัติจวาร

[๔๖๐] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิวสุอุปาทาน ทิวสุอุปาทาน อาศัยกามุปาทาน.

พึงกระทำจกรณีย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานียธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน และสัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยทิวสุอุปาทาน

พึงกระทำจกรณีย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ปฏิสนธิตลอดถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ อุปาทานธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานียธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานียะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และอุปาทานธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ กามูปาทาน อาศัยทิฏฐูปาทาน และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย.

พึงกระทำจกกรณีย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และอุปาทานธรรมทั้งหลาย ขั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุปาทานธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และกามูปาทาน และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม และทิฏฐูปาทาน ขั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกกรณีย.

โดยนัยนี้ อุปาทานทุกะฉันใด ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัทฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำฉันนั้น. ไม่มีแตกต่างกัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัยต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๔๖๑] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิยะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

เหมือนกับอุปาทานทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน มีหัวข้อปัจจัย ๕.

[๔๖๒] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานิชธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิชธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น. มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิชะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิชะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฉาน พิจารณาฉาน ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดแล้วในกาลก่อน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่นาคตั้งสญฺฐาน แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานิชะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิชธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย ฯลฯ.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานิชธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานิชะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานและอุปาทานิชธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

อธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับอุปาทานทุกะข้างต้น.

[๔๖๓] ธรรมที่เป็นอุปาทานิชะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานิชะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาติริบัติ.

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ออกจากฉาน กระทำฉานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น ฯลฯ

พระเสกขบุคคลทั้งหลาย กระทำโคตรภูให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ โวทาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอุปาทานิชะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรมให้

เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขั้นนั้นให้หนักแน่น
ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติปฏิบัติ ได้แก่ อธิปตฺติธรรมที่เป็นอุปาทานียะแต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็น
ปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลายโดยอธิปตฺติปัจจัย.

อาร์มมณฺธิปตฺติ สหชาติปตฺติ ทั้งสองอย่างที่เหลือ เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

ปัจจัยสงเคราะห์แม่ที่เป็นอธิปตฺติปัจจัย ก็มี ๓ นัย เหมือนกับอุปาทานทุกะปัจจัยทั้งหมด
เหมือนกับอุปาทานทุกะ ในอุปาทานียะ โลกุตตรธรรมไม่มีปัจจัยนี้ยะก็ติ การนับทั้งสองอย่าง
นอกนี้ก็ติ เหมือนกับอุปาทานทุกะ.

อุปาทานอุปาทานียทุกะ จบ

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๔๖๔] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานธรรม และอุปาทานสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทาน อาศัยทิวฐุปาทาน.

ฟังกระทำจกณีย

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยอุปาทานธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กามุปาทานและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยทิวฐุปาทาน.

ฟังกระทำจกณีย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ ฯลฯ.

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัยต่างกัน เหมือนอุปาทานทุกะ มีหัวข้อปัจจัย ๕ รูปไม่มีวาระทั้งหมด ฟังให้พิสดารอย่างนี้ อรูปภูมิเท่านั้น.

ปัญหาวาร

[๔๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์และอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

ฟังถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ และอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม และที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปาทานธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังถามถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และอุปาทานธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๔๖๖] ธรรมที่เป็นอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทานและอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารกอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรมทั้งหลายเกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารกอุปาทานธรรมทั้งหลาย ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น.

ฟังถามถึงมูล

เพราะปรารกอุปาทานธรรมทั้งหลาย อุปาทานธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารกขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เกิดขึ้น ฟังทำทั้ง ๓ นัย.

ในปัจจัยสงเคราะห์ ก็ฟังกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๔๖๗] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยเหตุปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณอธิปัตติ สหชาติอธิปัตติ มีทั้ง ๓ นัย.

ฟังกระทำอธิปัตติปัจจัยทั้งสอง ทั้ง ๓ นัย. เมื่ออธิปัตติปัจจัยที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็มี ๓ นัย.

[๔๖๘] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัย
แก่อุปาทานธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

หัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ พึงกระทำอย่างนี้ อาวัชชนะก็ดี วุฏฐานะก็ดี ไม่มี.

[๔๖๕] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยสมนันตรปัจจัยมี ๕ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๔๗๐] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็น
ทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย ๑. มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทาน
สัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่
อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม
โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

แม้ในอุปนิสสยปัจจัยเป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็มี ๓ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๔๗๑] ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม
ที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๓ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยมักคปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยอคติปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย	มี ๕ นัย
๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย	มี ๕ นัย

[๔๗๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปตปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมักคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอคติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕

ในวิคตปัจจย มีวาระ ๕

ในอวิคตปัจจย มี " ๕.

[๔๗๓] ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่เป็นทั้งอุปาทาน และอุปาทานสัมปยุตตธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานสัมปยุตตะ แต่ไม่ใช่อุปาทานธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจย ๕ อย่างนี้ ในมูลแห่งปัจจยหนึ่งๆ มี ๓ นัย มีหัวข้อปัจจย ๓.

[๔๗๔] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิคตปัจจย มี " ๕

[๔๗๕] ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจยกับเหตุปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่คคปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนติปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕

[๔๗๖] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาตिका.

อุปาทานอุปาทานสัมปยุตตทุกะ จบ

อุปาทานวิปยุตตอุปาทานียทุกะ

ปฎิจจวาร

[๔๙๑] ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป กถัตตารูปที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม.

ธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม อาศัยธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม และธรรมที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุปาทานวิปยุตตอุปาทานียธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๔๙๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๒ " ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕ .

ทุกะนี้เหมือนกับโลกียทุกะในจุฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

อุปาทานวิปยุตตอุปาทานียทุกะ จบ

กิเลสทุกะ

ปฏิจวาร

[๔๗๘] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ ทิฏฐิ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ มานะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ มานะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโทสะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโทสะ

โมหะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยวิจิกิจฉา

โมหะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ สัมปยุตตขันธ^๑
ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยกิเลสธรรม

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และสัมปยุตตขันธ^๑ทั้งหลาย
และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลกะ.

พึงกระทำจกนัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ^๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ^๑ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ขันธ^๑ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยขันธ^๑ทั้งหลาย ขันธ^๑ทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ มหาภูต
รูป ๑ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือกิเลสธรรม
ทั้งหลาย อาศัยขันธ^๑ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่
กิเลส ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ โอนตตปปะ อาศัยโลภะและสัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย.

พึงกระทำจกัณย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และกิเลสธรรม
ทั้งหลาย ชั้นที่ ๓ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่
ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ โอนตตปปะ และจิตต
สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกัณย.

ฯลฯ

[๔๘๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๘
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๘
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๘
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๘
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๘
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๘
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

[๔๘๑] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ อาศัยวิจิกิจฉา โมหะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ เหตุอุปนิสัยขณะ ตลอดจนอสังขณัตถ์.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉาและวิจิกิจฉา โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะและอุทธัจจะ.

[๔๘๒] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส ในอุปนิสัยขณะ หทัยัตถ์ อาศัยชั้นทั้งหลาย ตลอดจนอสังขณัตถ์.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยทั้งกิเลสธรรม และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสปัจจัย.

[๔๘๓] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุระชาตปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อนัตตัมปะ อาศัยโลกะ

โมหะ ทิฏฐิ อุทัจจะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ มานะ ถีนะ อุทัจจะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ มานะ อุทัจจะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ ถีนะ อุทัจจะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยโลกะ.

โมหะ อุทัจจะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยโลกะ

โมหะ อุทัจจะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยวิจิกิจจา

โมหะ อหิริกะ อนัตตปปะ อาศัยอุทัจจะ.

ในอรุปกุมิ ที่มีโทสะ เป็นมูล ไม่มี.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุระชาตปัจจัย

คือ ในอรุปกุมิ สัมปยุตตฉนธ์ทั้งหลาย อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

วาระทั้ง ๘ พึงกระทำอย่างนี้.

๑๗ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาตปัจจัย

๑๗ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย.

[๔๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยฉนธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส พาหิรรูป ๑๗ อาหารสมุฏ
ฐานรูป ๑๗ อุดสมุฏฐานรูป ๑๗

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะกัมมปัจจัย

คือ สัมปยุตตเจตนา อาศัยกิเลสธรรม และสัมปยุตตฉนธ์ทั้งหลาย.

ปัจจัยทั้งปวง พึงกระทำอย่างนี้.

[๔๘๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๔๘๖] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปัจจัยวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส ตลอดถึงอัมมัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัย
หทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และกิเลสธรรมทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปอาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส
ชั้น ๒ ฯลฯ กิเลสธรรมทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย
กิเลสธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลภะ และสัมปยุตต
ชั้นทั้งหลาย.

พึงกระทำจกณัย.

กิเลสธรรมทั้งหลาย อาศัยโลภะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลสและกิเลสธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมและมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่มีใช่กิเลส อาศัย
กิเลสธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่
กิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และจิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกณัย.

โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย
อาศัยโลภะ และหทัยวัตถุ.

พึงกระทำจรรย์.

ในอารัมมณปัจจัย ในที่ไม่ใช่กิเลสธรรมเป็นมูล พึงกระทำปัญญาญาณ.

[๔๘๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๔๘๘] ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา อาศัยวิจิกิจณา โมหะที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ จักขุปัญญา อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่เป็นกิเลส อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา อาศัยวิจิกิจณา และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และหทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๔๘๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ที่ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฐวาร

[๔๕๐] ธรรมที่เป็นกิเลส คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ คลุกเคล้ากับโลภะ.

พึงกระทำจกัณนัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ อย่างนี้.

[๔๕๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๔๕๒] ธรรมที่เป็นกิเลส คลุกเคล้ากับธรรมที่เป็นกิเลสเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

พึงกระทำหัวข้อที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย ๔ อย่างนี้.

[๔๕๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็คือ สัมปยุตตวารกัฏฐิ พิงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๔๕๔] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

พินิจถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พินิจถึงมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๔๕๕] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พินิจถึงมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ธรรมที่ไม่ใช่กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

พินิจถึงมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมและสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถธรรม ฯลฯ กุศลที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

ออกจากฉาน แล้วพิจารณาฉาน ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น

ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

โทมนัสเกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังส

ญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฉาน ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่งซึ่งฉาน เพราะปรารภ

กุศลกรรมนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ เมื่อฉานเสื่อมไป โทมนัส

เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้เดือดร้อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส

เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะ ฯลฯ โทมนัส ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดย

อาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติด

เพลินยิ่ง ซึ่งชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น กิเลสธรรม และ

สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มมณ

ปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๕๖] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลสโดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อาร์มมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำกิเลสทั้งหลายให้เป็นอาร์มมณ

อย่างหนักแน่น กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

มี ๓ นัย เป็นอาร์มมณาธิปติ อย่างเดียว.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ข่อมยินดี ข่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ออกจากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้หนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปัตติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อมยินดี ข่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น กิเลสธรรมและสัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย

เป็นอารัมมณาธิปติ อย่างเดียว.

[๔๕๙] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กิเลสธรรมทั้งหลายเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัตติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลสที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๑๐ ปุฏฐานปกรณ์ ภาค ๔ - หน้า 322

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.
ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอนันตรปัจจัย

คือ กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมทั้งหลายที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลสทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กิเลสธรรม และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

กิเลสธรรมที่เกิดก่อนๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมที่เกิดหลังๆ และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๔๘๘] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ กิเลสธรรมทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ก่อมานะ

ถือทิฏฐิ

ศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทัญญูศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วมาสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์ ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทัญญูศีล ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัยเสนาสนะ แล้วมาสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์ ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๔๕๕] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยปุเรชาติปัจจัยมี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอรัมมณฺพฺเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิง ซึ่งหทัย
วัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุพฺเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิลฺลธรรมทั้งหลาย โดยพฺเรชาต
ปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิลฺล และธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล โดยพฺเรชาต
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อรัมมณฺพฺเรชาต วัตถุพฺเรชาต.

ที่เป็นอรัมมณฺพฺเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิง ซึ่งหทัย
วัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น กิลฺลธรรม และสัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุพฺเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิลฺลธรรม และสัมปยุตตจันท์
ทั้งหลาย โดยพฺเรชาตปัจจัย.

[๕๐๐] ธรรมที่เป็นกิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิลฺล และธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล โดยปัจฉา
ชาตปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๕๐๑] ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ และจิตต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่วิปากจันท์ และกภูตตาร
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิลฺล โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่กิลฺลธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิลฺล และธรรมที่ไม่ใช่กิลฺล โดยกัมม
ปัจจัย

คือ เจตนาที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และกิเลสธรรม และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมคคปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๕๐๓] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ที่ย่อไว้พึงให้พิสดาร

[๕๐๔] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอตติปัจจัย มี ๑ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถิ
ปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอรรถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ เหมือนกับสหชาติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถิ
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ เหมือนกับสหชาติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอรรถิ
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลกะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลายเป็นปัจจัย แก่โมหะ ทิณฺฐิ
ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตฺปปะ โดยอรรถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลกะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ทิณฺฐิ ถีนะ อุทฺธัจจะ
อหิริกะ อโนตตฺปปะ โดยอรรถิปัจจัย.

พึงกระทำจกฺกรณฺย

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอรรถิ
ปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และกิเลสธรรม เป็นปัจจัย แก่ขันธ ๓
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอรรถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่กิเลสธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแกจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่กิเลสธรรมทั้งหลาย และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กิเลส โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาติ ได้แก่ กิเลสธรรม และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย และรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ขันธ ๑ ที่ไม่ใช่กิเลส และโลภะ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย และแก่โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อนตตปปะ โดยอตติปัจจัย

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ โลภะ และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อนตตปปะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย.

[๕๐๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๕

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย	มีวาระ ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓
ในฌานปัจจัย	มี " ๓
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๕๐๖] ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาตปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มณ
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส โดยอาร์มณ
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มณ
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติ
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่ไม่ใช่กิเลส เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส และธรรมที่
ไม่ใช่กิเลส โดยอาร์มณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

[๕๐๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๕.

[๕๐๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๐๕] ในอรัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

กิเลสทุกะ จบ

สังกิเลสทุกะ

ปฎิจจวาร

[๕๑๐] สังกิเลสสิกขธรรม อาศัยสังกิเลสสิกขธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

โลกียทุกะนั้นใด พึงทำอันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

สังกิลิฐทุกะ

ปฎิจวาร

[๕๑๑] สังกิลิฐฐธรรม อาศัยสังกิลิฐฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฐฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

อสังกิลิฐฐธรรม อาศัยสังกิลิฐฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐฐธรรม.

สังกิลิฐฐธรรม และอสังกิลิฐฐธรรม อาศัยสังกิลิฐฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฐฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อสังกิลิฐฐธรรม อาศัยอสังกิลิฐฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฐฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ

มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อสังกิลิฐฐธรรม อาศัยสังกิลิฐฐธรรม และอสังกิลิฐฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ

ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฐฐธรรม และมหาภูตรูป

ทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๑๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒

ในปุเรชาติปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ.
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๕๑๓] สังกติปฏิฐานธรรม อาศัยสังกติปฏิฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

อสังกติปฏิฐานธรรม อาศัยอสังกติปฏิฐานธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอสังกติปฏิฐานธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ เหตุกะปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ ตลอดถึงอสังกตัตตวิ.

[๕๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๕๑๕] สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปัจจัยวาร.

อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิตลอดถึงอัมมัตติมหาภูตรูป.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.
สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต
รูปทั้งหลาย.

สังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.
อสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย
สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม อาศัยสังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตต
สมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๕๑๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๘
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๘
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๘
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๘
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในกัมมปัจจัย	มี " ๘
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๘
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๘
ในวิคตปัจจัย	มี " ๘
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

[๕๑๗] สังกิลิภูตรธรรม อาศัยสังกิลิภูตรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะที่สหระคตด้วยวิจิจจนา ที่สหระคตด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยวิจิจจนา ที่สหระคตด้วยอุทฺธัจจะ.

อสังกิลิภูตรธรรม อาศัยอสังกิลิภูตรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธที่เป็นอสังกิลิภูตรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ฯลฯ ตลอดถึงอสังญญสัตว์
จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายวิญญาณ อาศัยกายายตนะ ขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิภูตร
ธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สังกิลิภูตรธรรม อาศัยสังกิลิภูตรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิจจนา ที่สหระคตด้วยอุทฺธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สังกิลิภูตรธรรม อาศัยสังกิลิภูตรธรรม และอสังกิลิภูตรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุ
ปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจนา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกจนา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๕๑๘] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย มี " ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจจยชาติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย มี " ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่ฌานปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่มัคคปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย มี " ๒

ในปัจจยที่ไม่ใช่เนตติปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิคตปัจจย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้นี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังกฐาวาร

[๕๑๙] สังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ขั้น ๓ คลุกเคล้ากับขั้น ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ

อสังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๕๒๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอรัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๕๒๑] อสังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับ อสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธานจะ.

อสังกิลิฏฐธรรม คลุกเคล้ากับอสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ
อเหตุกปฏิสนธิ.

[๕๒๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๒๓] สังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฐุทธรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

สังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฐุทธรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

สังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฐุทธรม และอสังกิลิฐุทธรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อสังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฐุทธรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิ ฯลฯ

[๕๒๔] สังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฐุทธรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลยินดี เพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งราคะ เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น ราคะ ฯลฯ ทิฎฐิ วิจิกิจฉา อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น บุคคลยินดี ซึ่งทิฎฐิ.

เหมือนกับกุสัลัตติกะ.

เพราะปรารถนาวิจิกิจฉา เพราะปรารถนากุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ.

สังกิลิฐุทธรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฐุทธรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอรិยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน พิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุทธรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นสังกิลิฐุทธรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสนุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจฉัย.

อสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วใน

กาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน พิจารณาฉาน

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจฉัย แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจฉัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฐุธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจฉัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจฉัย

อสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ย่อมยินดี

ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฐุธรรมเพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น.

[๕๒๕] อสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำรากะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำรากะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฎฐิเกิดขึ้น

บุคคลกระทำทิฎฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทิฎฐินั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะเกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

อสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัย แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจฉัย.

สังกิลิฐุธรรม เป็นปัจฉัยแก่อสังกิลิฐุธรรม และอสังกิลิฐุธรรม โดยอธิปติปัจฉัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรม
ที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน กระทำฉานนั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว
พิจารณา ฯลฯ

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ
กุศลธรรมที่สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ
กระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อม
เพิลิดเพลินยี่ เพราะกระทำทานเป็นคั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น
ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

[๕๒๖] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย
ที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่วุฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
อสังกิลิฏฐธรรม ที่เกิดหลังๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๕๒๗] สังกิลิภูตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิภูตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ

ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดย
อุปนิสสยปัจจัย.

สังกิลิภูตรธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิภูตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมมาบัติ
ให้เกิด

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมมาบัติให้เกิด

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนาเป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์
ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อสังกิลิภูตรธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิภูตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยัง
สมมาบัติให้เกิด

ศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ โภชนะ ฯลฯ บุคคลเข้าไปอาศัย
เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมมาบัติให้เกิด

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ผลสมมาบัติ โดยอุปนิสสย
ปัจจัย

อสังกิลิภูตรธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิภูตรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๑ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗ ที่เป็นปกคฺคฺปนีสสยะ ได้แก่นุคฺคฺลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วฆ่าสัตว์ ๑๗
ทำลายสงฆ์

ศีล ๑๗ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ โภชนะ ๑๗ นุคฺคฺลเข้าไปอาศัย
เสนาสนะแล้ว ฆ่าสัตว์ ๑๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ๑๗ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ๑๗ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสัย
ปัจจัย.

[๕๒๘] อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ ๑๗.

อสังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ ๑๗

[๕๒๙] สังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย.

๑๗ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๓๐] สังกิลิฏฐธรรมเป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยกัมม
ปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ
นानาชนิด.

เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ และ
กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงถามถึงมูล

เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขันธ และ กัญฐิตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๓๑] อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย.

[๕๓๒] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอาหารปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย.

[๕๓๓] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐ ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๕๓๔] สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย มี ๑ นัย เหมือน กับปฏิจวาร.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

สังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย ฯลฯ.

อสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

สังกิลิฐุธรรม และอสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสังกิลิฐุธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

สังกิลิฐุธรรม และอสังกิลิฐุธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฐุธรรม โดยอติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปิจจชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปิจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุธรรม และกวางิการอาหารเป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอติปัจจัย.

ที่เป็นปิจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฐุธรรมและรูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่กฐิตารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในอุปนิสสยปัจจัย มีวาระ ๔

ในปุเรชาตปัจจย	มี " ๒
ในปัจฉาชาตปัจจย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจย	มี " ๒
ในกัมมปัจจย	มี " ๔
ในวิปากปัจจย	มี " ๑
ในอาหารปัจจย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจย	มี " ๔
ในฌานปัจจย	มี " ๔
ในมัคคปัจจย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจย	มี " ๗
ในนตฺถิปัจจย	มี " ๔
ในวิคตปัจจย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจย	มี " ๗.

[๕๓๖] สังกิถิฏฐธรรม เป็นปัจจยแก่สังกิถิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

สังกิถิฏฐธรรม เป็นปัจจยแก่สังกิถิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

สังกิถิฏฐธรรม เป็นปัจจยแก่สังกิถิฏฐธรรม และอสังกิถิฏฐธรรม โดยสหชาตปัจจย.

อสังกิถิฏฐธรรม เป็นปัจจยแก่สังกิถิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

อสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
อุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สังกิลิฏฐธรรม โดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

สังกิลิฏฐธรรม และอสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่อสังกิลิฏฐธรรม โดยสหชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๕๓๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ นิสสยปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๗ ๗๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ มัคคปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ อตติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ นคติปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ อวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๕๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๓๙] ในอาร์มณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่

เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาตिका.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

สังกิลิฐฐทุกะ จบ

กิเลสสัมปยุตตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๕๔๐] กิเลสสัมปยุตตธรรม อาศัยกิเลสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกิเลสสัมปยุตตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

กิเลสวิปยุตตธรรม อาศัยกิเลสสัมปยุตตธรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นกิเลสสัมปยุตตธรรม.

กิเลสสัมปยุตตทุกะ เหมือนสังกิลิฐฐทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสสัมปยุตตทุกะ จบ

กิเลสสังกิเลสิกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๔๑] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสกรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลส
สิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ.

พึงกระทำจรรย์.

ธรรมที่เป็นสังกิเลสแต่ไม่ใช่กิเลสกรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสกรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยกิเลสธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสกรรม และธรรมที่เป็นสังกิเลส แต่ไม่ใช่กิเลสกรรม
อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย
และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโลกะ.

โดยนัยดังกล่าวมานี้ ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจวารก็ดี นิสสยวารก็ดี
สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับกิเลสทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๕๔๒] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่เป็นกิเลสและ
สังกิเลสกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิเลสกรรม เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย
ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

โดยนัยดังกล่าวมานี้ มี ๔ นัย เหมือนกับกิเลสทุกะ.

[๕๔๓] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิสิกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นกิเลส เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นสังกิลิสิกธรรม แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากมาน พิจารณามาน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภทาน เป็นต้นนั้น รากะ เกิดขึ้น อุทัจจะ ฯลฯ

ในเมื่อมานเสื่อมไป โทมนัส เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้มีความเดือดร้อน

พระอริยะทั้งหลายพิจารณา โคตรภู พิจารณาโวทาน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับกิเลสทุกะ. แม้อาร์มมณปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็เหมือนกับกิเลสทุกะ.

[๕๔๔] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิสิกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิสิกธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี อย่างเดียว คือ อาร์มมณาริปัตติ มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิสิก แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นกิเลส แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณชาติปติ สหชาติปติ.

ที่เป็นอารัมมณชาติปติได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรม
ที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน กระทำฉาน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
แล้วพิจารณา

พระเสขบุคคลทั้งหลายกระทำโคตรภู ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำ
โวทานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลetik แต่ไม่ใช่
กิลศธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลetik แต่ไม่ใช่กิลศธรรม
เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสังกิลetikแต่ไม่ใช่กิลศธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

แม้สองอย่างนอกนี้ ก็เหมือนกับกิลศทุกะ เมื่ออธิปติปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์
ก็เหมือนกัน.

[๕๔๕] ธรรมที่เป็นทั้งกิลศและสังกิลetikธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่เป็นทั้งกิลศและ
สังกิลetikธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับกิลศทุกะ.

ธรรมที่เป็นสังกิลetikแต่ไม่ใช่กิลศธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลetikแต่ไม่ใช่
กิลศธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลetik แต่ไม่ใช่กิลศธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นสังกิลetik แต่ไม่ใช่กิลศธรรมที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลetikธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สองอย่างนอกนี้ เหมือนกับกิลศทุกะ ในอนันตรปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

เมื่ออนันตรปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ปัจจัยทั้งปวง ก็เป็นเช่นกับกิลศทุกะ ไม่มี
แตกต่างกัน. ในอุปนิสสปัจจัย โลกุตตรธรรม ไม่มี ทุกะนี้เหมือนกับกิลศทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

กิลศสังกิลetikทุกะ จบ

กิลตสังกิลิฏฐทุกะ

ปฎิจจวาร

[๕๔๖] ธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ.

ฟังกระทำจกัณนัย

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยกิลตธรรมทั้งหลาย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยโลกะ.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ กิลตธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และกิลตธรรมทั้งหลาย อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม.

ธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิลตและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิลตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ และสัมปยุตตขันธทั้งหลาย.

พึงกระทำจกณัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม และกิเลสธรรมทั้งหลาย ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ โมหะ ทิฏฐิ ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม และ โลกะ ขันธ ๒ ฯลฯ.

พึงกระทำจกณัย.

[๕๔๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๕๔๔] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นกิเลส และสังกิลิฏฐธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา อาศัยวิจิจจนา โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐธรรม แต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และวิจิจจนา และอุทัจจะ.

[๕๔๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๕.

โดยนัยนี้ การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็คือ สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัทฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัญหาวาร

[๕๕๐] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และ
กิเลสธรรมทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๕๕๑] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย ขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม
เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภกิเลสธรรมทั้งหลาย กิเลสธรรมทั้งหลาย และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย
เกิดขึ้น.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่
กิเลสธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม กิเลสธรรมทั้งหลาย
เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม กิเลสธรรมทั้งหลาย
และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น.

เมื่อนอกจากนี้ ก็ฟังกระทำเป็นหัวข้อปัจจัย ๓.

[๕๕๒] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ มี ๓ นัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยอชิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณชิปติ สหชชาติชิปติ.

ที่เป็นอารัมมณชิปติ ได้แก่ เพราะกระทำฉันท์ทั้งหลายที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ มี ๓ นัย

อชิปติปัจจัยทั้งสอง ฟิงทำเป็นหัวข้อปัจจัยทั้ง ๓.

ทั้งสองอย่างนอกนี้ ฟิงทำเป็นหัวข้อปัจจัย ๓.

[๕๕๓] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฟิงกระทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕ อาวัชชนะก็ดี วุฏฺฐานะก็ดี ไม่มี.

๑ลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

๑ลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

๑ลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

๑ลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย

๑ลฯ เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๕

การจำแนกรายละเอียด ไม่มี.

๑ลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๕๕๔] ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตฉันท์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่กิเลสธรรมทั้งหลาย ที่เป็นสัมปยุตตธรรม โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
สังกิลิฏฐธรรม และธรรมที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสังกิลิฏฐะแต่ไม่ใช่กิเลสธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย
และกิเลสธรรมทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๓ นัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๓ นัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๓ นัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๕ นัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอรรถปัจจัย มี ๕ นัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย
- ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๕๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๓
ในอาหารปัจจัย	มี " ๓
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๓

ในฉานปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในมคคปัจฉัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๕
ในอตติปัจฉัย	มี " ๕
ในนตติปัจฉัย	มี " ๕
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๕.

[๕๕๖] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและสังกิลิฏฐธรรม โดยอาร์มณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย.

หัวข้อปัจฉัยทั้ง ๕ พึงกระทำเป็น ๓ บทเหมือนกัน.

[๕๕๗] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่เหตุปัจฉัย	มีวาระ ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจฉัย	มี " ๕
ในปัจฉัยทั้งปวง	มี " ๕
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่วิคตปัจฉัย	มี " ๕.

[๕๕๘] ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจฉัย

กับเหตุปัจฉัย	มีวาระ ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่ธปติปัจฉัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจฉัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจฉัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจฉัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓
ในปัจฉัยที่ไม่ใช่มคคปัจฉัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

[๕๕๕] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕.

พึงกระทำอนุโลมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีหัวข้อปัจจัย ๕.

กิเลสสังกิลิฐฐทุกะ จบ.

กิเลสกิเลสสัมปยุตตทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๕๖๐] ธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและกิเลสสัมปยุตตธรรม อาศัยธรรมที่เป็นทั้งกิเลสและ
กิเลสสัมปยุตตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ทิณฺฐิ ถีนะ อุทฺธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ อาศัยโลกะ.

เหมือนกับกิเลสสังกิลิฐฐทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน พึงให้พิสดารทุกวาระ.

กิเลสกิเลสสัมปยุตตทุกะ จบ.

กิเลสวิปยุตตสังกิลิฐฐทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๕๖๑] กิเลสวิปยุตตสังกิลิฐฐธรรม อาศัยกิเลสวิปยุตตสังกิลิฐฐธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกิเลสวิปยุตตสังกิลสิกธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

โลกียทุกะ ฉนฺใด ทุกะนี้ ก็ฉนฺนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

กิเลสวิปยุตตสังกิลสิกทุกะ จบ.

ทสสนทุกะ

ปฏิจจวาร

[๕๖๒] ทสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุ
ปัจจย

คือ ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม.

ทสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทสสเนน
ปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยัตถุ มหาภูต
รูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

๑๗๑

[๕๖๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๒
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๒
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๕๖๔] ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ตลอดถึงอสังญุสัจตัว โมหะ ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ.

[๕๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๕๖๖] ทัสสเนนปหัตถัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ตลอดถึงอัมมัตติกรมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพ
ธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทสเสนูปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่
ทสเสนูปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยทสเสนูปหัตตัพพธรรม และที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพ
ธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทสเสนูปหัตตัพพธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒
ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยทสเสนูปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
ทสเสนูปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทสเสนูปหัตตัพพธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ทสเสนูปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพธรรม อาศัยทสเสน
ูปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทสเสนูปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทสเสนูปหัตตัพพธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นทสเสนูปหัตตัพพธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๕๖๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มีวาระ ๕

ในอวิกตปัจจัย มี " ๕.

[๕๖๘] ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา อาศัยขันธทั้งหลาย ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ตลอดถึงอสังญุตตวั

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ

ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ

โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ

โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา และหทัยวัตถุ.

[๕๖๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๕๙๐] ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๙๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๕๑๒] ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจญา คลุกเคล้ากับขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจญา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๑๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปิปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๕๑๔] ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

[๕๑๕] ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดย อารัมมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ง ซึ่งราคะที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เพราะปรารภราคะนั้น ราคะที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ง ซึ่งเป็นทิฏฐิที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เพราะปรารภทิฏฐินั้น ราคะที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภวิจิกิจจา วิจิกิจจา เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

เพราะปรารภโทมนัสที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม โทมนัสที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจจา เกิดขึ้น.

ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม โดย อารัมมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณาภิเลสแล้ว ที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

เห็นแจ้งซึ่งขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง รุ่งแจ้งซึ่งจิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม โดย เจโตปริยญาณ

ขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลธรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม เกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากมาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลและ อาวชชนะ โดยอารัมมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาดัพพธรรม พิจารณาภิเลสที่ข่มแล้ว ภิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เห็นแจ้งซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่นอนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดย อาร์มมณปัจจย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาล ก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่งขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๗๖] ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยอริปติปัจจย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำรากะ ที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรมให้เป็น อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม ฯลฯ ทิฎฐิ เกิดขึ้น เพราะกระทำทิฎฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยอริปติปัจจย.

ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดย อริปติปัจจย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาธิปติ ได้แก่ อริปติธรรมที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปติปัจจย.

ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยอริปติปัจจย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตานิบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณานิบัติ สหชาตานิบัติ.

ที่เป็นอารัมมณานิบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลธรรม ที่ได้สั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฌานแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ ซึ่งฌาน เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาตานิบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณานิบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยี่ เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

[๕๑๑] ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม โดยอนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๕๑๘] ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม โดย

อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ ทิฎฐิ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะที่เป็น ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม โดย อุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ ทิฎฐิ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด

ราคะที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมวัตติให้ เกิด ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมวัตติให้ เกิด ก่อมานะ

ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา ฯลฯ แก่รากะที่ไม่ใช่ ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมวัตติ โดย อุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม โดย อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ถือทิฏฐิ

เข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เข้าไปอาศัยรากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม ฯลฯ โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่รากะที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๕๑๕] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของ ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพยจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง ซึ่ง
หทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม ฯลฯ ทิฏฐิ ฯลฯ
วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นทสสเนน
ปหัตตัพพธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๕๘๐] ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม
โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม
โดยปัจฉาชาติปัจจัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๘๑] ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยกัมมปัจจัย
คือ เจตนาที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย
กัมมปัจจัย.

ทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทสสเนนปหัตตัพพธรรม โดย
กัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นทสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ
และกภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏ
ฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม
โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ
และกภูตคารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

[๕๘๒] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสน
เนปหัตถ์พพธรรม โดยวิปากปัจจัย.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๕๘๓] ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ ๑๗๗.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ๑๗๗.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตถ์พพธรรม โดย
วิปยุตตปัจจัย มีอย่างเดียว

คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นที่หลายที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยวิปปยุตตปัจจัย.

[๕๘๔] ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาต.

ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาต อาหาร อินทริย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ.

ที่ย่อไว้เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นที่ ๑ ที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม และหทัยวัตถุ เป็น ปัจจัยแก่ขั้นที่ ๑ โดยอตฺถิปัจจัย ขั้นที่ ๒ ฯลฯ.

ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรม ที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตตัพพธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นที่หลายที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม และมหาภูตรูป ทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาต ได้แก่ ขั้นที่หลายที่เป็นทัสสนเนปหัตตัพพธรรม และกวฬิงการาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทสเสนนปหัตถ์พพธรรม และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่กฐัตถารูปทั้งหลาย โดยอติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๕๘๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทรีย์ปัจจัย มี " ๔

ในฉานปัจจัย มี " ๔

ในมคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอติปัจจัย มี " ๗

ในนัตติปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจย มีวาระ ๔

ในอวิคตปัจจย มี " ๗.

[๕๘๖] ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยอาร์म्मณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยอาร์म्मณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยสหชาตปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยอาร์म्मณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย

เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยอาร์म्मณปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาตปัจจย.

ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรมเป็นปัจจยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาตปัจจย.

ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพธรรม โดยสหชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาตปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

[๕๘๗] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์म्मณปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่สหชาตปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๗ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภยปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจจุปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๕๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๘
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยทั้งปวงกับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ชนิดปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๕๘๘] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๗

ทัสสนทุกะ จบ

ภาวนาทุกะ

ปฎิจจวาร

[๕๘๐] ภาวนายปหัตถัพพธรรม อาศัยภาวนายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

ทัสสนทุกะ ฉันโด พึงให้พิสดารฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

[๕๘๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๕๘๒] ภาวนายปหัตถัพพธรรม อาศัยภาวนายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยฉันท์ทั้งหลายที่สหระคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ฉันท์ ๑ ที่ไม่ใช่ภาวนายปหัตถัพพธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะตลอดถึงอัญญสัตว์ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา อาศัยฉันท์ทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจฉา ฯลฯ

ฯลฯ

[๕๕๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย ในปัจจัยวารปัจจัยะ ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ ๓ นัย พึงยกโมหะออกเสีย วาระแม่ทั้งปวง เหมือนกับทัสสนทุกะ ส่วนอุทธัจจะปัจจัยะต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๕๕๔] กวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่กวานายปหัตถัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กวานายปหัตถัพพธรรม โดยเหตุปัจจัย ฯลฯ.

[๕๕๕] กวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่กวานายปหัตถัพพธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยั้ง ซึ่งราคะที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม เพราะปรารภธรรมนั้น ราคะที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมณัสที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ

เพราะปรารภอุทธัจจะ อุทธัจจะ เกิดขึ้น โทมณัสที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น

เพราะปรารภโทมณัสที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม โทมณัสที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ อุทธัจจะ เกิดขึ้น.

กวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กวานายปหัตถัพพธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นกวานายปหัตถัพพธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิตเพลินยั้ง เพราะปรารภขั้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่กวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมณัสที่ไม่ใช่กวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น

รู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยเจโตปริยญาณ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสา
นุสสติญาณ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น รากะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม
เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น

กุศลธรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ
ที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานาย
ปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ ฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี
ย่อมเพติดเพลินยิ่ง ซึ่งขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น
รากะที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่เป็นภวานาย
ปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๕๖] ภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปัตติ สหชาตาธิปัตติ.

ที่เป็นอรัมมณชิปติ ได้แก่ บุคคลที่กระทำราคะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรมให้เป็น อารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตชิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ สัมปยุตตฉันท์ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอธิปติ ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อรัมมณชิปติ สหชาตชิปติ.

ที่เป็นอรัมมณชิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรมให้เป็น อารมณ์อย่างหนักแน่น ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยั้ง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

ที่เป็นสหชาตชิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตชิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม เป็น ปัจจัยแก่สัมปยุตตฉันท์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย อธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อรัมมณชิปติ สหชาตชิปติ.

ที่เป็นอรัมมณชิปติ ได้แก่ บุคคลให้ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ ทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตชิปติ ได้แก่ อธิปติที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต ฉันท์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอธิปติ- ปัจจัย.

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ฌาน จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้นให้หนักแน่น รากะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม เกิดขึ้น.

[๕๕๗] ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอนันตรปัจจัย มี ๔ นัย.

ภวานาทุกะ เหมือนกับทสสนทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

๑. เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๕๕๘] ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ รากะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ โทสะ โมหะ มานะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่รากะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ภวานายปหัตถัพพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

๑. ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าอาศัยรากะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ โมหะ ฯลฯ มานะ ฯลฯ ความปรารถนา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

รากะที่เป็นภวานายปหัตถัพพธรรม ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่รากะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิฎฐิ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติ ให้เกิด ถือทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัย สีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุธรรม โทสะ โมหะ มานะ ทัญญู ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่รากะที่ไม่ใช่ ภวานายปหัตถ์พหุธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทัญญู แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ภวานายปหัตถ์พหุธรรม โดยอุปนิสสย ปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วก่อนมานะ บุคคลเข้าไปอาศัยสีล ฯลฯ ปัญญา รากะ ฯลฯ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วก่อนมานะ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจฉัยแก่รากะที่เป็นภวานายปหัตถ์พหุธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

[๕๕๕] ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานาย ปหัตถ์พหุธรรม โดยปุเรชาติปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลพิจารณาจักขุ ฯลฯ หทัยวัตต โดยความเป็นของ ไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่ไม่ใช่ ภวานายปหัตถ์พหุธรรม เกิดขึ้น ทัญญู เกิดขึ้น วิจิกิจฉา เกิดขึ้น โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานาย ปหัตถ์พหุธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โสภณัฐพพายตนะ เป็นปัจฉัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขยตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะเกิดขึ้น โทมนัสที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๖๐๐] ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย คือ เจตนาที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พพธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ภวานายพหัตถ์พหุธรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากขั้น
และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

ภวานาทุกะ เหมือนกับ ทัสสนทุกะ ทุกปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

[๖๐๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนีสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฉานปัจจัย มี " ๔

ในมคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอตติปัจจัย มี " ๗

ในนัตติปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจัย มี " ๔

ในอวิคตปัจจัย มี " ๗.

การจำแนกรายละเอียดในปัจจุบันะ พึงจำแนกเหมือนกับทัสสนทูกะ แม้การนับ ๓
อย่าง ก็พึงนับอย่างนี้.

ภวานาทูกะ จบ

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทูกะ

ปฎิจจวาร

[๖๐๒] ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม.

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม อาศัย

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุ

ทธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรรคด้วยวิจิจจนา ในปฏิสนธิขณะตลอดถึง
อัมมัตตคิมหาภูตรูป.

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยโมหะที่สหรรคด้วยวิจิจจนา.

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม อาศัย

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุทธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจญา.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และโมหะ ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และโมหะ.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัย
ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และโมหะ
อาศัยขันธ ๒ ฯลฯ.

[๖๐๓] ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัย
ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ ๓ และโมหะ อาศัยขันธ ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ขันธ ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุก
ธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ทัสเสนูปาทัพพเหตุกกรรม อาศัยกรรมที่ไม่ใช่ทัสเสนูปาทัพพเหตุกกรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจญา.

ทัสเสนูปาทัพพเหตุกกรรม อาศัยทัสเสนูปาทัพพเหตุกกรรม และกรรมที่ไม่ใช่
ทัสเสนูปาทัพพเหตุกกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มณปัจจัย

คือ ขันธ ๓ อาศัยขันธ ๑ ที่สหรถด้วยวิจิกิจญา และโมหะ ขันธ ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๖๐๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มณปัจจัย	มี " ๖
ในอธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๖
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนนิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๕
ในฉานปัจจัย	มี " ๕
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปปยุตตปัจจัย	มี " ๕

ในอติปัจจย	มีวาระ ๕
ในนัตติปัจจย	มี " ๖
ในวิคตปัจจย	มี " ๖
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕.

[๖๐๕] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสนเนนปหาตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา อาศัยขันธทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกจณา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาตัพพเหตุก
ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ขันธ ๓ และจิตตสมภูฐานรูป อาศัยขันธ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหาตัพพเหตุก
ธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ตลอดถึงอสังญญัตตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยขันธทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยอุทัจจะ.

[๖๐๖] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ ๒
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย	มี " ๗
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจจชาติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย	มี " ๔
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่ฉานปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่มคคปัจจย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๑.

[๖๐๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑.

[๖๐๘] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒ ฯลฯ

ในมคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจวาร.

ปัจจัยวาร

[๖๐๙] ทัสเสนนปหัตถัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสเสนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสเสนนปหัตถัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสเสนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทัสเสนนปหัตถัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะตลอดถึงอัมมัตตคิมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสเสนนปหัตถัพพเหตุกธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้น
ทั้งหลาย อาศัยโมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจญา.

ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัย
ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยโมหะ ที่สหรถ
ด้วยวิจิกิจญา.

ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัยทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหรถด้วยวิจิกิจญา และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัยทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจญา และโมหะ.

ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัย
ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และ
และมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่สหรถด้วยวิจิกิจญา
และโมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๖๑๐] ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม อาศัยทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น
เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจิวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจย

เหมือนกับปฏิจวาร อาศัยหทัยวัตถุ ฯลฯ มี ๓ นัย ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยหทัยวัตถุ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัย โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และ โมหะ อาศัยหทัยวัตถุ.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม และธรรมที่ไม่ใช่ ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และ โมหะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัยทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม และ ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และ หทัยวัตถุ.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม อาศัย ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมปัจจย

คือ ชั้นที่ ๑ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ชั้นที่ ๓ และโมหะ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และหทัยวัตถุ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ.

[๖๑๑] ในเหตุปัจจย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยทั้งปวง	มี " ๕
ในวิปากปัจจย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจย	มี " ๕.

[๖๑๒] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุก
ธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ ที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะตลอดถึงอสังญีสัตว์
จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ โมหะ ที่สหระคด้วยอุทธีจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระค
ด้วยอุทธีจะ และหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม อาศัยทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และ
ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และ
หทัยวัตถุ.

ฯลฯ

[๖๑๓] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่न्द्रกปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฐวาร

[๖๑๔] ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพ
เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขันธทั้งหลาย คลุกเคล้ากับ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรม
ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขันธ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ ขันธ ๒ ฯลฯ.

[๖๑๕] ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพ
เหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย

คือ ขันธ ๓ คลุกเคล้ากับขันธ ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม ขันธ ๒ ฯลฯ.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรม
ที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น เพราะอาร์มมณปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ฯลฯ

[๖๑๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปติปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิกตปัจจัย มี " ๖.

[๖๑๗] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม คลุกเคล้ากับทัสสเนนปหัตตัพพ
เหตุกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา คลุกเคล้ากับขันธทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถ์พหุเหตุกรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถ์พหุเหตุกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถ์พหุเหตุกรรม ซึ่งเป็น
อเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหรรคด้วยอุทัจจะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่
สหรรคด้วยอุทัจจะ.

[๖๑๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖.

[๖๑๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับเหตุปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๖๒๐] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๒

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในวิปากปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒.

สัมปยุตตวาร เหมือนกับสังสังฐวาร.

ปัญหาวาร

[๖๒๑] ทัสสนเนนปหัตถ์พหุเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถ์พหุเหตุกรรม
โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจญา เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ฟังกระทำมูล

โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจญา เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

[๖๒๒] ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม ขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถ์พหุคุณธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลาย ที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา และโมหะ เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค แล้วพิจารณามรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ รู้กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

เห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่นาคังสญาณ แก่อาวัชชนะ แก่โมหะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยี่ง ซึ่งขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และ โมหะ เพราะปรารภทานเป็นต้นนั้น รากะที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่สหรคด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ เกิดขึ้น.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหรคด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหรคด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และ โมหะ เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่สหรคด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ ขันธทั้งหลายที่สหรคด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ เกิดขึ้น.

[๖๒๑] ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มณชาติปติ สหชาติปติ.

ที่เป็นอาร์มณชาติปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นทัสสเนนปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ กระทำอุโบสถกรรม ฯลฯ ฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะกระทำทาน เป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ.

[๖๒๔] ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นทัสสนะปหัตตัพพเหตุกธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลาย ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่โมหะที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ฟังกระทำมูล

โมหะ ที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย

อวิชชนะ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหรถด้วยวิจิกิจฉา และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

ทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม และกรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหัตถัพพเหตุกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดก่อนๆ และ โมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่เกิดหลังๆ และ โมหะ โดยอนันตรปัจจัย.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๖๒๕] ทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ใน ๒ อย่างที่เหลือ เป็นอนันตรูปนิสสยะ และปกคูปนิสสยะ.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสเสนนปหัตถัพพะเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา และ โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัตินี้ให้เกิด ก่อมานะ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัตินี้ให้เกิด

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา แก่ปัญญา แก่รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่ผลสมบัตินี้ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ฯลฯ ถือทิกฺขุณี

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่รากะที่เป็นทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทิกฺขุณี แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา รากะที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตตัพพเหตุกกรรม โทสะ โมหะ มานะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจณา และ โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม และกรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม เป็น
ปัจจัยแก่ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และโมหะ
เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจญา และโมหะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วย
วิจิกิจญา และโมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๒๖] ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่ทัสสน
เนปหาดัพพะเหตุกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตต โดยความเป็น
ของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่
ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาดัพพะ
เหตุกรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ฯลฯ.

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม
โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง ซึ่ง
หทัยวัตต เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจญา ฯลฯ โทมนัสที่เป็นทัสสนเนปหาดัพพะเหตุกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ เพราะปรารภหทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่ สหระคด้วยวิจิกิจจา และ โมหะ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ฯลฯ.

[๖๒๑] ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย ฯลฯ

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย.

[๖๒๒] ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาต นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาต ได้แก่ เจตนาที่เป็นทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากชั้น และกฏัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพ
เหตุกกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่
แก้ววิปากขันธ์ และกภูตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๒๕] ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม
โดยอตฺติปัจจัย มี ๓ นัย.

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพ
เหตุกกรรม โดยอตฺติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย ๑๗๗

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม
โดยอตฺติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ๑๗๗

กรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม
และกรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนปหาตัพพเหตุกกรรม โดยอตฺติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ในกัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๕
ในนัตติปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๖๓๑] ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย.

ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่
ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหา
ตัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย
เป็นปัจจัย โดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัย
โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนเนนปหัตถัพพเหตุกธรรม โดย อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๓๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย มี " ๕.

[๖๓๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัยกับเหตุปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๖ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖.

[๖๓๔] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

อนุโลมมาติกา พึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๘.

ทัสสนนปหัตถ์พเหตุกทุกะ จบ

ภวานายปหัตถัพพเหตุกทุกะ

ปฏิจจวาร

[๖๓๕] ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม อาศัยภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

โดยนัยนี้ ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสยวารก็ดี สังสฤตวารก็ดี
สัมปยุตตวารก็ดี เหมือนกับทัสสนนปหัตถัพพเหตุกทุกะ

โมหะ ที่สหระคด้วยอุทฺธจจะ พิงคังไว้ในฐานะแห่งโมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจจา.

ปัญหาวาร

[๖๓๖] ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดย
เหตุปัจจัย.

มี ๖ นัย เหมือนกับทัสสนนปหัตถัพพเหตุกทุกะ.

[๖๓๗] ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย.

มี ๓ นัย เพราะปรารภ เหมือนกับทัสสนนปหัตถัพพเหตุกทุกะ.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพ
เหตุกธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม
เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกจจา ฯลฯ โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม กิเลส
ทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุ
กรรม และโมหะ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะ
ปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น ทิฎฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ
โทมนัสที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น

ด้วยทิพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่นาคตังสัญญาณ แก่อาวัชชนะ แก่โมหะ โดย
อาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม
โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ ฌาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี
ย่อมเพติดเพลินยัง ซึ่งขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม และโมหะ เพราะ
ปรารภทานเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น อุทธัจจะ ฯลฯ โทมนัส
ที่เป็นภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม
และธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่ภวานายปหัตตัพพ
เหตุกกรรม และโมหะ ขั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยอุทธัจจะและโมหะ เกิดขึ้น.

อาร์มมณปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ฟังกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๖๓๘] ภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม โดย
อธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาธิปติ สหชาตาธิปติ

ที่เป็นอาร์มมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำราคะที่เป็นภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยัง เพราะกระทำธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภวานายปหัตตัพพเหตุกกรรม เกิดขึ้น ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติชาติได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรม ที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม
โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติชาติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติได้แก่ บุคคลกระทำราคะที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกรรมนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติชาติได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัย
แก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม และกรรมที่
ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติชาติได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม
เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพ
เหตุกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติชาติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

กุศลกรรมทั้งหลายที่ได้สั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุ
กรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็น
ต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติชาติได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม
โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชาติปัตติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น แล้วย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำทานเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น ราคะที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เกิดขึ้น.

[๖๓๕] ในอนันตรปัจจัย เพราะเหตุแห่งธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โมหะ
ที่สหระคด้วยวิจิกิจจา ไม่พึงกระทำ โมหะที่สหระคด้วยอุทัจจะ พึงกระทำ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๔๐] ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม และ โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ฉันทราคะ ในกัณเฑาะของตน เป็นปัจจัยแก่ฉันทราคะ ในกัณเฑาะของผู้อื่น โดย
อุปนิสสยปัจจัย

ฉันทราคะ ในของหวงแหนของตน เป็นปัจจัยแก่ฉันทราคะในของหวงแหนของผู้
อื่น โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ และ โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัตินี้ให้เกิด ชื่อทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา รากะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โทสะ โมหะ มานะ ทัญญู ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ ให้ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่รากะที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่ทัญญู แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย ฯลฯ แก่ผลสมบัตินี้ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา แล้วก่อนมานะ ฯลฯ

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่รากะที่เป็นภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม แก่โทสะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ศรัทธา ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย ฯลฯ

เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่สหคคด้วยอุทธัจจะ และ โมหะ โดยอุปนิสสยปัจจัย แม้อุปนิสสยปัจจัย ที่เป็นปัจจัยสงเคราะห์ ก็พึงกระทำทั้ง ๓ นัย.

[๖๔๑] ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถัพพเหตุกธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๓ นัย.

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ นัย

๑๓๒ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

๑๓๓ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย

ในเหตุที่จำแนกธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุกรรม ย่อมได้นานาชนิด.

๑๓๔ เป็นปัจจัย โดยไม่ใช่วิคตปัจจัย ๑๓๕.

ทัสสนนปหัตถ์พหุเหตุทุกะ ฉันได ภวานายปหัตถ์พหุปัจจัยะกัถิ ปัจฉินิยะกัถิ

การจำแนกกัถิ การนับกัถิ ก็ฉันนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนนปหัตถ์พหุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ทัสสนนปหัตถ์พหุกรรม

๑๓๖ ฟังกระทำแม้ฉันทราคะ ในลักษณะของตน โดยส่วนสุดเบื้องปลาย.

ภวานายปหัตถ์พหุกรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่ภวานายปหัตถ์พหุกรรม ๑๓๗ แม้ฉันทราคะ
ในลักษณะของตน ก็ฟังกระทำโดยส่วนสุดเบื้องปลาย.

ภวานายปหัตถ์พหุเหตุทุกะ จบ

สวัตักกทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๔๒] สวัตักกกรรม อาศัยสวัตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม ชั้น ๒ ๑๓๘ ในปฏิสนธิขณะ ๑๓๙

อวัตักกกรรม อาศัยสวัตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกกรรม ในปฏิสนธิขณะ

๑๔๐

สวัตักกกรรม และอวัตักกกรรม อาศัยสวัตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม
ในปฏิสนธิขณะ ๑๔๑

อวัตักกกรรม อาศัยอวัตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวัตักกกรรม ชั้น ๒ ๑๔๒

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกัฏตารูปอาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตกกกรรม ชั้น ๒
ฯลฯ กัฏตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ
อาศัยวิตก วิตก อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

สวิตกกกรรม อาศัยอวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม อาศัยอวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตก ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกกรรม อาศัยวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย และกัฏตารูป อาศัยวิตก

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม อาศัยวิตก กัฏตารูปอาศัยมหาภูต
รูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ กัฏตารูป อาศัย
มหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตกกกรรม อาศัยสวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก อาศัยชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒

ฯลฯ

อวิตกกกรรม อาศัยสวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตกและมหาภูตรูป
ทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกกรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ วิตกกรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกกรรม และหทัยวัตถุ.

สวัตักกกรรม และอวัตักกกรรม อาศัยสวัตักกกรรม และอวัตักกกรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรมและวิตก ชั้นรูป ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกกรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกุฎตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกกรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และวิตก อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ฯลฯ

[๖๔๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๘
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๘
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๘ ฯลฯ
ในอุปนีสถปัจจัย	มี " ๘
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๘
ในวิปากปัจจัย	มี " ๘
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๘
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

[๖๔๔] สวัตักกกรรม อาศัยสวัตักกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกกรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ.

ธรรมที่มีสวิตักกธรรมเป็นมูล ที่เหลือพึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ อเหตุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

อวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏ
ฐานรูป อาศัยวิตก ที่เป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฐิตารูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยวิตก วิตกอาศัยหทัยวัตถุ.

สวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก ที่เป็นอเหตุกะ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา
ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยอวิตักกธรรม.

สวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม อาศัยอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย. ฯลฯ

เหมือนกับเหตุปัจจัย พึงกำหนดว่า เป็นอเหตุกะ.

สวิตักกธรรม อาศัยสวิตักกธรรม และอวิตักกธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกธรรมและวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกธรรม และหทัยวัตถุ

และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และวิตก.

ส่วนที่เหลือ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๒ เหมือนกับเหตุปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน พึงกำหนด
ว่า เป็นอเหตุกะ.

[๖๔๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓ ๑๓๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่รัตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

[๖๔๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	
กับ ๑๓๑	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ๑๓๑	มี " ๓ ๑๓๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	
กับ ๑๓๑	มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๓.

[๖๔๗] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๖ ฯลฯ

ในอาเสวนปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในกัมมปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕ ฯลฯ

ในมัคคปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๓ ฯลฯ

ในสัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในปัจจัยทั้งปวง กับ ฯลฯ มี " ๕.

สหชาตวาร เหมือนกับปฏิจจวาร.

ปัจจัยวาร

[๖๔๘] สวิตักกกรรม อาศัยสวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยมี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

อวิตักกกรรม อาศัยอวิตักกกรรมเกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยวิตักกกรรม

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตการูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอดีตกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตการูป อาศัยวิตก หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ อาศัยวิตก วิตก อาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๓ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอดีตกรรม อาศัยหทัยวัตถุ วิตก อาศัยหทัยวัตถุ.

สวัตักกรรม อาศัยอดีตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกรรม อาศัยหทัยวัตถุ แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็มี ๒ นัย.

สวัตักกรรม และอดีตกรรม อาศัยอดีตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย อาศัยวิตก สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย วิตกและสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็เหมือนกับปวัตติ นั้นเทียว.

สวัตักกรรม อาศัยสวัตักกรรม และอดีตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ เพียงทำ ๒ นัย.

อดีตกรรม อาศัยสวัตักกรรม และอดีตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกรรมและวิตก จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกรรม และวิตก และมหาภูตรูปทั้งหลาย วิตก อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกรรม และหทัยวัตถุ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ แม้ในปฏิสนธิขณะ ก็มี ๓ นัย.

สวัตักกรรม และอดีตกรรม อาศัยสวัตักกรรม และอดีตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกรรม และวิตก ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกรรม และวิตกและหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตักกรรม และวิตกและมหาภูตรูปทั้งหลาย ชั้น ๓ และอดีตกรรม อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวัตักกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๔๕] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๖๕๐] สวิตักกกรรม อาศัยสวิตักกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ พึงกำหนดคำว่า เป็นเหตุกะ มี ๓ นัย เหมือนกัน พึงยก
โมหะออกเสีย ในปฏิจวาร ฉันทใด หัวข้อปัจจัย ฉันทนั้น เพิ่มปัญจวิญญาณ โมหะ วิตก.

[๖๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓ ๗๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสัฏฐวาร

[๖๕๒] สวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ.

ฯลฯ.

อวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ วิตก คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม.

สวิตักกกรรมและอวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และวิตก คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับอวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอวิตักกกรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับอวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย คลุกเคล้ากับวิตก ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

สวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตกชั้น ๒ ฯลฯ ใน

ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๕๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในอธิปัตติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในอวิคตปัจจัย มี " ๖.

[๖๕๔] สวิตักกกรรม คลุกเคล้ากับสวิตักกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

โดยนัยนี้ ฟังกระทำหัวข้อปัจจัย ๖ เหมือนกับอนุโลม ฟังกำหนดคำว่า อเหตุกะ มี ๓
นัยเหมือนกัน ฟังยกโมหะออกเสีย.

[๖๕๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มหัคคปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๖๕๖] สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลายและวิตก และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๕๗] สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม
เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรมและวิตก
เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรมและวิตก
เกิดขึ้น.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตักกกรรม แล้วพิจารณาที่เป็นอวิตักก
กรรม ออกจากมรรคแล้วพิจารณามรรค ออกจากผลแล้วพิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกกรรม แก่ผล แก่วิตก โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม และวิตก
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น วิตก
เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอวิตักกกรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสัญญาตนะ ฯลฯ อากิญจัญญาตนะ ฯลฯ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่วิตก โดยอาร์มมณปัจจัย

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม และวิตก ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตักกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌาน ที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค พิจารณา
มรรค ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม แก่ผล แก่
อวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และ
วิตก โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยัง เพราะปรารถจักขุเป็นต้น
นั้น รากะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

เพราะปรารถขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
เกิดขึ้น.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค พิจารณา
มรรค ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม แก่ผล แก่
อวัชชนะ แก่วิตก โดยอาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก
โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยัง เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เกิดขึ้น

เพราะปรารถขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารถขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก ขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกก
กรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารถขั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก ขั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม
และวิตก เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก เกิดขึ้น.

[๖๕๘] สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรมให้เป็น อารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ ทั้งหมด โดยอธิปติปัจจัย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรมให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิตก และ จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรมให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นสวิตักกกรรม และวิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาธิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ ทั้งหมด และวิตก และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตักกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาตาธิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากภวนที่เป็นอวิตักกกรรม ออก จากมรรค พิจารณามรรค ออกจากผล กระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตักกกรรม แก่ผล แก่วิตก โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอดีตกกรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอดีตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอดีตกกรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น วิตก เกิดขึ้น.

อดีตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวัตักกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอดีตกกรรม ฌาน ฯลฯ ออกจากมรรค มรรค ฯลฯ ออกจากผลกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรคที่เป็นสวัตักกกรรม แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอดีตกกรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอดีตกกรรม และวิตก ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวัตักกกรรม เกิดขึ้น.

อดีตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวัตักกกรรม และอดีตกกรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาธิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากฌานที่เป็นอดีตกกรรม ฯลฯ ออกจากผล พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรคที่เป็นสวัตักกกรรม แก่ผล และแก่วิตก โดยอธิปติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอดีตกกรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ข่อมยินดี ข่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เกิดขึ้น.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอธิปัตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณชาติปัตติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
วิตก เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตกให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตกเกิดขึ้น.

[๖๕๕] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม ที่เกิด
หลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่เป็นสวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่เป็นอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ปัญจวิญญาณ โดยอนันตรปัจจัย

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ ที่เป็นอวิตกกกรรม โดย
อนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งทุกขิฆาน เป็นปัจจัยแก่ทุกขิฆาน โดยอนันตรปัจจัย บริกรรมแห่งตติฆาน
ฯลฯ

บริกรรมแห่งเนวสัณญานาสัณญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัณญานาสัณญายตนะ บริกรรม
แห่งทิพพจักขุ ฯลฯ บริกรรมแห่งทิพพโสตธาตุ ฯลฯ บริกรรมแห่งอิทธิวิญญาณ ฯลฯ แห่ง
เจโตปริยญาณ ฯลฯ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งยถากัมมุปลญาณ เป็น
ปัจจัยแก่ยถากัมมุปลญาณ

บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกกรรม โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรคที่เป็นอวิตกกกรรม อนุโลมเป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกกรรมเป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ วิตกที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่วิตก ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย มรรคที่เป็นอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตกกกรรม ผลที่เป็นอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ผลที่เป็นอวิตกกกรรม เนวสัญญานาสัญญายตนะของผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่เป็นอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จุดิจิตที่เป็นอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปตติจิต ที่เป็นสวิตกกกรรม ภวังค์ที่เป็นอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นสวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ วิตก ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่วิตก ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย จุดิจิตที่เป็นสวิตกกกรรมและวิตก เป็นปัจจัยแก่อุปตติจิตที่เป็น

อวิตกกกรรม อาวัชชนะ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ปัญญาวิญญูณณ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งทุติยฌาน และวิตก ฯลฯ

ข้อความที่เขียนไว้ข้างต้น พึงเห็นโดยเหตุนี้.

อนุโลมและวิตก เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติที่เป็นอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดก่อนๆ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม ที่เกิดหลังๆ และวิตก โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๖๖๐] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกคฺคฺพนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม แล้ว
ยังฉนาคที่เป็นอวิตกกกรรมให้เกิดขึ้น ยังมรรคให้เกิดขึ้น ยังอภิญญาให้เกิดขึ้น ยังสมาบัติให้
เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย
ฤคฺค โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ วิตคแล้ว ยังฉนาคที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ มรรค ฯลฯ อภิญญา
ฯลฯ สมาบัติให้เกิด

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตค เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
อวิตกกกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรคที่เป็นอวิตกกกรรม
แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย. พึงทำอุปนิสสยปัจจัย
ทั้ง ๓ นัย ในที่ทั้งปวง.

บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม แล้วให้ทาน สมาทานศีล ทำอุโบสถกรรม
ยังฉนาคที่เป็นสวิตกกกรรม ฯลฯ วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ สมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ
ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ วิตค แล้วให้ทาน ฯลฯ
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตค เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
สวิตกกกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม แก่
ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และแก่อวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม แล้วให้ทาน ฯลฯ ในทุติยวาร พึง
ทำบพที่เขียนไว้ทั้งหมด. ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ เสนาสนะ วิตค แล้วให้ทาน ฯลฯ ฆ่าสัตว์
ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอวิตกกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และวิตก เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
สวิตกกกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่มรรคที่เป็นสวิตกกกรรม แก่
ผลสมาบัติ และแก่วิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
คือ ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็น
สวิตกกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม
และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
และวิตก โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๖๑] อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วิตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาคามยินดีนั้น วิตก เกิดขึ้น
ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวิตถุปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอวิตกกกรรม และวิตก โดยปุเรชาติปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วิตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุเป็นดินนั้น ขันธ์ทั้งหลาย
ที่เป็นสวิตกกกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นวิตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม
โดยปุเรชาติปัจจัย.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตตกกรรม และวัตต เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตตกกรรม และวัตต โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๖๖๒] สวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่วัตตกกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ นัย เป็นปัจฉาชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๖๖๓] สวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวัตตกกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นสวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่วิบากชั้นทั้งหลายที่เป็นสวัตตกกรรม โดยกัมมปัจจัย.

โดยนัยนี้ พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๔ ทั้งสหชาติ และนานาชนิด.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย.

[๖๖๔] สวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวัตตกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ.

อวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวัตตกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ.

อวัตตกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวัตตกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตต
ชั้นทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
วิปยุตตปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

[๖๖๕] สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย มี ๑ นัย เหมือน
กับปฏิจวาร.

สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาติ ฯลฯ.

สวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย เหมือน
กับปฏิจวาร.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์ ฯลฯ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ฯลฯ.

อวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ วิตกเป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยอัติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ วิตก เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และกถัตตารูปทั้งหลาย โดย
อัติปัจจัย

ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
อัติปัจจัย

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาก็คงเป็นต้นนั้น วิตก และสัมปยุตต
ชั้นทั้งหลาย เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่วิตก และสัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดย
อตฺถิปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ แม้สหชาติ ก็พึงกระทำเป็น ๒ นัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่อวิตกกกรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่
วิตก โดยอตฺถิปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ มี ๓ นัย.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายเป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่กายนี้
ที่เกิดก่อน โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก และกวจิณฺณการอาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก และรูปชีวิตินทรีย์
เป็นปัจจัยแก่ภูตคารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม เป็นปัจจัยแก่สวิตกกกรรม และอวิตกกกรรม โดย
อตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้น ๑ ที่เป็นสวิตกกกรรม และวิตก เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นที่ ๑ ที่เป็นสวัตติกกรรม และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ชั้นที่ ๓ และวิตก โดยอติปัจจัย ชั้นที่ ๒ ฯลฯ แม้ในปฏิสนธิมี ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๖๖๖] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนีสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฉานปัจจัย	มี " ๕
ในมคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอติปัจจัย	มี " ๕

ในนัตถิปัจจย มี " ๕

ในวิคตปัจจย มี " ๕

ในอวิคตปัจจย มี " ๕.

[๖๖๗] สวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่สวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่อวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

สวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่อวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่สวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย.

อวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่สวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่อวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย.

สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม เป็นปัจจยแก่สวิตักกกรรม และอวิตักกกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

[๖๖๘] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย มี " ๕

ในปัจจยทั้งปวง มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจย มี " ๕.

[๖๖๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๖๖๐] ในอาร์มมณปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๕

สวิตักกทุกะ จบ

สวิจารทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๗๑] สวิจารธรรม อาศัยสวิจารธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสวิจารธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สวิตักกทุกะ ฉันท ไผ่กระทำฉันทนั้น ไม่มีแตกต่างกัน

ในมคคปัจจัย ในที่นี้ ไผ่กระทำ ๔ นัย ในสวิจารทุกะ บทนี้ไม่มีแตกต่างกัน.

สวิจารทุกะ จบ

สัปปิติกทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๗๒] สัปปิติกธรรม อาศัยสัปปิติกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติกรรม ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติกรรม

ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติกรรม อาศัยอัปปีติกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปีติกรรม จิตตสมุฏฐานรูป
อาศัยปีติ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปีติกรรม ชั้น ๒
 ฯลฯ กฏัตตารูป อาศัยปีติ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุ
 อาศัยปีติ ปีติอาศัยหทัยวัตถุ อาศัยมหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

พึงทำสัปปีติทุกะ เหมือนกับสวิตกกทุกะ ในที่ทั้งปวง

ในปัจจัยทั้งปวง ปวัตติ ปฏิสนธิ มีวาระ ๕.

[๖๗๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕ ฯลฯ

ในปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๖๗๔] สัปปีติกรรม อาศัยสัปปีติกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

อัปปีติกกรรม อาศัยสัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ปิติและจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ.

สัปปีติกกรรม และอัปปีติกกรรม อาศัยสัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และปิติ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติกกรรม ซึ่ง

เป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ.

อัปปีติกกรรม อาศัยอัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปีติกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ

ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปิติ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกภูตคารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอัปปีติกกรรม

ชั้น ๒ และกภูตคารูป อาศัยชั้น ๒ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัย

หทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขยสัตว์ โมหะ ที่สหคคด้วยวิจิจจมา ที่สหคคด้วย

อุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคคด้วยวิจิจจมา ที่สหคคด้วยอุทธัจจะ.

สัปปีติกกรรม อาศัยอัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกกรรม อาศัยปิติ ซึ่งเป็นเหตุกะ.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกกรรม และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยปิติ.

สัปปีติกกรรม อาศัยสัปปีติกกรรม และอัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปปีติกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และปิติ ชั้น ๒ ฯลฯ.

อัปปีติกกรรม อาศัยสัปปีติกกรรม และอัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และปิติ
จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

สัปปีติกกรรม และอัปปีติกกรรม อาศัยสัปปีติกกรรมและอัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปตติกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และปติ ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสัปตติกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และปติ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และปติ และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๖๗๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตปัจจัย	มี " ๓ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๖๗๖] สัปตติกรรม อาศัยสัปตติกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย ฯลฯ.

ปวัตติ ปฏิสนธิ เหมือนกับอนุโลมปัจจยวาร ในสวิตักกทุกะ มีหัวข้อปัจจัย ๕ บริบูรณ์
ปิตี ไม่มีแตกต่างกัน.

[๖๗๗] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๖๗๘] สัปตติกรรม อาศัยสัปตติกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย
เหมือนกับปัจจยวาร.

อัปตติกรรม อาศัยอัปตติกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

พึงทำปวัตติ ปฏิสนธิ เหมือนกับปัจจยวาร ตลอดถึงอสังญุตตว์.

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปตติกรรม
ซึ่งเป็นเหตุ และปิตี อาศัยหทัยวัตถุ โมหะที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิจจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธัจจะ และหทัยวัตถุ.

มีหัวข้อปัจจัย ๕ เหมือนกับอนุโลม เป็นปวัตติเท่านั้น ปฏิสนธิ ไม่มีโมหะ มี ๑ นัย
เท่านั้น.

[๖๗๙] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาสวณปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๖๘๐] สัปปีติกรรม คลุกเคล้ากับสัปปีติกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย.

[๖๘๑] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๖

ในวิคตปัจจัย มี " ๖.

[๖๘๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๖๘๓] สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และปีติ และ
จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

[๖๘๔] สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัปปีติกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ
เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และ
ปีติ เกิดขึ้น.

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม คือ ฯลฯ กระทำอุปโบสถกรรมแล้ว
พิจารณาด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น
ราคะที่เป็นอัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น วิจิกิจจา เกิดขึ้น อุทธัจจะ เกิดขึ้น โทมนัส
เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฉานที่เป็นอัปติกกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล ฯลฯ แล้ว
พิจารณาด้วยจิตที่เป็นอัปติกกรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน ด้วยจิตที่เป็นอัปติกกรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นอัปติกกรรม แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่
อวิชชนะ และแก้ปิติ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปติกกรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ในกาลก่อน ฯลฯ ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปิติ
ด้วยจิตที่เป็นอัปติกกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยัง
เพราะปรารถนากัญเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอัปติกกรรม เกิดขึ้น โทมนัส เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โผฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อวิชชนะ และแก้ปิติ
โดยอาร์มมณปัจจัย

เพราะปรารถนขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปิติ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม
และปิติ เกิดขึ้น.

อัปติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปติกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปติกกรรม ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้ว
พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยัง เพราะปรารถนกุศลธรรมนั้น
ราคะที่เป็นสัปติกกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิเกิดขึ้น

บุคคลออกจากฉานที่เป็นอัปติกกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล ฯลฯ แล้ว
พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพาน ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปติกกรรม แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล
โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปติกกรรม กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ
กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้ว ในกาลก่อน ฯลฯ ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปติ ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่เป็นสัปติกกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปติ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปติกกรรม เกิดขึ้น.

อัปติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปติกกรรม และอัปติกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปติกกรรม สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณา ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภกุศลธรรมนั้น ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัปติกกรรม และปติ เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฌานที่เป็นอัปติกกรรม ฯลฯ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค ฯลฯ ออก จากผลแล้ว พิจารณาด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณานิพพานด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

นิพพานเป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปติกกรรม แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล และแก่ ปติ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลาย พิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอัปติกกรรม กิเลสที่ข้ามแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปติ ด้วยจิตที่เป็นสัปติกกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะที่เป็นสัปติกกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปติ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปติกกรรม และปติ เกิดขึ้น.

สัปติกกรรม และอัปติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปติกกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปติกกรรม และปติขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปติก กรรม เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมุล

เพราะปรารภขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปติกกรรม และปติ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปติกกรรม และปติ เกิดขึ้น.

ฟังกระทำมูล

เพราะปรารภขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

[๖๘๕] สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปีติ สหชาตาริปีติ.

ที่เป็นอารัมมณาริปีติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรมให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริปีติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปีติ สหชาตาริปีติ.

ที่เป็นอารัมมณาริปีติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรมให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริปีติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่ปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปีติ สหชาตาริปีติ.

ที่เป็นอารัมมณาริปีติ ได้แก่ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรมให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่น ขันธทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริปีติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย และปีติ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาริปีติ สหชาตาริปีติ.

ที่เป็นอารัมมณาริปีติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกรรม แล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นอัปปีติกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

บุคคลออกจากฉานที่เป็นอัปปีติกกรรม ฯลฯ ออกจากมรรค ฯลฯ ออกจากผล กระทำผล ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

พระอริยะทั้งหลาย กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกกรรมแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นอัปปีติกกรรม แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่ปีติ โดยอริปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นอัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อริปัตติกรรมที่เป็นอัปปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอริปัตติปัจจัย

อัปปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกกรรม โดยอริปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ บุคคลให้ทานด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกกรรม ฯลฯ สีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ.

อริปัตติ ฯลฯ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกกรรม แก่มรรค แก่ผล โดยอริปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกกรรม ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นสัปปีติกกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

เพราะกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ขันธ์ทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกกรรม เกิดขึ้น.

สัปปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกกรรม และอัปปีติกกรรม โดยอริปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ.

อริปัตติ ฯลฯ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภูที่เป็นสัปปีติกกรรม แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล และแก่ปีติ โดยอริปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกรรม ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะ
กระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นสัปปีติกรรม ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น
เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอริปัตติปัจจัย

คือ เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

พึงกระทำมูล

เพราะกระทำขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม และปีติ เกิดขึ้น.

[๖๘๖] สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สัปปีติกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม ที่เกิดหลังๆ
และปีติ โดยอนันตรปัจจัย จุตติจิตที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปีติจิตที่เป็นอัปปีติกรรม
ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัย
แก่ภูฐานะที่เป็นอัปปีติกรรม วิบากม โนวิญญาณธาตุที่เป็นปีติสหระคตกรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยา
ม โนวิญญาณธาตุ ภวังค์ที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นอัปปีติกรรม กุศล อกุศล
ที่เป็นสัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอัปปีติกรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ผล
เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัตติกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
สัปปัตติกรรม ที่เกิดหลังๆ และปิตี โดยอนันตรปัจจัย.

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปัตติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปิตีที่เกิดก่อนๆ ที่เป็นอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่ปิตี ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปัตติกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อัปปัตติกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมมาบัติที่เป็นอัปปัตติกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ปิตีที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัตติกรรม ที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิตที่เป็นอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่เป็นสัปปัตติกรรม อาวัชชนะ เป็น
ปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัตติกรรม ขั้นทั้งหลายที่เป็นอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ
ที่เป็นสัปปัตติกรรม วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่มโนวิญญาณธาตุที่เป็นสัปปัตติกรรม ภวังค์ที่เป็น
อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่เป็นสัปปัตติกรรม กุศล-อกุศลที่เป็นอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัย
แก่ภูฐานะที่เป็นสัปปัตติกรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดย
อนันตรปัจจัย

เนวสัญญานาสัญญาตนะของบุคคลออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมมาบัติที่เป็นสัปปิ
ติกรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ปิตีที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่เป็นสัปปัตติกรรม ที่เกิดหลังๆ และปิตี
โดยอนันตรปัจจัย.

สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปัตติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัตติกรรม ที่เกิดก่อนๆ และปิตีเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่
เป็นสัปปัตติกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สัปปัตติกรรม และอัปปัตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปัตติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นสัปปัตติกรรม ที่เกิดก่อนๆ และปิตี เป็นปัจจัยแก่ปิตีที่เกิดหลังๆ
โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิตที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี เป็นปัจจัยแก่อุปตติจิตที่เป็นอัปตติกรรม ภาวัก์ที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอัปตติกรรม วิบากมโนวิญญูณธาตุที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญูณธาตุ ภาวัก์ที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี เป็นปัจจัยแก่ภาวัก์ที่เป็นอัปตติกรรม กุศลอกุศลที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นอัปตติกรรม กิริยาเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

สัปตติกรรม และอัปตติกรรมเป็นปัจจัยแก่สัปตติกรรม และอัปตติกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม ที่เกิดก่อนๆ และปิตีเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม ที่เกิดหลังๆ และปิตี โดยอนันตรปัจจัย.

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย มี ๕ นัย

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย.

[๖๘๘] สัปตติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๓๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอัปตติกรรม และปิตี โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสัปตติกรรม และปิตี โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปตติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปตติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกคตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปีติกกรรมแล้ว
ให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกกรรม ศีล ๑๗๗ อุโบสถกรรม ยังฉนาคที่เป็นอัปปีติกกรรม วิปัสสนา
มรรค อภิญญา ๑๗๗ สมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทัญญู

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ ปัญญา ๑๗๗ อภิญญา รากะ โทสะ โมหะ
มานะ ทัญญู ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ โภชนะ ๑๗๗ เสนาสนะ ปิติ
แล้วให้ทาน ด้วยจิตที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ ยังสมาบัติให้เกิด ฆ่าสัตว์ ๑๗๗ ทำลายสงฆ์
ศรัทธาที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ เสนาสนะ และปิติ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น
อัปปีติกกรรม ๑๗๗ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ
และแก้ปิติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปีติกกรรมแล้ว
ให้ทานด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกกรรม ๑๗๗ จากฉนาคที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ ก่อมานะ ถือทัญญู
บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ เสนาสนะ ปิติ แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็น
สัปปีติกกรรม ๑๗๗ ยังสมาบัติให้เกิด

บุคคลกระทำอกินนาทาน ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกกรรม ๑๗๗ มุสา ๑๗๗ ปิสุณา ๑๗๗
สัมพะ ๑๗๗ ตัดช่องย่องเบา ๑๗๗ ลอบขึ้น ปลักทรัพย์ ๑๗๗ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ๑๗๗ ปล้นตามทาง
๑๗๗ ภริยาผู้อื่น ๑๗๗ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ๑๗๗ ฆ่าคนในนิคม ๑๗๗

ศรัทธาที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ เสนาสนะ และปิติ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสัปปีติก
กรรม ๑๗๗ แก่ปัญญา แก่รากะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทัญญู แก่ความปรารถนา แก่มรรค
แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อัปปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกกรรม และอัปปีติกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอัปปีติกกรรม แล้ว
ให้ทานด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกกรรม ๑๗๗ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อมานะ ถือทัญญู ๑๗๗

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอัปปีติกกรรม ๑๗๗ เสนาสนะ ปิติ แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็น
สัปปีติกกรรม ๑๗๗ ยังสมาบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ด้วยจิตที่เป็นสัปปีติกกรรม.

เหมือนวาระที่สอง

บุคคลกระทำการฆ่าคนในนิคม ศรัทธาที่เป็นอแปติกรรม ฯลฯ เสนาสนะ และปติ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสแปติกรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่ปติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สแปติกรรม และอแปติกรรม เป็นปัจจัยแก่สแปติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสแปติกรรม และปติ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสแปติกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสแปติกรรม และปติ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอแปติกรรม และปติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสแปติกรรม และปติ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสแปติกรรม และปติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๖๘๘] อแปติกรรม เป็นปัจจัยแก่อแปติกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอแปติกรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถจักขุ เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอแปติกรรม ฯลฯ โทมนัส ปติ เกิดขึ้น

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ โสภณูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตต เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นอแปติกรรม และแก่ปติ โดยปุเรชาติปัจจัย.

อแปติกรรม เป็นปัจจัยแก่สแปติกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตต โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอแปติกรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถจักขุ เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสแปติกรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัพปีติกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

อัมปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัพปีติกกรรม และอัมปีติกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นอัมปีติกกรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น ปิตติและสัมปยุตตขันธทั้งหลาย เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสัพปีติกกรรม และปิตติ โดยปุเรชาติปัจจัย.

[๖๔๕] สัพปีติกกรรม เป็นปัจจัยแก่อัมปีติกกรรม โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย มี ๖ นัย

สหชาติกัถิ นานาขณิกกัถิ พิงกระทำ นานาขณิก มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัติปัจจัย มี ๕ นัย ฯลฯ.

พิงกระทำเหมือนกับสวิตักกทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย มี ๕ นัย

[๖๕๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปตปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๖
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๖๕๑] สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัสปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติ
ปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย.

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
สหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

อัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่อัปปีติกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็น
ปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย.

สัปปีติกรรม และอัปปีติกรรม เป็นปัจจัยแก่สัปปีติกรรมและอัปปีติกรรม โดย
อาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดย
ปุเรชาติปัจจัย.

แม้ปัจเจกนิยวิกังค์ และการนับก็เหมือนกับสวิตกกทุกะ ถ้าหากมีไม่เสมอกัน พึงพิจารณา
ทุกะนี้ ตามสมควรแล้วพึงนับ การนับทั้งสองนอกนั้นก็พึงนับ.

สัปปีติกทุกะ จบ

ปีติสหคตทุกะ

ปฎิจจวาร

[๖๕๒] ปีติสหคตกรรม อาศัยปีติสหคตกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปีติสหคตกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ปีติสหคตทูกะ พึงให้พิสดาร โดยนัยดังกล่าวมา เหมือนกับสัปปีติกทูกะ ไม่มีแตกต่างกัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ไม่มีแตกต่างกัน.

ปีติสหคตทูกะ จบ

สุขสหคตทูกะ

ปฎิจจวาร

[๖๕๓] สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ชั้น ๑ อาศัยชั้น ๒ ปฏิสนธิธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ สุข และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นสุขสหคตธรรม. พึงยังสุขสหคตทูกะ ให้พิสดารเหมือนกับอนุโลมปฎิจจวาร แห่งสัปปีติกทูกะ ฉะนั้น.

[๖๕๔] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕ ๗๑
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิคตปัจจัย	มี " ๕

[๖๕๕] สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ๗๑.

พึงกระทำมูล

สุข และ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และสุข และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ๗๑.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้นที่ ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูปอาศัยสุข ซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขณัตถ์วิโมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

เหมือนเหตุปัจจัยในสัปปีติกทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน มีหัวข้อปัจจัย ๕ ในทุกปัจจัยนั้นเทียว.

[๖๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถิปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๑.

แม้การนับทั้งสอง นอกจากนี้ ก็พึงกระทำอย่างนี้. แม้สหชาตวารก็เหมือนกับ
ปฏิจจวาร.

ปวัตติกี่ดี ปฏิสนธิก็ดี ในปัจจยวาร พึงให้พิสดาร ส่วนหทัยวัตถุ พึงให้พิสดาร
ในปวัตติ เหมือนในสัปปีติกทุกะ ปัจจยวารปัจจนียะ โมหะ มี ๑ นัย เท่านั้น เหมือนใน
สัปปีติกทุกะ. นิสสยวารก็ดี สังสัจจวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำเหมือนสัปปีติกทุกะ
ฉะนั้น.

ปัญหาวาร

[๖๕๙] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่สุขสหคตธรรม โดยเหตุปัจจยมี ๔ นัย.

ในอารัมมณปัจจยก็ดี ในอริปัตติปัจจยก็ดี เหมือนกับสัปปีติกทุกะต่างกันแต่คำว่า สุข
ดังนี้.

[๖๕๘] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคต
ธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจย

จุดิจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่อุปปีตติจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ภวังค์ที่เป็น
สุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่อาวัชชนะ กายวิญญานที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่วิบาก
มโนธาตุ วิบากมโนวิญญานธาตุที่เป็นสุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่กิริยามโนวิญญานธาตุ
ภวังค์ที่เป็นสุขสหคตธรรมเป็นปัจจยแก่ภวังค์ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็น
สุขสหคตธรรม เป็นปัจจยแก่ภูฏานะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจยแก่ภูฏานะ
ผลเป็นปัจจยแก่ภูฏานะ โดยอนันตรปัจจย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุข
สหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และสุข โดยอนันตรปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

ทั้งสามอย่าง เหมือนกับสัปปีติทุกะ.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุข เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุขเป็นปัจจัยแก่สุขที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่อุปปีติจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ภาวักที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ กายวิญญาณที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุขเป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภาวักที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ผล เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และสุขเป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และสุข โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย.

[๖๕๕] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรมเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม คือ ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อนานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่ สุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ฯลฯ ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ และสุข เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่ สุขสหคตธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่รากะ แก่โทสะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ มรรค แก่ผลสมาบัติ และแก่สุข โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิด ก่อนานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะ ความปรารถนา สุขทางกาย ฯลฯ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ยังสมาบัติให้ เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม มุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องย่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ทรยศผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นสุขสหคต ธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่รากะ แก่โมหะ แก่มานะ แก่ทิฏฐิ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคต ธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกคฺคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม. มีอธิบายเหมือนข้อความตามบาลี ตอนที่ ๒. ก่อมานะ ถือทิจฺจฺจ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ๑๗๗ เสนาสนะ สุข แล้วให้ทาน ๑๗๗ ยัง สมบัติให้เกิด ถือเอาของที่เขาไม่ได้ให้ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ๑๗๗

ศรัทธาที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ๑๗๗ เสนาสนะ และสุขเป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็น สุขสหคตธรรม ๑๗๗ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ และแก่สุข โดยอุปนิสสยปัจจัย.

สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดย อุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๑๗๐๐] ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม โดย ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ๑๗๗ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตตฺต โดยความ ความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ๑๗๗ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม ๑๗๗ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ๑๗๗ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ๑๗๗ หทัยวัตตฺต เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม และสุข โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตตปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ๑๗๗ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตตฺต โดยความ ความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ๑๗๗ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยั้ง เพราะ ปรารถจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ทิจฺจฺจ เกิดขึ้น.

ที่เป็นวัตตปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตตฺต เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่สุขสหคต ธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นซึ่งหทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ด้วยจิตที่เป็นสุขสหคตธรรม ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุเป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นสุขสหคตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสุขสหคตธรรม และสุข โดยปุเรชาติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๓ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๐๑] สุขสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สุขสหคตธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก

กัมมปัจจัย แบ่งเป็น ๖ พิงกระทำให้เป็นทั้งสหชาติ และนานาขณิก ๔ ให้เป็น นานาขณิก ๒.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย มี ๕ นัย.

[๗๐๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย	มีวาระ ๘
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๘
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๘
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๘
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๘
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๘
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๘
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๘
ในกัมมปัจจัย	มี " ๖
ในวิปากปัจจัย	มี " ๘
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๘
ในฌานปัจจัย	มี " ๘
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอัติปัจจัย	มี " ๘
ในนัตติปัจจัย	มี " ๘
ในวิคตปัจจัย	มี " ๘
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

ปัจจนียวิภังค์กัถิ การนับกัถิ พึงทำเหมือนสัปปีติกทุกะ ด้วยประการฉะนี้ แม้ถ้ามีความ
สงสัย พึงดูอนุโลมวาร แล้วนับ.

สุขสหคตทุกะ จบ

อุเบกขาหคตทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๗๐๓] อุเบกขาหคตธรรม อาศัยอุเบกขาหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาหคตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ
ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาหคตธรรม อาศัยอุเบกขาหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ อุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาหคตธรรม
ปฏิสนธิ.

อุเบกขาหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาหคตธรรม อาศัยอุเบกขาหคตธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และอุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาหคต
ธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุเบกขาหคตธรรม ชั้น ๒
 ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขา

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกฏัตตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุเบกขาหคตธรรม
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ กฏัตตารูป อาศัยอุเบกขา หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย
อาศัยหทัยวัตถุ หทัยวัตถุอาศัยอุเบกขา อุเบกขาอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

เหมือนกับสัปปีติกทุกะ ในอนุโลม มีวาระทั้ง ๕.

[๗๐๔] ในเหตุปัจจัย มี " ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๕

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๕

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๖

ในกัมมปัจจัย มีวาระ ๘

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๘

ในอวิคตปัจจัย มี " ๘.

[๗๐๕] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย คือ อุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และอุเบกขา และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขาซึ่งเป็นเหตุกะ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยอุเบกขา อุเบกขาอาศัยหทัยัตถุ มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขณีสัตว์.

อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา ซึ่งเป็นเหตุกะ ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุอาศัยอุเบกขา ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยหทัยัตถุ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยอุเบกขา ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยอุเบกขา ซึ่งเป็นเหตุกะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาซึ่งเป็นเหตุกะ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย และกัญฐตารูป อาศัยอุเบกขา

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยอุเบกขา กัญฐตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กัญฐตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ อุเบกขา และสัมปยุตตขั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ.

อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และอุเบกขา ขั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ขั้น ๒ ฯลฯ ขั้น ๒ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และหทัยวัตถุ ขั้น ๒ ฯลฯ โมหะที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ และอุเบกขา.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และอุเบกขา จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฐตารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ในเหตุกปฏิสนธิขณะ กัญฐตารูปอาศัยขั้นทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม

มหาภูตรูปทั้งหลาย ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ อุเบกขา อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และหทัยวัตถุ.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็น อเหตุกะ และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็น อเหตุกะ และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขา สหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกภูตदारูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ และอุเบกขา และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ ชั้น ๒ และกภูตदारูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคต ธรรม และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา ชั้น ๒ ฯลฯ กภูตदारูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา และ มหาภูตรูป ชั้น ๒ และอุเบกขา อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา และ หทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

[๗๐๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสองนอกจากนี้ก็คือ สหชาตวารกัฏฐิ พิงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๗๐๗] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

เหมือนกับสวิตักกุกะ. ในปัจจัยวาร ต่างกันที่คำว่า อุเบกขา. พิงกระทำหัวข้อปัจจัย
ทั้งปวง ๕ ทั้งปฏิสนธิ ปวัตติ และหทัยวัตตุ.

[๗๐๘] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาตปัจจัย	มี " ๕
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๐๙] อุเบกขาสหคตธรรม อาศัยอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหคตด้วยอุทธานจะ อาศัยชั้น
ทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหคตด้วยอุทธานจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ทั้ง ๕ โดยนัยดังกล่าวมานี้ ปวัตติ และปฏิสนธิ พึงกระทำ
เหมือนสวิตกกทุกะ โมหะ มี ๓ นัยเหมือนกัน แม้หทัยัตถุ ก็พึงกระทำในปวัตติ.

[๗๑๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถิปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสขวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังฆวาร

[๗๑๑] อุเบกขาสหคตธรรม คลุกเคล้ากับอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ขันธ์ ๒ คลุกเคล้ากับขันธ์ ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ขันธ์ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

พึงกระทำเหมือนกับ สวิตกกทุกะ.

[๗๑๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๖
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๖.

[๗๑๓] อุเบกขาสหคตธรรม คลุกเคล้ากับอุเบกขาสหคตธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๒ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคตด้วยอุทธัจจะ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ ดังกล่าวมา พึงกระทำให้เหมือนในสวิตกกทุกะ.

[๗๑๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๖.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๑๕] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๔ โดยนัยดังกล่าวมาแล้ว เหมือนกับสวิตกกทุกะ.

[๗๑๖] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย. ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อารัมมณปัจจัยก็ดี อธิปัตติปัจจัยก็ดี พึงให้พิสดารเหมือนกับสัพปีติทุกกะ ต่างกันแต่คำว่า อุเบกขา.

[๗๑๗] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิดขึ้นหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม วิบากมโนธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิบากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ภวังค์ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภวังค์ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กุศล อกุศลที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กุฎฐานะ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่กุฎฐานะ ผล เป็นปัจจัยแก่กุฎฐานะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อุเบกขาที่เกิดขึ้นก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิดขึ้นหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ภาวักที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ กายวิญญาณธาตุ เป็นปัจจัยแก่วิปากมโนธาตุ วิปากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่กิริยามโนวิญญาณธาตุ ภาวักที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภาวักที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กุศลอกุศล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อุเบกขาที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.

อุเบกขาสหคตธรรม และธรรมที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่อุเบกขาที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

จุดิจิต ที่อุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม อาวัชชนะ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลาย ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม วิปากมโนธาตุ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่วิปากมโนวิญญาณธาตุ ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ภาวักที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรมและอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ภาวักที่ ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม กุศล อกุศล ที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ภูฏฐานะที่ ไม่ใช่อุเบกขา

สหคตธรรม กิริยา เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ ผลเป็นปัจจัยแก่ภูฐานะ เนวสัญญานาสัญญายตนะ
ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมابัตติที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดก่อนๆ และอุเบกขาเป็นปัจจัยแก่ขั้น
ทั้งหลายที่เป็นอุเบกขาสหคตธรรม ที่เกิดหลังๆ และอุเบกขา โดยอนันตรปัจจัย.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๕ นัย

๑๘๐ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๕ นัย

[๗๑๘] อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม โดย
อุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกคูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกคูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม
แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม คือ ๑๗๗ อุโบสถกรรม ๑๗๗ ฌานที่ไม่ใช่
อุเบกขาสหคตธรรม ๑๗๗ วิปัสสนา ๑๗๗ มรรค ๑๗๗ ยังสมابัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ
ถือทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ๑๗๗ ปัญญา ๑๗๗ ราคะ โทสะ
โมหะ มานะ ทิฎฐิ ความปรารถนา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ๑๗๗ เสนาสนะ
อุเบกขา แล้วให้ทานด้วยจิตที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ๑๗๗ ยังสมابัตติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์
๑๗๗ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ๑๗๗ เสนาสนะ และอุเบกขา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา
ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตธรรม ๑๗๗ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย
แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมابัตติ และแก่อุเบกขา โดยอุปนิสสยปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย คือ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตกรรม ฯลฯ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฎฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม ฯลฯ เสนาสนะ อุเบกขา แล้วให้ทานด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตกรรม ฯลฯ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ถือเอาของที่เขามิได้ให้ด้วยจิตที่เป็นอุเบกขาสหคตกรรม ฯลฯ กล่าวมุสา ฯลฯ ปิสุณา ฯลฯ ผรุสสะ ฯลฯ สัมพะ ฯลฯ ตัดช่องช่องเบา ฯลฯ ลอบขึ้นไปลักทรัพย์ ฯลฯ ปล้นบ้านหลังหนึ่ง ฯลฯ ปล้นตามทาง ฯลฯ ภริยาผู้อื่น ฯลฯ ฆ่าคนในหมู่บ้าน ฯลฯ ฆ่าคนในนิคม ฯลฯ

ศรัทธาที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอุเบกขาสหคตกรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา ฯลฯ แก่มรรค แก่ผลสมวัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

กรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

มี ๓ นัย เป็นอุปนิสสยปัจจัย มีคำอธิบายเหมือนบาลีตอนที่สอง.

อุเบกขาสหคตกรรม และกรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่อุเบกขาสหคตกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๑๕] กรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม โดยบุเรชาตปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับสัปปีติกทุกะ.

[๗๒๐] อุเบกขาสหคตกรรม เป็นปัจจัยแก่กรรมที่ไม่ใช่อุเบกขาสหคตกรรม โดยปัจฉาชาตปัจจัย มี ๓ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยกัมมปัจจัย มี ๖ นัย

พึงกระทำเป็นสหชาต นานาขณิก ๔ นัย และเป็นนานาขณิก ๒ นัย.

๑. เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๕ นัย

๑. เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

- ๑๓๙ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย
 ๑๔๐ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๕ นัย
 ๑๔๑ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๕ นัย
 ๑๔๒ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย
 ๑๔๓ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๖ นัย
 ๑๔๔ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๕ นัย
 ๑๔๕ เป็นปัจจัย โดยอตฺถิปัจจัย มี ๕ นัย
 ๑๔๖ เป็นปัจจัย โดยนตฺถิปัจจัย
 ๑๔๗ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย
 ๑๔๘ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย.

พึงจำแนกปัจจัยเหล่านี้ โดยกระทำอย่างสัปปิติกทุกะ.

[๗๒๑] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๕
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๕
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในกัมมปัจจัย	มี " ๖
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๘
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๘
ในนตฺถิปัจจัย	มี " ๘
ในวิคตปัจจัย	มี " ๘
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

ปัจจนียวิภังค์ก็ดี การนับสามอย่างนอกนี้ก็ดี พึงกระทำเหมือนกับสัปปีติกทุกะ โดยนัย
ดังกล่าวมาแล้ว.

อุเบกขาสหคตทุกะ จบ

กามาวจรทูกะ

ปฏิบัติวาร

[๗๒๒] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ปฏิสนธิ ฯลฯ
มหากุศรูป ๑ ฯลฯ.

ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กุฎตคารูป
อาศัยมหากุศรูปทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตคารูปอาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิด
ขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูป
ทั้งหลาย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ ฯลฯ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้น ๒ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๒๓] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๕
ในอาหารปัจจัย	มี " ๕

ในอินทริยปัจจัย	มีวาระ ๕
ในฌานปัจจัย	มี " ๕
ในมัคคปัจจัย	มี " ๕
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๕
ในนัตถิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๒๔] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญูสัตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระค
ด้วยอุทฺทจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทฺทจจะ.
ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๒๕] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี
๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปติปัจจัย

คือ อธิปติปัจจัยที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ใน
ปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก
ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูปทั้งหลาย ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

สองอย่างที่เหลือนอกนี้ พึงกระทำให้ปรากฏ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะบุรุษชาติปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย.

[๗๒๖] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

ที่เหลือนอกนี้ พึงกระทำให้ปรากฏเป็น ๓ นัย.

[๗๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับที่เหลือนอกนี้ก็คือ สหชาตวารก็ดี พิงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๗๒๘] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิบัติ ตลอดถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูต
รูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ
เหตุปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่
กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ฯลฯ

[๗๒๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๓๐] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขณุตตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็น กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วย อุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิจจนา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ และหทัยวัตถุ. ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย.

[๗๓๑] กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ตลอดถึงอสังขณุตตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจร ธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ อธิปติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

กามาวจรธรรม อาศัยกามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่ เพราะอธิปติปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

พึงกระทำมูล

อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ ในปฏิสนธิขณะ ฯลฯ

พึงกระทำมูล

ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และมหาภูตรูป ทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

๑๗๑ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจย มี ๓ นัย

๑๗๑ ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจย

พึงกำหนดคำว่า วิบากในสุทธกนัย และในอรูปมิตสกนัย ในรูปมิตสกนัย ไม่มี.

[๗๓๒] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย	มี " ๔
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่ฌานปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่มัคคปัจจย	มี " ๑
ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย	มี " ๒
ในปัจจยที่ไม่ใช่เนตติปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่วิคตปัจจย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำมูล.

สังสัณฐวาร

[๗๓๓] กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับกามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๗๓๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๗๓๕] กามาวจรธรรม คลุกเคล้ากับกามาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นกามาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ ฯลฯ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ คลุกเคล้ากับชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

[๗๓๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๘

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๓๗] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย
คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดย
เหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๗๓๘] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลาย
ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนาเป็นต้นนั้น
ราคะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาโคตรภู พิจารณาโวทาน กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่ม
แล้ว ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้ในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ จักขุ ฯลฯ
หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส
เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ กามาวจรธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นกามาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ
ขันธทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคังสญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค ผล โดยอาร์มมณปัจจัย

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ
อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
คือ บุคคลออกจากฉนแล้ว พิจารณาฉน ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะ
ปรารถนานั้น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

บุคคลพิจารณาอากาสนัญญาตนะ พิจารณาวิญญาณัญญาตนะ พิจารณาอากิญจัญญา
ตนะ พิจารณาเนวสัญญานาสัญญาตนะ พิจารณาทิพพจักขุ พิจารณาทิพโพสทธาคู พิจารณา
อิทธิวิชญาณ เจโตปริยญาณ ฯลฯ บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ฯลฯ ยถากัมมุปกญาณ ฯลฯ
พิจารณานาคตังสญาณ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น.

[๗๓๕] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณอธิปติ สหชาตอธิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณอธิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลกรรม
ทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้ว
พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยั้ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

พระเสขบุคคลทั้งหลายกระทำโคตรภูให้หนักแน่นแล้วพิจารณา กระทำโคตรภูนั้นให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นคั่นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติรูปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติรูปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์
ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาธิปติ สหชาติรูปติ.

ที่เป็นอารัมมณาธิปติ ได้แก่ บุคคลออกจากฌานแล้ว กระทำฌานให้เป็นอารมณ์อย่าง
หนักแน่นแล้ว พิจารณา ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำฌานนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา
ผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน โดยอธิปติปัจจัย

บุคคลกระทำอากาสาณัญญาตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา วิญญาณัญญา
ตนะ ฯลฯ อากิญจัญญาตนะ เนวสัณญานาสัณญาตนะ ทิพจักขุ ทิพพิโสตราตุ
อิทธิวิธญาณ ฯลฯ กระทำอนาคตังสญาณให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

บุคคลกระทำขันธ์ทั้งหลาย ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำขันธ์นั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่อธิปติธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรม ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

[๗๔๐] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่พันธ์ทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลมเป็นปัจจัยแก่โวทาน อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่พันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่พันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

พันธ์ทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอนันตรปัจจัย ฯลฯ แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ บริกรรมแห่งเวทสัญญานาสัญญาตนะ ฯลฯ แห่งทิพพจักขุ ฯลฯ แห่งทิพพโสทรธาตุ แห่งอิทธิวิธญาณ แห่งเจโตปริยญาณ แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคังสญาณ เป็นปัจจัยแก่อนาคังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผล สมบัติโดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ พันธ์ทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่พันธ์ทั้งหลายที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล ผลเป็นปัจจัยแก่ผล เวทสัญญานาสัญญาตนะของบุคคลผู้ ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปตติจิต ที่เป็นกามาวจรธรรม
ภวังค์ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นกามาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๗๔๔] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม แล้ว
ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ วิปัสสนา ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ฯลฯ รากะ ความปรารถนา
สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน วิปัสสนา ฯลฯ ฆ่าสัตว์
ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม
ฯลฯ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรมแล้ว
ยังฉานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ แล้วยังฉานที่ไม่ใช่กามาวจร
ธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
ฯลฯ แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฉาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฉาน ฯลฯ แห่งจตุตถฉาน ฯลฯ แห่ง
อากาธานัญญาตนะ ฯลฯ แห่งปฐมมรรค ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
แล้วยังฉานที่ไม่ใช่กามาวจรธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น
บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ฉะนั้นยังฉานที่ไม่ใช่กามาวจร
ธรรมให้เกิดขึ้น มรรค ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น
ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ
แก่ปัญญา แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย
ปฐมฉาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฉาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ ตติยฉาน ฯลฯ จตุตถฉาน
ฯลฯ อากาธานัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญานายตนะ โดยอุปนิสสยปัจจัย
ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค ตติยมรรค
เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย
มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.
ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย
มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ
ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ
อุโบสถกรรม ฯลฯ ยังวิปัสสนาให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ
ศรัทธาที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นกามาวจรธรรม ฯลฯ
แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสยปัจจัย
พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลายโดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ มรรค เป็นปัจจัยแก่อรรถปฏิสัมภิตา แก่ธรรมปฏิสัมภิตา แก่นิรุตติปฏิสัมภิตา
แก่ปฏิภาณปฏิสัมภิตา แก่ฐานาฐาน โภสละของพระอริยะทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

ผลสมาบัติ เป็นปัจจัยแก่ทุกข์ทางกาย โดยอุปนิสสขปัจจัย.

[๗๔๒] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

รูปลายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ กายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายตนะ ฯลฯ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นกามาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๔๓] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

๑๓๑ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑๓๒ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๓๓ เป็นปัจจัย โดยมีคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๓๔ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๗๔๔] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ๑๓๑.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ๑๓๑. ในปฏิสนธิขณะหทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
กามาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม
โดยวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยวิปยุตตปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กายนี้ ที่
เกิดก่อน โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๗๔๕] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย์ ๑๓๑.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
กามาวจรธรรม โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ ด้วยทิพพจักขุ ๑๓๑ เหมือนกับปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัติปัจจัย มีอย่างเดียว คือ สหชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจณาชาติ เหมือนกับวิปยุตตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัติปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจณาชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจณาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และกาวพิงการอาหาร เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอัติปัจจัย.

ที่เป็นปัจณาชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัย แก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอัติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ชั้น ๓ โดยอัติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย.

[๗๔๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๗
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๔
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฉานปัจจัย	มี " ๔
ในมคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๗
ในนคฺธิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗.

[๗๔๗] กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กามาวจรธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

กามาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่กามาวจรธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

[๗๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖ ฯลฯ
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย มีวาระ ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๔๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๗๕๐] ในอาร์มณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

พึงกระทำอนุโลมมาติกา.

ในอวิคตปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๗.

กามาวจรทุกะ จบ

รูปาวจรทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๗๕๑] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ขั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือในปฏิสนธิขณะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ กัญฐิตารูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ขั้น ๓ อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ

ขั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ในปฏิสนธิขณะ กัญฐิตารูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ กถัตตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย

ฯลฯ

[๗๕๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๘
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปตติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๘
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๘
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๘
ในวิปากปัจจัย	มี " ๘
ในฉานปัจจัย	มี " ๘
ในมคคปัจจัย	มี " ๘
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๘
ในอตติปัจจัย	มี " ๘
ในนัตติปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๘.

[๗๕๓] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ

ในเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยวัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขสัคคว โมหะ ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ
อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่สหคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหคด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๕๔] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก
ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม. ธรรมที่ไม่ใช่
กามาวจรธรรม เหมือนกับปฏิจวาร ทั้ง ๓ นัย ไม่มีแตกต่างกัน ในทุกะนี้ ฟังกระทำมหาภูต
รูปทั้งหมด.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และ
มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรมและธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ กุฎตารูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจัย.

[๗๕๕] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกุฎตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรุปภูมิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถ์.

พึงกระทำหัวข้อปัจจัย ๕ นอกนี้ พึงกระทำอนุโลม.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจฉาชาติปัจจัย มี ๘ นัย.

[๗๕๖] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิปาก
ชั้นที่ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาเสวนปัจจัย ฯลฯ.

พึงกระทำมูล

หัวข้อปัจจัยแก่นอกนี้ ก็พึงกระทำ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะกัมมปัจจัย มี ๒ นัย ฯลฯ

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสัมปยุตตปัจจัย

[๗๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะวิปยุตตปัจจัย

คือ ในอรุณภูมิ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้นที่ ๒ ฯลฯ พาหิรรูป ฯลฯ
อาหารสมุฏฐานรูป ฯลฯ อุดสมุฏฐานรูป ฯลฯ ส่วนพวกอสังขณัตถ์ทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๕๒] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็คือ สหชาตวารก็ดี พิงกระทำอย่างนี้.

ปัจจัยวาร

[๑๕๕] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ตลอดถึง

อัมมัตติกรมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๗๖๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๘

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๘

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๘

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๘

ในอวิคตปัจจัย มี " ๘.

[๗๖๑] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมซึ่งเป็นอเหตุกะ ชั้น ๒ ฯลฯ อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขัตตวิ

จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคตด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคตด้วยอุทัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๗๖๒] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้นไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ อธิปติปัจจัย เหมือนกับปฏิจวาร.

รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมเกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ อธิปติปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ อธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และ หทัยวัตถุ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรมและหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบากและมหาภูตรูป ทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่ รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบากและหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรมซึ่งเป็นวิบาก และ มหาภูตรูปทั้งหลาย ปฏิสนธิ.

[๗๖๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๕

พึงกำหนดคำว่า วิบาก ในอรูปภูมิล้วนด้วย ในภูมิที่เจือปนกันด้วย.

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่หมักปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตต์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตต์ปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

สังสังขวาร

[๗๖๔] รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ. ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะ

เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๗๖๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอรัมมณปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๗๖๖] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น
ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย.

[๗๖๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี ฟังกระทำ.

ปัญหาวาร

[๗๖๘] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย
ปฏิสนธิ.

ฟังกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปขั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัยปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัยปฏิสนธิ.

[๗๖๕] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพริยงด้วยจิต ที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ ขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิธญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่นุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุขญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย.

รูปาวจรธรรมเป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาปฐมญาณ พิจารณาจตุตถฌาน พิจารณาทิพยจักขุ พิจารณาทิพพโสตราตุ ฯลฯ อิทธิวิธญาณ เจโตปริยญาณ นุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุขญาณ ฯลฯ พิจารณานาคตังสญาณ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย.

คือ บุคคลให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ พิจารณาซึ่งกุศลกรรมทั้งหลาย ที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากุศลกรรมนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ

โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลาย ที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ โทมนัสเกิดขึ้น

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญานัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัย
แก่เนวสัญญานาสัญญาตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสทรธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ
ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิชญาณ แก่เจโตปริยญาณ แก่
บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปลญาณ แก่อนาคตังสญาณ โดยอาร์มมณปัจจัย

[๗๗๐] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาทิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำปฐมฌานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
พิจารณา ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำมานั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น
ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

จตุตถฌาน ฯลฯ ทิพพจักขุ ทิพพโสทรธาตุ อิทธิวิชญาณ เจโตปริยญาณ

บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ธากัมมุปลญาณ ฯลฯ บุคคลกระทำอนาคตังสญาณให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ข่อมยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำมานเป็นต้นนั้น
ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ข่อม
ยินดี ข่อมเพติดเพลินยิ่ง เพราะกระทำชั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ราคะเกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ.

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตต
สมภูฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย
ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย
มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอารัมมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ บุคคล
กระทำกุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อนให้หนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี
ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น
ทิฏฐิ ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น ฯลฯ
ผล ฯลฯ นิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรฐุ แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมเป็นอารมณ์
อย่างให้หนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นอารมณ์
อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

บุคคลกระทำอากาสาัญญาตนะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา กระทำ
เนวสัญญานาสัญญาตนะ ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้วพิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต
ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

[๗๗๑] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
รูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ จุติจิตที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปัตติจิตที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตร
ปัจจัย กวังค์ที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
รูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู ฯลฯ เนวส์ญยานาสัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่ผล
สมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย
คือ จุติจิตที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปีตจิตที่เป็นรูปาวจรธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฐานะที่เป็นรูปาวจรธรรม โดย
อนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอนันตรปัจจัย แห่งจตุตถฌาน ฯลฯ
แห่งทิพจักขุ แห่งทิพโสตธาตุ แห่งอิทธิวิชญาณ แห่งเจโตปริยญาณ แห่งบุพเพนิวาสานุส
สติญาณ แห่งยถากัมมุปกญาณ ฯลฯ บริกรรมแห่งอนาคตังสญาณ เป็นปัจจัยแก่
อนาคตังสญาณ โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๗ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๖ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย

[๗๗๒] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่
บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรมแล้ว ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรมให้เกิดขึ้น อภิญญา
ฯลฯ

ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญาแล้ว ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม
ให้เกิดขึ้น ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ
แก่ปัญญา โดยอุปนิสสยปัจจัย

ปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ทุติยฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย ทุติยฌาน เป็นปัจจัยแก่ตติยฌาน
โดยอุปนิสสยปัจจัย ตติยฌาน เป็นปัจจัยแก่จตุตถฌาน โดยอุปนิสสยปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรมแล้ว

ให้ทาน ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา แล้วให้ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมวัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ทาน ฯลฯ

ศีล อุโบสถกรรม ฌานที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา ทาน ฯลฯ ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา เป็นปัจจัยแก่ปัญญาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมวัตติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมแล้ว

ยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ แล้วยังฌานที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ อภิญญา ฯลฯ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น

ศรัทธาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นรูปาวจรธรรม ฯลฯ
แก่ปัญญา โดยอุปนิสัยปัจจัย

ปริกรรมแห่งปฐมฌาน เป็นปัจจัยแก่ปฐมฌาน โดยอุปนิสัยปัจจัย ฯลฯ แห่ง
จตุตถฌาน ฯลฯ ปริกรรมแห่งทิพจักขุ แห่งทิพโสตธาตุ แห่งอิทธิวิญญาณ แห่งเจโตปริยญาณ
แห่งบุพเพนิวาสานุสสติญาณ แห่งยถากัมมุปคญาณ ฯลฯ ปริกรรมแห่งอนาคังสญาณ เป็น
ปัจจัยแก่อนาคังสญาณ โดยอุปนิสัยปัจจัย.

[๗๑๓] ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดย
ปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐัพพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตถุปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาต ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม
โดยปุเรชาตปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉิมชาติปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๑๔] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก โดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่กัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย ปฏิสนธิ.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก และกัฏฐตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๒ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๓ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๔ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๕ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๖ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๗๗๕] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปีณาชาติ ๑๗๗

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๗๗๖] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย เหมือนกับปฏิจจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทริย์ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ในปฏิสนธิขณะ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปุเรชาติ ได้แก่ บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตธาตฺ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุเป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓ โดยอตฺถิปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ อาหาร อินทรีย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ที่เป็นปัจจชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และกวมังการาหารเป็นปัจจัย
แก่กายนี้ ที่เกิดก่อน โดยอตติปัจจัย.

ที่เป็นปัจจัยชาติ ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กฏัตตารูปทั้งหลาย โดยอตติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย.

[๗๗๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๗

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๖

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๓

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๔

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทรีย์ปัจจัย มี " ๔

ในฉานปัจฉัย	มีวาระ ๔
ในมคคปัจฉัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจฉัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจฉัย	มี " ๓
ในอตติปัจฉัย	มี " ๗
ในนคติปัจฉัย	มี " ๔
ในวิคตปัจฉัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจฉัย	มี " ๗.

[๗๗๘] รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัยเป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยกัมมปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอุปนิสสยปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่รูปาวจรธรรม โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปุเรชาติปัจฉัย.

รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยสหชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยปัจฉาชาติปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอาหารปัจฉัย เป็นปัจฉัยโดยอินทริยปัจฉัย.

[๗๙๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ภิสสปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนาคตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๙๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	
กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๗๘๑] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

รูปาวจรทุกะ จบ

อรูปาวจรทุกะ

ปฎิจจวาร

[๗๘๒] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นที่ ๓ อาศัยชั้นที่ ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ชั้นที่ ๒ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรุปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ในปฏิสนธิขณะ ชั้น ๓ และกุกัฏตารูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม ชั้น ๒
ฯลฯ หทัยวัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลายอาศัยหทัยวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยอรุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น
เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๘๓] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปตปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๕

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๗๘๔] ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่
เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
ชั้น ๒ ฯลฯ เหตุทุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขญัตตว์ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระค
ด้วยอุทัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกจณา ที่สหระคด้วยอุทัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจย มี ๓ นัย.

[๗๘๕] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจย

คือ อธิปัตติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๓
อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิบาก ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อธิปัตติปัจจย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิสนธิ ตลอดจนถึงอสังขญัตตว์.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอุปนิสสยปัจจย.

[๗๘๖] รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปฏิสนธิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
ปุเรชาติปัจจย

คือ ในอรุปฏิสนธิ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ
ตลอดถึงอสังขญัตตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม อาศัยรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะปัจจนาชาติปัจจย.

[๗๘๗] อนุปาวจรธรรม อาศัยอนุปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนุปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิปากชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.
ธรรมที่ไม่ใช่อนุปาวจรธรรม อาศัยอนุปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย
คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาวจรธรรม.

ธรรมที่ไม่ใช่อนุปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อนุปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะ
อาเสวนปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อนุปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ตลอดถึงอสังขญัตตว์.

ธรรมที่ไม่ใช่อนุปาวจรธรรม อาศัยอนุปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อนุปาวจรธรรม
เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาเสวนปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอนุปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

ฯลฯ

[๗๘๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ธปติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็คือ สหชาตวารกัฏฐิ พิงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๗๘๕] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัยมี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ตลอดถึงอชฌัตติกมหาภูตรูป.

อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ จิตตสมภูฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๗๕๐] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๔
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๕
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในกัมมปัจจัย	มี " ๕
ในวิปากปัจจัย	มี " ๒ ฯลฯ
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๗๕๑] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ ตลอดถึงอสังขญสัตว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ กายายตนะ ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ อาศัยหทัยวัตถุ โมหะ ที่สหคตด้วยวิจิกจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหคตด้วยวิจิกจนา ที่สหคตด้วยอุทฺธจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๗๕๒] อรูปาวจรธรรม อาศัยอรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ อธิปติธรรมที่เป็นอรูปาวจรธรรม อาศัยชั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ชั้น ๑ ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ซึ่งเป็นวิปาก ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม อาศัยธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปติปัจจัย

คือ ชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ฯลฯ ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถ์.

[๗๕๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ัญญมัญญปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสยวารก็ดี พึงกระทำ.

สังสังขวาร

[๗๕๔] รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับรูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นรูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม คลุกเคล้ากับธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ

[๗๕๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๗๕๖] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๗๕๗] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๗๕๕] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ อากาसानัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ โดยอาร์มมณปัจจัย
อากิญจัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวตัญญานาตัญญาตนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลพิจารณาอากาसानัญญาตนะ วิญญาณัญญาตนะ ฯลฯ อากิญจัญญาตนะ ฯลฯ
พิจารณาเนวตัญญานาตัญญาตนะ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นอรูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่นุพเพนิวาสานุสสติ
ญาณ แก่ยถากัมมุปกญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณ
ปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น
ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากุศลกรรมนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค พิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้น
แล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยความเป็นของไม่
เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยเจโตปริยญาณ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณ
ปัจจัย

[๗๕๕] รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัย
แก่สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปติ สหชาตาทิปติ

ที่เป็นอาร์มมณาทิปติ ได้แก่ บุคคลกระทำอาภาสานัญญาตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนัก
แน่น แล้วพิจารณา ฯลฯ กระทำเนวสัญญานาสัญญาตนะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว
พิจารณา

บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรมให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ย่อมเพติดเพลินยั เพราะกระทำขั้นนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น
ทิกฺขุณี เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐาน
รูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

พึงกระทำมูล

อธิปติธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอธิปติ
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำซึ่งกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยั
เพราะกระทำกุศลธรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิกฺขุณี ฯลฯ

กุตลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ พระอริยะทั้งหลายออก
จากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา ผล ฯลฯ พิจารณานิพพาน
นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย
จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปัตติธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

[๘๐๐] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่เป็น
อรูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ภวังค์ที่
เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อาวัชชนะ ขั้นทั้งหลายที่เป็นอรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่
ภูฏานะที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัย
แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตร
ปัจจัย

คือ ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่
อรูปาวจรธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ จุติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อุปปัตติจิตที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดย
อนันตรปัจจัย ขั้นทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะที่เป็นอรูปาวจรธรรม
โดยอนันตรปัจจัย

บริกรรมแห่งอาภาสานัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่อาภาสานัญญาตนะ โดยอนันตรปัจจัย
แห่งวิญญาณัญญาตนะ ฯลฯ แห่งอาภิจัญญาตนะ ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวสัญญานา
สัญญายตนะ เป็นปัจจัยแก่เนวสัญญานาสัญญายตนะ โดยอนันตรปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจฉัย โดยสมนันตรปัจฉัย

๑๗๘ เป็นปัจฉัย โดยสหชาติปัจฉัย มี ๕ นัย

๑๗๙ เป็นปัจฉัย โดยอัญญมัญญปัจฉัย มี ๒ นัย

๑๘๐ เป็นปัจฉัย โดยนิสสยปัจฉัย มี ๗ นัย.

[๘๐๑] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๑ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจฉัยแก่วิญญาตนะ
โดยอุปนิสสยปัจฉัย วิญญาตนะ เป็นปัจฉัยแก่อากัญญาตนะ อากัญญาตนะ
เป็นปัจฉัยแก่นวสัณฐานาตนะ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจฉัย

มี ๓ คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๒ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอรูปาวจรธรรม แล้ว
ให้ทาน ศีล ๑๗๓ อุโบสถกรรม ฆานที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ๑๗๔
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่เป็นอรูปาวจรธรรม ๑๗๕ ปัญญา แล้วให้ทาน ๑๗๖ ยังสมาบัติ
ให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

ศรัทธาที่เป็นอรูปาวจรธรรม ๑๗๗ ปัญญา เป็นปัจฉัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ๑๗๘
แก่ปัญญา แก่ราคะ แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผล
สมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจฉัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจฉัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสย
ปัจฉัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๙ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรมแล้ว
ให้ทาน ศีล ๑๗๙ อุโบสถกรรม ฆานที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม วิปัสสนา มรรค อภิญญา ๑๘๐
ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ฯลฯ ปัญญา รากะ ความปรารถนา สุข
ทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤดู โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมบัติให้เกิดขึ้น
ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม
แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมบัติ โดย
อุปนิสัยปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยอุปนิสัยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสัยะ ปกตูปนิสัยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสัยะ ได้แก่บริกรรมแห่งอากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่
อากาสนัญญาตนะ โดยอุปนิสัยปัจจัย ฯลฯ บริกรรมแห่งเนวส์ัญญานาสัญญาตนะ เป็น
ปัจจัยแก่เนวส์ัญญานาสัญญาตนะ โดยอุปนิสัยปัจจัย.

[๘๐๒] ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดย
ปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ
โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสทรฐัพพายตนะ เป็นปัจจัยแก่กายวิญญาณ.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ กายายตนะ ฯลฯ
หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ วัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น

อรูปาวจรธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๓ นัย

[๘๐๓] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรูปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ฯลฯ

อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นอรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย แก่จันท์ทั้งหลาย ที่เป็นอรุปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมุล

เจตนาที่เป็นอรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม โดยกัมมปัจจัย.

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ฯลฯ

[๘๐๔] อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปาวจรธรรม โดยวิปากปัจจัย

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม โดยวิปากปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๐๕] อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจจชาติ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปัจจชาติ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุปาวจรธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุปาวจรธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอรุภาวะ
ธรรม โดยวิปยุตตปัจจัย.

[๘๐๖] อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ.

อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ.

อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุภาวะธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิ
ปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติ.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทริย์.

ธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

อรุภาวะธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่อรุภาวะธรรม โดยอตฺถิ
ปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาติ.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธ ๑ ที่เป็นอรุภาวะธรรม และหทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธ ๓
โดยอตฺถิปัจจัย ขันธ ๒ ฯลฯ.

อรุภาวะธรรม และธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะธรรม เป็นปัจจัยแก่ธรรมที่ไม่ใช่อรุภาวะ
ธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปิจฉาชาติ อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอรุภาวะธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปิจฉาชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นอรุภาวะธรรม และกวมพิงการอาหาร
เป็นปัจจัยแก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอรุปาวจรธรรม และรูปชีวิตินทรีย์ เป็น
ปัจจัยแก่กฐัตตารูปทั้งหลาย โดยอัติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๘๐๗] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๔

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในอุปนีสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๓

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๒

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทรีย์ปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในอัติปัจจัย มี " ๓

ในนัตติปัจจัย มี " ๔

ในวิคตปัจจย มีวาระ ๔

ในอวิคตปัจจย มี " ๗.

[๘๐๘] อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจย โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจย โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย.

อรูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่รูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดย สหชาติปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดย อินทริยปัจจย.

ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่รูปาวจรธรรม โดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจย โดยปุเรชาติปัจจย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่รูปาวจรธรรม โดย สหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย.

อรูปาวจรธรรม และธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม เป็นปัจจยแก่ธรรมที่ไม่ใช่รูปาวจรธรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดย อินทริยปัจจย.

[๘๐๙] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย มี " ๗

ในปัจจยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อัณญมัญญปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๘๑๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	
กับ ฯลฯ	มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย

กับ ฯลฯ มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย

กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๑๑] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓

ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.

ในอวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓.

อรุปาวจรทุกะ จบ.

ปริยาป็นนทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๘๑๒] ปริยาป็นนธรรม อาศัยปริยาป็นนธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นปริยาป็นนธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ
ปฏิบัติสนธิ.

พึงกระทำทุกะแบบนี้ เหมือนโลกียทุกะ ในจุพันตรทุกะ ฉะนั้น ไม่มีแตกต่างกัน.

ปริยาป็นนทุกะ จบ.

นิยยานิกทุกะ

ปฏิบัติจวาร

[๘๑๓] นียยานิกธรรม อาศัยนียยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนียยานิกธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนียยานิกธรรม อาศัยนียยานิกธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นนียยานิกรรม.

นียยานิกรรม และอนียยานิกรรม อาศัยนียยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นนียยานิกรรม ขั้น ๒ ฯลฯ

อนียยานิกรรม อาศัยอนียยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนียยานิกรรม ขั้น ๒

ในปฏิสนธิขณะ ทัฬหวัตถุ อาศัยขั้นทั้งหลาย ขั้นทั้งหลาย อาศัยทัฬหวัตถุ มหาภูตรูป ๑ ฯลฯ.

อนียยานิกรรม อาศัยนียยานิกรรม และอนียยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้นทั้งหลายที่เป็นนียยานิกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๑๔] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๒

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๕

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๒

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๕

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๘๑๕] อนียยานิกรรม อาศัยอนียยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ขั้น ๑ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยขั้น ๑ ที่เป็นอนียยานิกรรม ซึ่งเป็น
เหตุกะ ขั้น ๒ ฯลฯ

ในอเหตุกปฏิสนธิขณะ หทัยัตถุ อาศัยชั้นทั้งหลาย ชั้นทั้งหลาย อาศัยหทัยัตถุ
มหาภูตรูป ๑ ตลอดถึงอสังขยัตถุ โมหะที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัย
ชั้นทั้งหลาย ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอาร์มมณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๘๑๖] นิยานิกกรรม อาศัสนิยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกกรรม อาศัสนชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกกรรม.

อนิยานิกกรรม อาศัสนิยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนชั้น ๑ ที่เป็นอนิยานิกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

พึงทำปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถุ.

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ ไม่ใช่เพราะอัญญมัญญุปัจจัย ฯลฯ

[๘๑๗] นิยานิกกรรม อาศัสนิยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ชั้น ๑ ที่เป็นนิยานิกกรรม ฯลฯ

อนิยานิกกรรม อาศัสนิยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกกรรม.

อนิยานิกกรรม อาศัสนิยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติปัจจัย

คือ ในอรูปภูมิ ชั้น ๓ อาศัสนชั้น ๑ ที่เป็นอนิยานิกกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ จิตต

สมุฏฐานรูป อาศัสนชั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกกรรม ปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังขยัตถุ.

อนิยานิกกรรม อาศัสนิยานิกกรรม และอนิยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะปุเรชาติ
ปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนชั้นทั้งหลายที่เป็นนิยานิกกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๑๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มีวาระ ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มีคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๑.

การนับทั้งสอง นอกจากนั้นก็ดี สหชาตวารก็ดี พึงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๘๑๕] นียยานิกกรรม อาศัยนียยานิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย มี ๓ นัย เหมือนกับปฏิจวาร.

อนียยานิกกรรม อาศัยอนียยานิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอนียยานิกกรรม ตลอดถึง อัชฌัตติกมหาภูตรูป ชั้นทั้งหลายที่เป็นอนียยานิกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นียยานิกกรรม อาศัยอนียยานิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนียยานิกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ.

นียยานิกกรรม และอนียยานิกกรรม อาศัยอนียยานิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นนียยานิกกรรม อาศัยหทัยวัตถุ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยมหาภูตรูป ทั้งหลาย.

นียยานิกกรรม อาศัสนียยานิกกรรม และอนียยานิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัสนัย ๑ ที่เป็นนียยานิกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

อนียยานิกกรรม อาศัสนียยานิกกรรม และอนียยานิกกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนัยทั้งหลายที่เป็นนียยานิกกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

นียยานิกกรรม และอนียยานิกกรรม อาศัสนียยานิกกรรม และอนียยานิกกรรม เกิดขึ้น

เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัสนัย ๑ ที่เป็นนียยานิกกรรม และหทัยวัตถุ ชั้น ๒ ฯลฯ

จิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนัยทั้งหลายที่เป็นนียยานิกกรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย.

[๘๒๐] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๘

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปตติปัจจัย มี " ๘

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสหชาติปัจจัย มี " ๘

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๔

ในนิสสยปัจจัย มี " ๘

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๔

ในกัมมปัจจัย มี " ๘

ในวิปากปัจจัย มี " ๑ ฯลฯ

ในอวิคตปัจจัย มี " ๘.

[๘๒๑] อนียยานิกกรรม อาศัสนียยานิกกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัสนัย ๑ ที่เป็นอนียยานิกกรรม ซึ่งเป็น

อเหตุกะ ตลอดถึงอสังขยัตถ์ ฯลฯ จักขุวิญญาณ อาศัสนัย ฯลฯ ชั้นทั้งหลายที่เป็น

อนียยานิกกรรม ซึ่งเป็นอเหตุกะ อาศัสนัยวัตถุ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระค

ด้วยอุทธัจจะ อาศัสนัยทั้งหลายที่สหระคด้วยวิจิกิจฉา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๘๒๒] อนิยานิกรรม อาศัณิยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอาร์มณปัจจัย มี ๓ นัย.

[๘๒๓] นิยานิกรรม อาศัณิยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย คือ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกรรม อาศัณิกรรมทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม อนิยานิกรรม อาศัณิยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย คือ อาศัณิกรรม ๑ ที่เป็นอนิยานิกรรม ฯลฯ ตลอดถึงอสังญุตตว์.

นิยานิกรรม อาศัณิยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย คือ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกรรม อาศัณิหทัยัตถุ.

นิยานิกรรม อาศัณิยานิกรรม และอนิยานิกรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะอธิปัตติปัจจัย

คือ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกรรม อาศัณิกรรมทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรมและหทัยัตถุ.

[๘๒๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉายาปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี นิสสวารก็ดี พึงกระทำ.

สังสัฏฐวาร

[๘๒๕] นิยยานิกรรม คลุกเคล้ากับนิยยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นนิยยานิกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนิยยานิกรรม คลุกเคล้ากับอนิยยานิกรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ คลุกเคล้ากับชั้น ๑ ที่เป็นอนิยยานิกรรม ชั้น ๒ ฯลฯ ปฏิสนธิ.

[๘๒๖] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยทั้งปวง มี " ๒

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอวิคตปัจจัย มี " ๒.

[๘๒๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฆานปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย มี " ๑

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๒.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี พึงกระทำอย่างนี้.

ปัญหาวาร

[๘๒๘] นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เหตุทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยเหตุปัจจัย

คือ เหตุทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธและจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยเหตุปัจจัย ปฏิสนธิ.

[๘๒๙] นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิยานิกรรม โดยเจโตปริยญาณ

ขันธทั้งหลายที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพ ฯลฯ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว พิจารณาซึ่งกุศลกรรมนั้น ย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนากุศลกรรมนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่โวทาน แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ ขันธทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพโสตธาตุ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพริชด้วยจิต ที่เป็นอนิยานิกรรม โดยเจโตปริยญาณ

อากาสนัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่วิญญาณัญญาตนะ อากัญญาตนะ เป็นปัจจัยแก่
เนวสัญญานาสัญญาตนะ รูปายตนะเป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณูปายตนะ เป็นปัจจัย
แก่กายวิญญาณ

ขั้นทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อิทธิวิญญาณ แก่เจโตปริยญาณ
แก่นุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ธากัมมุปคตญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาร์มมณปัจจัย.

[๘๓๐] นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

นิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาทิปติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาทิปติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

พึงกระทำมุล

อธิปัตติกรรมที่เป็นนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อนิยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นิยานิกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาทิปติ สหชาตาทิปติ.

ที่เป็นอาร์มมณาทิปติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ คีต ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ ฯลฯ ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา กระทำนิพพาน ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ กระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกกรรมให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์ อย่างหนักแน่นแล้ว รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติกรรมที่เป็นอนิยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตต ขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย.

อนิยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกกรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณาริบัติ ได้แก่ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอธิปัตติปัจจัย

[๘๓๑] นิยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอนันตรปัจจัย.

อนิยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอนิยานิกกรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น อนิยานิกกรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน ผล เป็นปัจจัยแก่ผล อนุโลม เป็นปัจจัย แก่ผลสมาบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อนิยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยานิกกรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค วาทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาตปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๓๒] นียยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปฐมมรรค เป็นปัจจัย แก่ทุติยมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ ตติยมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

นียยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว ยังสมาบัติที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เข้าสมาบัติที่เกิดขึ้นแล้ว พิจารณาเห็นสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง

มรรค เป็นปัจจัยแก่อรรถปฏิสัมภิตา แก่ธัมมปฏิสัมภิตา แก่นิรุตติปฏิสัมภิตา แก่ปฏิภาณปฏิสัมภิตา แก่ฐานาฐาน โทสละ ของพระอริยะทั้งหลาย โดยอุปนิสสยปัจจัย

มรรค เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนียยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาที่เป็นอนียยานิกกรรมแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้นก่อนมานะ ถือทิฏฐิ

บุคคลเข้าไปอาศัยศีลที่เป็นอนียยานิกกรรม ฯลฯ ปัญญา รากะ ความปรารถนา ฤค โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธาที่เป็นอนียยานิกกรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธาที่เป็นอนียยานิกกรรม ฯลฯ แก่ความปรารถนา ฯลฯ แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนียยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๓๓] อนียยานิกกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๒ นัย

๑๗๑ เป็นปัจจัย โดยปัจฉิมชาติปัจจัย มี ๒ นัย

๑๗๒ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๓๔] นียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นนียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

นียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นนียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่ผล โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นนียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ์ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่นียยานิกรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ๑๗๑

ที่เป็นนานาขณิก ได้แก่ เจตนาที่เป็นอนียยานิกรรม เป็นปัจจัยแก่ผล โดยกัมมปัจจัย.

๑๗๓ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย เท่านั้น

๑๗๔ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๕ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๖ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๑๓ นัย

ฟังกระทำเหมือนรูปทุกะ.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอติปัจจัย มี ๗ นัย

ฟังกระทำเหมือนรูปทุกะ.

หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย มีบทต่างกันนั้น

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยนัตติปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยวิคตปัจจัย

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยอวิคตปัจจัย.

[๘๓๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๓

ในสมนันตรปัจจัย มี " ๓

ในสหชาติปัจจัย มี " ๕

ในอัญญมัญญปัจจัย มี " ๒

ในนิสสยปัจจัย มี " ๗

ในอุปนิสสยปัจจัย มี " ๔

ในปุเรชาติปัจจัย มี " ๒

ในปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๒

ในอาเสวนปัจจัย มี " ๒

ในกัมมปัจจัย มี " ๔

ในวิปากปัจจัย มี " ๑

ในอาหารปัจจัย มี " ๔

ในอินทริยปัจจัย มี " ๔

ในฌานปัจจัย มี " ๔

ในมัคคปัจจัย มี " ๔

ในสัมปยุตตปัจจัย มี " ๒

ในวิปยุตตปัจจย	มีวาระ ๓
ในอตฺถิปัจจย	มี " ๓
ในนตฺถิปัจจย	มี " ๓
ในวิคตปัจจย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจย	มี " ๓

[๘๓๖] นียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย.

นียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย.

นียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม และอนียยานิกรรม โดยสหชาติปัจจย.

อนียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม โดยอาร์มมณปัจจย เป็นปัจจยโดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยกัมมปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

อนียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม โดยอุปนิสสยปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย.

นียยานิกรรม และอนียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปุเรชาติปัจจย.

นียยานิกรรม และอนียยานิกรรม เป็นปัจจยแก่นียยานิกรรม โดยสหชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยปัจฉาชาติปัจจย เป็นปัจจยโดยอาหารปัจจย เป็นปัจจยโดยอินทริยปัจจย.

[๘๓๗] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย	มีวาระ ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่ธปคิปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย	มี " ๓
ในปัจจยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย	มี " ๕
ในปัจจยที่ไม่ใช่นิสสยปัจจย	มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุระชาตปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อดีตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๔

[๘๓๘] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย	มีวาระ ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสัยปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๔.

[๘๓๙] ในอารัมมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มี " ๓
ในอธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ	มี " ๕.

อนุโลมนาตกาพึงให้พิสดาร.

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

นียยานิกทุกะ จบ

นิตทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๔๐] นิตถรรวม อาศัยนิตถรรวม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นนิตถรรวม ชั้น ๒ ฯลฯ.

อนิตถรรวม อาศัยอนิตถรรวม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ จิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้นทั้งหลาย ที่เป็นนิตถรรวม. ฟังทำหัวข้อปัจจัยทั้ง ๕

ปฏิจจวารก็ดี สหชาตวารก็ดี ปัจจยวารก็ดี นิสสยวารก็ดี สังสัฏฐวารก็ดี สัมปยุตตวารก็ดี ฟังทำเหมือนนิตถรรวมทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน หลักจำแนกหัวข้อปัจจัย ต่างกัน.

ปัญหาวาร

[๘๔๑] นิตถรรวม เป็นปัจจัยแก่นิตถรรวม โดยเหตุปัจจัย

มี ๔ นัย เหมือนกับนิตถรรวมทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

[๘๔๒] นิตถรรวม เป็นปัจจัยแก่นิตถรรวม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอรិยะทั้งหลายออกจากมรรคแล้ว พิจารณามรรค พิจารณาภิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นนิตถรรวม ภิเลสทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ พิจารณาเห็นชั้นทั้งหลายที่เป็นนิตถรรวม โดยความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จิตของบุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต ที่เป็นนิตถรรวม โดยเจโตปริยญาณ

ชั้นทั้งหลายที่เป็นนิตถรรวม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อนิตถรรวม เป็นปัจจัยแก่นิตถรรวม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ อุโบสถกรรม ฯลฯ กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ ออกจากฉมาน พิจารณาฉมาน ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพิลินยิ่ง เพราะปรารภทาน เป็นต้นนั้น ราคะที่เป็นอนิตถรรวม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจฉา ฯลฯ อุทธังจะ ฯลฯ โทมนัส ที่เป็นอนิตถรรวม เกิดขึ้น

พระอริยะทั้งหลายพิจารณาผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่อาวชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย

พระอริยะทั้งหลายพิจารณากิเลสที่ละแล้ว ที่เป็นอนิยตธรรม กิเลสที่ข่มแล้ว กิเลส
ทั้งหลายที่เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลาย ที่เป็นอนิยตธรรมโดยความ
เป็นของไม่เที่ยง โดยความเป็นทุกข์ ฯลฯ ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะปรารถนจักขุเป็น
ต้นนั้น ราคะที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้นด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อาวชชนะ
โดยอาร์มมณปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ นิพพาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอาร์มมณปัจจัย รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่
มาตุมาตกรรม แก่ปีตุมาตกรรม แก่อรหันตมาตกรรม แก่รูปปาตกรรม โดยอาร์มมณปัจจัย
ขั้นทั้งหลายที่เป็นมิถฉัตตนิยตธรรม เกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ยึดถือวัตถุ ใจวัตถุนั้นเป็นปัจจัย
แก่ขั้นทั้งหลายที่เป็นมิถฉัตตนิยตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย.

[๘๔๓] นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอาร์มมณ
อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา.

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูป
ทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

นิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม และอนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่
สัมปยุตตขั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอรัมมณาริบัติ ได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว
กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา ย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิ่ง
เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นนียตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฉาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายกระทำผลให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา กระทำนิพพานให้
เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น แล้วพิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่ผล โดยอธิปัตติปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ เพราะกระทำขันธทั้งหลายที่เป็นอนียตธรรม ให้เป็น
อารมณ์อย่างหนักแน่น รากะที่เป็นอนียตธรรม เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ

ที่เป็นสหชาตาริบัติ ได้แก่ อธิปัตติธรรมที่เป็นอนียตธรรม เป็นปัจจัย แก่สัมปยุตตขันธ
และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปัตติปัจจัย

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อรัมมณาริบัติ ได้แก่ นิพพานเป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอธิปัตติปัจจัย

[๘๔๔] นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ มรรค เป็นปัจจัยแก่ผล โดยอนันตรปัจจัย ขันธทั้งหลายที่เป็นนียตธรรม เป็น
ปัจจัยแก่ภูฐานะ โดยอนันตรปัจจัย

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ขันธทั้งหลายที่เป็นอนียตธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็น
อนียตธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โวทาน ผล เป็นปัจจัยแก่ผล

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่ผลสมาบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ ของบุคคลผู้ออกจากนิโรธ เป็น
ปัจจัยแก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนียตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ โทมนัสที่เป็นอนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่โทมนัสที่เป็นนียตธรรม มิจฉาทิฏฐิที่เป็น
อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่มิจฉาทิฏฐิที่เป็นอนียตธรรม โดยอนันตรปัจจัย

โคตรภู เป็นปัจจัยแก่มรรค โวทาน เป็นปัจจัยแก่มรรค โดยอนันตรปัจจัย.

๑๗๗ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

๑๗๘ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

๑๗๙ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

๑๘๐ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๔๔๕] นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่นียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ ปกตูปนิสสยะ ได้แก่ มาตุฆาตกรรม เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม
แก่ปิตุฆาตกรรม แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รุหิรูปปาทกรรม แก่สังฆเภทกรรม แก่มิจฉาทิฎฐิที่เป็น
นียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย.

พึงกระทำจกนัย.

ปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ทุติยมรรค ทุติยมรรค เป็นปัจจัยแก่ตติยมรรค ตติยมรรค
เป็นปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

นียตธรรม เป็นปัจจัยแก่นียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๗ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ ปลงมารดาจากชีวิต ๑๗๗ ทำลายสงฆ์ ทาน ๑๗๗
ศีล ๑๗๗ อุโบสถกรรม ๑๗๗ เพื่อบำบัดกุศลกรรมนั้น

พระอริยะทั้งหลายเข้าไปอาศัยมรรคแล้ว ยังสมวัตติที่ไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้น
แล้ว ๑๗๗ เป็นปัจจัยแก่ฐานาฐาน โทสละ โดยอุปนิสสยปัจจัย มรรคเป็นปัจจัยแก่ผลสมวัตติ
โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนียตธรรม เป็นปัจจัยแก่นียตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

๑๗๘ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธา ที่เป็นอนียตธรรม ทาน
๑๗๘ ศีล อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา อภิญญา ๑๗๘ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ก่อมานะ ถือทิฎฐิ
บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ที่เป็นอนียตธรรม ๑๗๘ ปัญญา ราคะ ความปรารถนา สุขทางกาย
ทุกข์ทางกาย ๑๗๘ เสนาสนะ ทาน ๑๗๘ ยังสมวัตติให้เกิดขึ้น ฆ่าสัตว์ ๑๗๘ ฆ่าคนในนิคม ๑๗๘

ศรัทธาที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยที่แก่ศรัทธาเป็นอนิยตธรรม ฯลฯ
แก่ความปรารถนา แก่สุขทางกาย แก่ทุกข์ทางกาย แก่ผลสมบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะที่เป็นอนิยตธรรมแล้ว ปลง
มารดาจากชีวิต ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทมนัสที่เป็นอนิยตธรรม ฯลฯ เสนาสนะแล้ว ปลงมารดาจากชีวิต ฯลฯ
ทำลายสงฆ์

ราคะที่เป็นอนิยตธรรม โทมนัส ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม ฯลฯ
แก่สังฆเภทกรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

บริกรรมแห่งปฐมมรรค เป็นปัจจัยแก่ปฐมมรรค ฯลฯ บริกรรมแห่งจตุตถมรรค เป็น
ปัจจัยแก่จตุตถมรรค โดยอุปนิสสยปัจจัย.

[๘๔๖] อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ ฯลฯ.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาติ วัตถุปุเรชาติ.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาติ ได้แก่ รูปชีวิตินทรีย์ เป็นปัจจัยแก่มาตุฆาตกรรม แก่ปิตุฆาตกรรม
แก่อรหันตฆาตกรรม แก่รูหิรูปปาทกรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ที่เป็นวัตถุปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่จันท์ทั้งหลายที่เป็นอนิยตธรรม
โดยปุเรชาติปัจจัย มี ๒ นัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๔๗] นิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นนิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตจันท์ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

นิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอารัมมณปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาขณิก.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนानาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นนิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ และ กุฎัตตารูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

เจตนาที่เป็นนิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อนิตยธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิตยธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับอรูปทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอตฺถิปัจจัย มี ๗ นัย

เหมือนกับอรูปาวจรทุกะ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนตฺถิปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิกตปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอวิกตปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๔๘] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอาร์มมณปัจจัย มี " ๓

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย	มีวาระ ๓
ในสมนันตรปัจจัย	มี " ๓
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสยปัจจัย	มี " ๓
ในอุปนิสสยปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฌานปัจจัย	มี " ๔
ในมัคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอัติปัจจัย	มี " ๓
ในนัตติปัจจัย	มี " ๓
ในวิคตปัจจัย	มี " ๓
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๓.

[๘๔๕] นิตถรรรม เป็นปัจจัยแก่นิตถรรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย.

นิตถรรรม เป็นปัจจัยแก่นิตถรรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสยปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

นิตถรรรม เป็นปัจจัยแก่นิตถรรรม และอนิตถรรรม โดยสหชาติปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

นิยตธรรม และอนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

นิยตธรรม และอนิยตธรรม เป็นปัจจัยแก่อนิยตธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๕๐] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๖
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๕
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัคติปัจจัย	มี " ๔
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๗
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อวิคตปัจจัย	มี " ๔.

[๘๕๑] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

- กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔
- ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๕๒] ในอาร์มมณปัจจัย

- กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๓
- ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕
- อนุโลมมาติกาพึงให้พิสดาร.
- ในอวิคตปัจจัย
- กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗.

นียตทุกะ จบ.

สตุตตรทุกะ

ปฎิจจวาร

[๘๕๓] สตุตตรธรรม อาศัยสตุตตรธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสตุตตรธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ

ปฎิสันธิ ตลอดถึงอัมมัตติกมหาภูตรูป.

เหมือนโลกียทุกะ ในจุฬันตรทุกะ ไม่มีแตกต่างกัน.

สตุตตรทุกะ จบ

สรณทุกะ

ปฏิจจวาร

[๘๕๔] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสรณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

มีหัวข้อปัจจัย ๕ เหมือนกับอรุปาวจรทุกะ เหมือนกับอนุโลมปฏิจจวาร.

[๘๕๕] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๕

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๒

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอวิคตปัจจัย มี " ๕.

[๘๕๖] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยชั้นทั้งหลาย
ที่สหระคด้วยวิจิกิจณา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ.

อรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรณธรรม ซึ่งเป็นเหตุ
อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญัตตว์

[๘๕๗] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อารัมมณปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจัย มี " ๓

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาหารปัจจัย	มีวาระ ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฌานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตติปัจจัย	มี " ๓
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย	มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี่ก็คือ สหชาตวารก็ดี พิงกระทำ.

ปัจจัยวาร

[๘๕๘] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น เพราะเหตุปัจจัย
คือ ชั้น ๓ อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นสรณธรรม ชั้น ๒ ฯลฯ.

แม้ปัจจัยวารแห่งอรุปาวจรทุกะ ฉนฺได พิงกระทำจันนั้น.

[๘๕๙] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๕
ในอารัมมณปัจจัย	มี " ๔
ในอธิปติปัจจัย	มี " ๕
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๕.

[๘๖๐] สรณธรรม อาศัยสรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกจณา ที่สหระคตด้วยอุทฺธจจะ อาศัยชั้นทั้งหลายที่สหระคต
ด้วยวิจิกจณา ที่สหระคตด้วยอุทฺธจจะ.

อรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เหตุปัจจัย

คือ ชั้น ๓ และจิตตสมุฏฐานรูป อาศัยชั้น ๑ ที่เป็นอรณธรรม ซึ่งเป็นเหตุกะ
อเหตุกปฏิสนธิ ตลอดถึงอสังญสัคคว์ จักขุวิญญาณ อาศัยจักขายตนะ อาศัยกายาตนะ ฯลฯ.

สรณธรรม อาศัยอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคตด้วยวิจิกจณา ที่สหระคตด้วยอุทฺธจจะ อาศัยหทัยวัตถุ.

สรณธรรม อาศัยสรณธรรม และอรณธรรม เกิดขึ้น ไม่ใช่เพราะเหตุปัจจัย

คือ โมหะ ที่สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ อาศัยขั้นทั้งหลายที่
สหระคด้วยวิจิกิจญา ที่สหระคด้วยอุทธัจจะ และหทัยวัตถุ.

[๘๖๑] ในปัจจยที่ไม่ใช่เหตุปัจจย มีวาระ ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่อารมณ์ปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อธิปัตติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อนันตรปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่อุปนิสสยปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจย มี " ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่ปัจจยชาติปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่กัมมปัจจย มี " ๔

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปากปัจจย มี " ๕

ในปัจจยที่ไม่ใช่อาหารปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่อินทริยปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่ฌานปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่มัคคปัจจย มี " ๑

ในปัจจยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจย มี " ๒

ในปัจจยที่ไม่ใช่เนตติปัจจย มี " ๓

ในปัจจยที่ไม่ใช่วิคตปัจจย มี " ๓.

การนับทั้งสอง นอกจากนี้นี้ก็ดี นิสสยก็ดี สังกัฏฐวารก็ดี พึงกระทำ

พึงทำหัวข้อปัจจย ๒ ในปัจจยทั้งปวง.

[๘๖๒] ในเหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในอาร์มมณปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยทั้งปวง	มี " ๒
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๒

[๘๖๓] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย	มีวาระ ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปตปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่กัมมปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปากปัจจัย	มี " ๒
ในปัจจัยที่ไม่ใช่ฉานปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่มหัคคปัจจัย	มี " ๑
ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย	มี " ๒

การนับทั้งสอง นอกจากนี้ก็คือ สัมปยุตตวารก็ดี พิงกระทำ.

ปัญหาวาร

[๘๖๔] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยเหตุปัจจัย เหมือนกับอรูปทุกะ มี ๔ นัย.

[๘๖๕] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยั ซึ่งระคะ เพราะปรารภระคะนั้น ระคะ
เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น

บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพตินยั ซึ่งทิฏฐิ วิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ ฯลฯ เพราะ
ปรารภโทมนัส โทมนัส เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ วิจิกิจจา ฯลฯ อุทัจจะ เกิดขึ้น.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ พระอริยะทั้งหลาย กิเลสที่ละแล้ว ฯลฯ กิเลสที่ข่มแล้ว ฯลฯ กิเลสทั้งหลายที่
เคยเกิดขึ้นแล้วในกาลก่อน ฯลฯ พิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นสรวณธรรม โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลรู้จักของบุคคลผู้พร้อมเพริยงด้วยจิต ที่เป็นสรวณธรรม โดยเจโตปริยญาณ
ขั้นทั้งหลายที่เป็นสรวณธรรม เป็นปัจจัยแก่เจโตปริยญาณ แก่บุพเพนิวาสานุสสติญาณ
แก่ยถากัมมุปคญาณ แก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรม แล้วพิจารณากุศลกรรมนั้น

ในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค พิจารณามรรค ผล พิจารณานิพพาน

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล แก่อาวัชชนะ โดย
อาร์มมณปัจจัย

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็นขั้นทั้งหลายที่เป็นอรณธรรม โดยความ
เป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

ด้วยทิพพจักขุ ฯลฯ เป็นปัจจัยแก่อนาคตังสญาณ แก่อาวัชชนะ โดยอาร์มมณปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรวณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย

คือ ทาน ฯลฯ ศีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลิน
ยิ่ง ซึ่งกุศลกรรมนั้น เพราะปรารภกุศลกรรมนั้น รากะ เกิดขึ้น ฯลฯ

ในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง ซึ่งขั้นทั้งหลายที่
เป็นอรณธรรม เพราะปรารภจักขุเป็นต้นนั้น รากะ ฯลฯ โทมณัส เกิดขึ้น.

[๘๖๖] สรวณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรวณธรรม โดยอธิปัตติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อาร์มมณาริบัติ สหชาตาริบัติ.

ที่เป็นอาร์มมณาริบัติ ได้แก่ บุคคลกระทำรากะให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อม
ยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำรากะนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น
ทิวฐิเกิดขึ้น บุคคลกระทำทิวฐิให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลิน
ยิ่ง ฯลฯ

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้นทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สณธรรม เป็นปัจจัยแก่อณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

สณธรรม เป็นปัจจัยแก่สณธรรม และอณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ สหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อณธรรม เป็นปัจจัยแก่อณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณารูปิ สหชาติรูปิ.

ที่เป็นอารัมมณารูปิได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้วกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

ในกาลก่อน ฯลฯ ฌาน ฯลฯ

พระอริยะทั้งหลายออกจากมรรค กระทำมรรคให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณาผล ฯลฯ กระทำนิพพานให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว พิจารณา

นิพพาน เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่วาทาน แก่มรรค แก่ผล โดยอธิปติปัจจัย.

ที่เป็นสหชาติรูปได้แก่ อธิปติธรรมที่เป็นอณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตชั้น และจิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอธิปติปัจจัย.

อณธรรม เป็นปัจจัยแก่สณธรรม โดยอธิปติปัจจัย

มีอย่างเดียว คือ อารัมมณารูปิได้แก่ ทาน ฯลฯ สีล ฯลฯ บุคคลกระทำอุโบสถกรรมแล้ว กระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำกุศลกรรมนั้นให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ เกิดขึ้น

กุศลกรรมทั้งหลายที่เคยสั่งสมไว้แล้วในกาลก่อน ฯลฯ จากฌาน ฯลฯ

จักขุ ฯลฯ หทัยวัตถุ ฯลฯ บุคคลกระทำชั้นทั้งหลายที่เป็นอณธรรม ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่นแล้ว ย่อมยินดี ย่อมเพิลิดเพลินยิ่ง เพราะกระทำจักขุเป็นต้นนั้นให้เป็นต้นนั้น ให้เป็นอารมณ์อย่างหนักแน่น รากะ เกิดขึ้น ทิฏฐิ ฯลฯ.

[๘๖๗] สณธรรม เป็นปัจจัยแก่สณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสณฺณธรรม ที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็น
สณฺณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย.

สณฺณธรรม เป็นปัจจัยแก่อณฺณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นสณฺณธรรม เป็นปัจจัยแก่ภูฏานะ โดยอนันตรปัจจัย.

อณฺณธรรม เป็นปัจจัยแก่อณฺณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ ชั้นทั้งหลายที่เป็นอณฺณธรรมที่เกิดก่อนๆ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลาย ที่เป็น
อณฺณธรรม ที่เกิดหลังๆ โดยอนันตรปัจจัย

อนุโลม เป็นปัจจัยแก่โคตรภู แก่ผลสมาบัติ โดยอนันตรปัจจัย.

อณฺณธรรม เป็นปัจจัยแก่สณฺณธรรม โดยอนันตรปัจจัย

คือ อาวัชชนะ เป็นปัจจัยแก่ชั้นทั้งหลายที่เป็นสณฺณธรรม โดยอนันตรปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสมนันตรปัจจัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสหชาติปัจจัย มี ๕ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอัญญมัญญปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยนิสสยปัจจัย มี ๗ นัย.

[๘๖๘] สณฺณธรรม เป็นปัจจัยแก่สณฺณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดย

อุปนิสสยปัจจัย.

สณฺณธรรม เป็นปัจจัยแก่อณฺณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยราคะแล้วให้ทาน ศีล ฯลฯ

อุโบสถกรรม ฌาน วิปัสสนา มรรค อภิญญา ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยโทสะ ฯลฯ ความปรารถนาแล้ว ให้ทาน ฯลฯ ยังสมาบัติให้เกิดขึ้น

ราคะ ฯลฯ ความปรารถนา เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย

แก่ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมาบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่อรรถธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมามบัติ ให้เกิดขึ้น

บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ ปัญญา สุขทางกาย ทุกข์ทางกาย ฤๅ โภชนะ ฯลฯ เสนาสนะ แล้วให้ทาน ฯลฯ ยังสมามบัติให้เกิดขึ้น

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ศรัทธา ฯลฯ แก่ปัญญา แก่สุขทางกาย แก่ ทุกข์ทางกาย แก่มรรค แก่ผลสมามบัติ โดยอุปนิสสยปัจจัย.

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอุปนิสสยปัจจัย

มี ๓ อย่าง คือ อารัมมณูปนิสสยะ อนันตรูปนิสสยะ ปกตูปนิสสยะ

ฯลฯ ที่เป็นปกตูปนิสสยะ ได้แก่ บุคคลเข้าไปอาศัยศรัทธาแล้ว ก่อมานะ ถือทัญญู บุคคลเข้าไปอาศัยศีล ฯลฯ เสนาสนะ แล้วฆ่าสัตว์ ฯลฯ ทำลายสงฆ์

ศรัทธา ฯลฯ เสนาสนะ เป็นปัจจัยแก่ราคะ ฯลฯ แก่ความปรารถนา โดยอุปนิสสย ปัจจัย.

[๘๖๕] อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่อรรถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตตปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ หทัยวัตตุ ฯลฯ บุคคลพิจารณาเห็น โดย ความเป็นของไม่เที่ยง ฯลฯ

บุคคลเห็นรูปด้วยทิพพจักขุ ฟังเสียงด้วยทิพพโสตราตุ

รูปายตนะ เป็นปัจจัยแก่จักขุวิญญาณ โสภณัฐพายตนะ ฯลฯ.

ที่เป็นวัตตปุเรชาต ได้แก่ จักขายตนะ เป็นปัจจัยแก่ จักขุวิญญาณกายตนะ เป็น ปัจจัยแก่กายวิญญาณ หทัยวัตตุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นอรรถธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย.

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยปุเรชาตปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ อารัมมณปุเรชาต วัตตปุเรชาต.

ที่เป็นอารัมมณปุเรชาต ได้แก่ จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพลิดเพลินยิ่ง ซึ่ง

พระอภิธรรมปิฎก เล่ม ๑๐ ปุฏฐานปกรณ์ ภาค ๔ - หน้า 570

หทัยวัตถุ เพราะปรารถนากิจเป็นต้นนั้น ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น. ที่เป็นวัตถุ
ปุเรชาติ ได้แก่ หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลายที่เป็นสณธรรม โดยปุเรชาติปัจจัย.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยปัจฉาชาติปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาเสวนปัจจัย มี ๒ นัย.

[๘๑๐] สณธรรม เป็นปัจจัยแก่สณธรรม โดยกัมมปัจจัย

คือ เจตนาที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย
โดยกัมมปัจจัย.

ที่เป็นนานาชนิด ได้แก่ เจตนาที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่วิปากขันธ และกภูตตารูป
ทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

พึงกระทำมูล

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ เจตนาที่เป็นสณธรรม เป็นปัจจัยแก่สัมปยุตตขันธ และจิตต
สมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยกัมมปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยกัมมปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ นานาชนิด.

ที่เป็นสหชาติ ฯลฯ.

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปากปัจจัย มี ๑ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอาหารปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยอินทริยปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยฌานปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยมัคคปัจจัย มี ๔ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยสัมปยุตตปัจจัย มี ๒ นัย

ฯลฯ เป็นปัจจัย โดยวิปยุตตปัจจัย มี ๓ นัย

เหมือนกับรูปทุกะ.

[๘๗๑] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาต.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๕ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาต ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

อรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาต.

จักขุ ฯลฯ บุคคลย่อมยินดี ย่อมเพติดเพลินยิง ซึ่งหทัยวัตถุ เพราะปรารถนจักขุเป็นต้น
ราคะ เกิดขึ้น ฯลฯ โทมนัส เกิดขึ้น หทัยวัตถุ เป็นปัจจัยแก่ขันธทั้งหลาย ที่เป็นสรณธรรม
โดยอตฺถิปัจจัย.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๒ อย่าง คือ สหชาติ ปุเรชาต.

สรณธรรม และอรณธรรม เป็นปัจจัย แก่อรณธรรม โดยอตฺถิปัจจัย

มี ๔ อย่าง คือ สหชาติ ปัจฉาชาต อาหาร อินทริย์.

ที่เป็นสหชาติ ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม และมหาภูตรูปทั้งหลาย เป็น
ปัจจัยแก่จิตตสมุฏฐานรูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม และกวางฬิงการอาหาร เป็นปัจจัย
แก่กายนี้ โดยอตฺถิปัจจัย.

ที่เป็นปัจฉาชาต ได้แก่ ขันธทั้งหลายที่เป็นสรณธรรม และรูปชีวิตินทริย์ เป็นปัจจัย
แก่กภูตคารูปทั้งหลาย โดยอตฺถิปัจจัย.

[๘๗๒] ในเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอารัมมณปัจจัย มี " ๔

ในอธิปติปัจจัย มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย มี " ๔

ในสมนันตรปัจจัย	มีวาระ ๔
ในสหชาติปัจจัย	มี " ๕
ในอัญญมัญญปัจจัย	มี " ๒
ในนิสสปัจจัย	มี " ๗
ในอุปนิสสปัจจัย	มี " ๔
ในปุเรชาติปัจจัย	มี " ๒
ในปัจฉาชาติปัจจัย	มี " ๒
ในอาเสวนปัจจัย	มี " ๒
ในกัมมปัจจัย	มี " ๔
ในวิปากปัจจัย	มี " ๑
ในอาหารปัจจัย	มี " ๔
ในอินทริยปัจจัย	มี " ๔
ในฉานปัจจัย	มี " ๔
ในมคคปัจจัย	มี " ๔
ในสัมปยุตตปัจจัย	มี " ๒
ในวิปยุตตปัจจัย	มี " ๓
ในอตฺถิปัจจัย	มี " ๗
ในนคฺธิปัจจัย	มี " ๔
ในวิคตปัจจัย	มี " ๔
ในอวิคตปัจจัย	มี " ๗

[๘๗๓] สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่อรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย.

สรณธรรม เป็นปัจจัยแก่สรณธรรม และอรณธรรม โดยสหชาติปัจจัย.

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่อรรถธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยกัมมปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

อรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่สทรณธรรม โดยอาร์มมณปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอุปนิสสปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

สทรณธรรม และอรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่สทรณธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปุเรชาติปัจจัย.

สทรณธรรม และอรรถธรรม เป็นปัจจัยแก่อรรถธรรม โดยสหชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยปัจฉาชาติปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย เป็นปัจจัยโดยอินทริยปัจจัย.

[๘๓๔] ในปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สหชาติปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัณญมัญญปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นิสสปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปุเรชาติปัจจัย มี " ๖

ในปัจจัยที่ไม่ใช่ปัจฉาชาติปัจจัย มี " ๗ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย มี " ๕

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัตถิปัจจัย มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่เนตถิปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย มี " ๗

ในปัจจัยที่ไม่ใช่หวิคตปัจจัย มี " ๔.

[๘๓๕] ในปัจจัยที่ไม่ใช่อาร์มมณปัจจัย

กับเหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อธิปติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สมนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อัญญมัญญปัจจัย กับ ฯลฯ มีวาระ ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่อุปนิสสปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔ ฯลฯ

ในปัจจัยที่ไม่ใช่สัมปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิปยุตตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๒

ในปัจจัยที่ไม่ใช่นัตถิปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔

ในปัจจัยที่ไม่ใช่วิคตปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

[๘๗๖] ในอาร์มมณปัจจัย

กับปัจจัยที่ไม่ใช่เหตุปัจจัย มีวาระ ๔

ในอธิปัตติปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๕

ในอนันตรปัจจัย กับ ฯลฯ มี " ๔.

พึงถือเอาอนุโลมมาติกา.

ในวิคตปัจจัย กับปัจจัย

ที่ไม่ใช่เหตุปัจจัยมี วาระ ๗.

สรณทุกะ จบ

อนุโลมทุกปีฎฐาน จบ
